

Flacăra

SĂPTĂMINAL EDITAT DE FRONTEL UNITĂȚII SOCIALISTE

23
AUGUST

„Ideile socialismului, ale independenței și progresului se afirmă cu tot mai multă putere, în ciuda greutăților, a încercărilor forțelor retrograde de a ține în loc mersul istoriei. De aceea, noi sintem încredințați că putem privi cu deplină încredere viitorul. Popoarele, adevăratele creatoare ale istoriei, dispun de forța și capacitatea de a învinge orice greutate și obstacole și edifica pe planeta noastră o lume mai bună și mai dreaptă, o lume a păcii și colaborării”.

NICOLAE CEAUȘESCU

Cu fiecare august, mai frumos chipul țării

Călărași, șantier paralei: orașul și oțelul

Fusese, la sud, liniștea fluviului. La nord, mai la îndemina oamenilor dar parcă și mai plină de taină, liniștea pământului ocrotită de nesfârșitele ceruri ale câmpiei. Când bătea vântul dinspre miazăzi aducea mirosul apelor, al umbrei jilave din zăvoaiele de pe malurile Borcei. Dinspre miazănoapte, când bătea, aducea cu el aerul încins, ca de hambare, de deasupra lanurilor de grâu și de porumb, și parfumurile tari și ațâțătoare ale ierburilor sălbatice, fără număr, ale Bărăganului. La mijloc, orașul „Călărași, Călărași, mai mult praf decît oraș...”

— Cunoașteți cîntecul ăsta ?
— Cum să nu !
— Cine l-a făcut ? Constructorii sau localnicii ?
— Nu știu. Știu doar că-l cîntau și unii și alții. Dar acum nu prea se mai cîntă.
— De ce ?
— Păi, Călărași are acum toate străzile asfaltate.

Cînd, în urmă cu cîțiva ani, s-a hotărît construirea la Călărași a unui

(Continuare în paginile 12—13)

DUMITRU ELIADE ■

Cetatea Sătmăruului, monument de ev nou

Sătu Mare, în lumina albă, matinală de august, cînd roua dealurilor din miazănoapte se face abur, imblinzind torontul solar, e o definiție a Transilvaniei de lîngă cor.

Sătu Mare, în lumina albă, matinală de august, pare o definiție a lui August, o definiție a luminii, a biruinței ei peste noaptea veacurilor. O biruință exprimată, aici, într-un chip dintre cele mai expresive, mai simbolice. Augustul Eliberării României, augustul anului 1944, și-a avut în Cetatea Sătmăruului și în ținutul vegheat de ea unul din sediile sale de foc și sînge, de mari jertfe, de mari victorii, unul din punctele sale de maximă culminare, de majoră incandescență a luptei pentru descătușarea, independența și demnitatea țării. Căci, orașul din extremitatea nord-vestică a ținutului, a fost, în epocă, ultimul oraș românesc curățat de hoardele hitleriste-horthyste, încununînd, prin eliberarea sa, eliberarea întregii țări. În lunile următoare, în plin război, Uzinele „Unio” din Sătu Mare, deși bombardate, transformate în ruine, au fost printre primele cetăți muncitorești în

care lozinca partidului comunist : „Totul pentru front, totul pentru victorie !” și-a găsit o impresionantă acoperire în fapte, în aurul sau oțelul faptei muncitorești, aruncînd în balanța victoriei, lîngă jertfa de sînge, jertfa efortului, jertfa muncii fără precupețire pentru susținerea luptei de dezrobire. Intemeiată în 1911, transformată de ocupanții horthysti în fabrică de barăci militare și depozit de armament, preluată în februarie 1945 de muncitorii (devenită, spun documentele, „cooperativă a muncitorilor pentru fabricarea vagoanelor, articolelor de metal și lemn”), uzina-citadelă a orașului de pe Someș, astăzi unul din bastioanele industriei noastre grele, și-a organizat, în epocă, sub conducerea comuniștilor, cu o remarcabilă promptitudine, producția, producînd sub ruine, sfidînd ruinele, sfidînd toate obstacolele, dînd totul pentru front, dînd totul pentru victorie.

(Continuare în paginile 12—13)

ION OLTEANU ■

Bucurie

O, griul cum învață pe de rost
Neodiha pământului, zborul tăcut.
Noi niciodată nu vom ști dacă-1

doare

Singele doar de stele văzut.

El e ca un mire subțiat de neliniști,
Plîns de aștri. Fără somn așteptînd
Gura de aur a secerii să-i sărute
Dogoarea din care își tot face

veșmint.

FLOREA BURTAN ■

Promovare activă a principiilor dreptului internațional

Una din ideile-forță dezvoltate în magistrala expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu din 3 august a.c. o constituie necesitatea imperioasă a așezării relațiilor dintre toate statele lumii, mari, mijlocii sau mici, pe fundamentul de valoare universală al principiilor dreptului internațional. În opoziție cu tendințele ce se manifestă în prezent de reimpărțire a zonelor de influență și dominație, politica întemeiată pe aceste principii este „singura care poate asigura o evoluție democratică a vieții politice mondiale, raporturi de prietenie și colaborare între toate națiunile, întărirea securității și păcii generale”. În spațiul acestui adevăr, enunțat cu fermitate revoluționară de președintele României, se înscriu numeroase acțiuni și inițiative românești care vin să illustreze cu forța evi-

dentei credința nestrămutată în virtuțile dreptului internațional, continuitatea unei gândiri creatoare și perseverența exemplară manifestată în strădania neobosită de promovare a unor valori superioare ale patrimoniului umanității.

Contribuțiile proprii ale României la consolidarea legalității internaționale reprezintă o parte organică a politicii sale externe, a activității dedicate asigurării primatului normelor de drept, justiție și echitate în relațiile inter-statale. Înscrise în legea supremă a statului — Constituția țării —, reafirmate în cele mai importante documente politice și juridice naționale, încorporate într-o multitudine de documente bilaterale (tratate, comunicate comune, declarații solemne) încheiate cu state de pe toate continentele, enunțate în

numeroase proiecte de instrumente multilaterale și rezoluții propuse de România, principiile fundamentale ale dreptului internațional sînt o componentă inseparabilă a participării țării noastre la ansamblul vieții mondiale. Întreaga participare românească la această operă oglindește convingerea că înscrierea unor norme obligatorii pentru raporturile statelor unele față de celelalte în instrumente juridice, în conformitate cu interesele legitime ale tuturor, cu observarea indefectibilă a principiilor de bază ce trebuie să cîrmuiască raporturile dintre toate statele, are o înfrîngere nemijlocită asupra consolidării păcii și securității în lume, favorizează eliminarea forței și amenințării cu forța din

(Continuare în pagina 20)

IOAN VOICU ■

ACTUALITATEA

● În cinstea zilei de 23 August, minierii din Bazinul Dornelor au extras peste prevederile de plan la zi mai mult de 5 300 tone minereu de magan. În această luptă cu roca, printre cei mai buni au fost minierii de la Arșița, Dadu-Cirlibaba și Dealul Rusului.
● Noul meșter Manole, ediția 1978, este zidarul Mihai Aurel, de la șantierul nr. 2 al Trustului județean de construcții Galați. El a obținut locul I la Olimpiada constructorului, faza națională, desfășurată recent la Sibiu.
● Grijiții cu viitorul lor, meșterii din comuna Măceșu de Jos (Dolj) și-au amenajat un muzeu sătesc, înălțînd cu un etaj vechiul local de școală.
● Doi pensionari optimiști din Lugoj, Ion Anchescu și Alexandru Czeglédi, au pornit pe biciclete într-un tur al județelor. Inițiativa și-au intitulat-o : „Frumoasă ești patria mea !”
● Constructorii de nave constanțeni au pregătit pentru lansarea la apă cel de al doilea petroller de 150 000 t.d.w. al cărui montaj în doc a durat cu patru luni mai puțin decît „Independența”.
● În unul din cele 16 bazine ale păstrăvăriei de la Hunia-Maglavit s-au deversat, cu caracter experimental, o mie de păstrăvi aduși de la Tismana. În ciuda condițiilor de temperatură a apei, cu totul diferite, s-a constatat că păstrăvii înoată la fel de bine.
● Marele premiu, trofeul „Lira de aur”, oferit la sfîrșitul concursului muzical de interpretare instrumentală „Ciprian Porumbescu”, ediția a șaptea, din cadrul Festivalului național „Cîntarea României”, a fost cîștigat de bucușteanul Gabriel Croitoru, de la Liceul „George Enescu”, clasa de vioară.
● De la începutul anului și pînă acum, s-au căsătorit la Hunedoara exact 830 de tineri.
● Concursul de grație și frumusețe „Miss litoral” de la Eforie Nord și Saturn continuă cu mult succes în aceste zile, spre bucuria caselor noastre de filme aflate în căutare de noi talente.
● În cartierul Cotroceni din Capitală a fost terminat Spitalul clinic al municipiului București.

Remarcabilă contribuție la amplificarea relațiilor prietenești româno-sovietice

Marcată de un eveniment cu semnificații de o excepțională valoare teoretică și practică pentru înțelegerea principalelor procese și tendințe de pe arena mondială, pentru creșterea aportului României la cauza socialismului și păcii, de expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința activului central de partid și de stat, prima săptămână a lunii august a acumulat noi fapte ce vădesc consecvența principială și fermitatea acțiunii partidului nostru, ale secretarului său general, în afirmarea în viață a orientărilor fundamentale ale Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale în domeniul politicii externe a țării.

În conformitate cu aceste orientări, cu spiritul întregii politici a partidului nostru, România dezvoltă neabătut prietenia, solidaritatea și conlucrarea frățească cu toate țările socialiste, factori de cea mai mare importanță pentru dezvoltarea socialismului, a țării noastre, ca și a tuturor țărilor socialiste. În acest cadru, statul nostru acordă o atenție deosebită dezvoltării legăturilor prietenești multilaterale cu Uniunea Sovietică, orientare înscrisă în documentele Congresului al XI-lea și ale Conferinței Naționale, în Programul

partidului. Conlucrarea româno-sovietică urmează tradițional un curs ascendent, un rol însemnat în dezvoltarea continuă a acestor relații avându-l înțelnicul între conducătorii de partid și de stat, factor de impulsioneare și de deschidere de noi și largi orizonturi.

Cronica prieteniei dintre popoarele României și Uniunii Sovietice s-a îmbogățit cu o nouă pagină prin întâlnirea prietenească de luni, din Crimeea, dintre tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, și Leonid Ilici Brejnev, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, președintele Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Desfășurate într-o atmosferă sinceră, prietenească, convorbirile dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Brejnev au evidențiat progresele reale, pe multiple planuri, ale relațiilor româno-sovietice, relații beneficiind de cadrul optim oferit de Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală și de „Declarația privind dezvoltarea continuă a colaborării și prieteniei frățești între Partidul Comunist Român și

Partidul Comunist al Uniunii Sovietice, între România și Uniunea Sovietică”, semnată în 1976 la București, cu ocazia vizitei în România a tovarășului L.I. Brejnev. S-a constatat cu satisfacție extinderea legăturilor pe linie de partid, în sfera economică și în alte domenii de activitate, precum și posibilitățile existente pentru dezvoltarea în continuare a colaborării pe largi planuri de activitate, ceea ce confirmă caracterul fertil al principiilor deplinei egalități în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc, suveranității și întraajutorării tovarășești — principii pe baza cărora sînt clădite aceste raporturi.

Analizînd posibilitățile de adîncire în continuare a relațiilor reciproce-avantajoase pe plan economic, convorbirile din Crimeea au subliniat în acest sens însemnătatea programelor de colaborare pe termen lung, adoptate la recenta sesiune a C.A.E.R., ținută la București, programe ce prezintă o importanță economică deosebită, ele fiind menite să contribuie la asigurarea necesarului țărilor membre cu combustibil, energie și materie primă, produse alimentare, mașini și utilaje, precum

și cu tehnologii de înalt nivel tehnic. Tara noastră este hotărîtă să-și aducă contribuția la înfăptuirea acestor programe, considerînd, așa cum arăta secretarul general al partidului în expunerea la ședința cu activul central de partid și de stat, că intensificarea colaborării în cadrul C.A.E.R. pe baza egalității în drepturi și avantajului reciproc, trebuie să ducă la apropierea și egalizarea nivelului de dezvoltare a țărilor membre, la accentuarea mersului lor înainte pe calea edificării noii orînduirii, la sporirea forței socialismului în ansamblu.

O atenție deosebită s-a acordat în cursul întrevederii problemelor de politică externă. Urmînd la scurt timp după încheierea sesiunii speciale a Adunării Generale a O.N.U. consacrate dezarmării, dialogul româno-sovietic la nivel înalt a remarcat că în condițiile actuale au o însemnătate primordială eforturile îndreptate în direcția dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, acțiunea coroborată pe toate căile pentru transpunerea în viață a prevederilor documentului final.

S-a relevat că un obiectiv important al politicii ambelor țări a fost și este dezvoltarea procesului destinderii pe plan mondial, completarea destinderii politice prin măsuri concrete de dezangajare militară. În ultimă instanță, acesta constituie aspectul esențial și hotărîtor pentru edificarea unei autentice securități în Europa, ca și pe plan mondial, pentru creșterea încrederii între state, cu efecte din cele mai pozitive asupra climatului politic general.

Întîlnirea din Crimeea a subliniat cu claritate pregnanța necesității de a întări adeziunea tuturor forțelor iubitoare de pace, democratice în lupta pentru respectarea drepturilor inalienabile ale popoarelor la libertate, și independență, împotriva oricărui amestec din afară în viața lor internă, cerință hotărîtoare, de care, depind înseși perspectivele cauzei păcii. Conducătorii celor două țări au scos în evidență în acest sens capacitatea forțelor sociale înaintate de a opri prin acțiune consecventă accentuarea fenomenelor de tensiune și încordare.

Prin concluziile puse în evidență cu acest prilej, atît în planul relațiilor bilaterale, cît și al vieții internaționale, noua întîlnire prietenească dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Leonid Ilici Brejnev marchează un moment reprezentativ în evoluția ascendentă a colaborării româno-sovietice, îndreptățește ecoul larg pe care ea l-a avut în rîndul oamenilor muncii din țara noastră, care au salutat rezultatele rodnice ale acestui dialog manifestîndu-și hotărîrea de a acționa consecvent și pe mai departe pentru întărirea prieteniei și solidarității dintre popoarele României și Uniunii Sovietice.

ION CRISTIAN ■

Democrația și drepturile omului

În recenta expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu la ședința activului central de partid și de stat — document ce se va înscrie la loc de frunte în analele științei politice românești — își găsește o adîncă și exhaustivă analiză principalele probleme cu care se confruntă omenirea astăzi. În spiritul materialismului dialectic și istoric, al socialismului științific — ca teorie revoluționară a clasei muncitoare și, totodată, ca știință politică a edificării socialismului și comunismului, a fundamentării principale a conlucrării, colaborării și cooperării cu toate statele lumii, indiferent de structurile economice, sociale, politice, de rasă sau culoare — în baza principiilor independenței și suveranității — probleme precum analiza epocii contemporane, a contradicțiilor în viața internațională, a relațiilor bi și multilaterale ce există între state la ora actuală, a raporturilor dintre țările socialiste, dintre acestea și țările în curs de dezvoltare, dintre țările socialiste și țările capitaliste, a principalelor confruntări ideologice actuale se bucură de o scrupuloasă analiză, putere de sinteză și maturitate de interpretare pe care partidul nostru, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, le probează încă o dată în fața întregului nostru popor, a întregii națiuni, a comunității mondiale.

Aș dori să mă refer de pildă la problema drepturilor și libertăților omului în epoca noastră, a cărei analiză ocupă un spațiu important în expunerea amintită. Ca slujitor al științei politice, aș reține din analiza prezentată în expunere grija pentru conturarea unui conținut edificator al drepturilor și libertăților omului, atenția acordată formelor de realizare în practică, în fapt a acestui ideal, grija acordată reliefării dificultă-

ților obiective, ca și dezvoltării și demascării obstacolelor, a practicilor și mentalităților conservatoare, reacționare de care cercurile imperialiste fac uz și astăzi sub diverse forme.

Ca un fir roșu al întregii analize este înțelegerea faptului că drepturile și libertățile omului, a afirmării demnității sale este o problemă planetară, ce nu cunoaște zoneri geografice artificial stabilite, că cu asemenea probleme se confruntă toate regiunile lumii, că problema în cauză a preocupat factorii de guvernare din toate timpurile și nu numai — cum se însinuează de cercurile reacționare — după cel de al doilea război mondial și mai ales în țările socialiste. Dimpotrivă, pornindu-se de la realități, de la fapte, de la sesizarea unor tendințe obiective de evoluție se poate spune că țările socialiste înscriu o pagină rodnică în soluționarea efectivă a acestei probleme complexe.

Este un adevăr recunoscut că în ansamblu toate țările socialiste au obținut rezultate bune în dezvoltarea lor economică, în construcția noii orînduirii sociale, că au înregistrat succese de seamă în special în ce privește industrializarea, creșterea și modernizarea forțelor de producție, înflorirea științei, învățămîntului și culturii. Toate acestea au contribuit și la soluționarea drepturilor omului în aceste țări, la îmbogățirea și diversificarea acestora, la afirmarea plenară a personalității umane. Este un fapt că nici țările socialiste nu sînt scutite de dificultăți. Și în aceste țări se manifestă o serie de fenomene negative în dezvoltarea economico-socială, dar realizările de ansamblu dovedesc fără țință de tăgadă că singură orînduirea

socialistă, desființînd exploatarea omului de către om, poate asigura rezolvarea problemelor umanitare. Înscrisînd, cum este și firesc, soluționarea problemei drepturilor și libertăților omului într-un context social istoric concret, într-o strînsă legătură cu revoluția științifico-tehnică, cu progresul social uman în genere, tovarășul Nicolae Ceaușescu releva cu profunde temeuri științifice că afirmarea superiorității socialismului, a forței sale, nu se poate face numai prin declarații, ci acest lucru se realizează în primul rînd prin felul cum sînt rezolvate problemele economice, problemele privind condițiile de muncă și de viață ale oamenilor, alte probleme sociale, legate inclusiv de dezvoltarea democrației socialiste, de perfecționarea conducerii societății pe baze științifice.

Astăzi în jurul drepturilor omului se consumă multă hîrtie și cerneală, însă pentru unele țări rămîne infimă strădania dobîndirii unui progres concret pe calea soluționării cît de cît echitabile a respectivei probleme. Ține de domeniul evidenței că în vreme ce socialismul științific a combătut și zdrobit o serie de teorii menite să frîneze mersul înainte al istoriei, astăzi, în lumea capitalistă continuă să fie vehiculate, sub o formă modificată, vechi și perimate teorii, cu scopul de a crea confuzii în rîndul diferitelor pătri sociale, de a ascunde raclele orînduirii burgheze și de a dezorienta pe cei ce caută un drum nou în evoluția societății. Este însă limpede că declarațiile, subterfugiile teoretice, oricît de sofisticate ar fi ele, nu au darul de a ascunde ce nu poate fi ascuns. Gravele procese și tendințe de evoluție din țările capitaliste sînt puternic influențate, dacă nu determinate, de criza economică, de sistem ce macină structurile fundamentale ale acestora, de criza morală, spirituală. Cuvîntul criză, sub multiplele lui ipostaze, nu

numai că străbate chiar în elaboratele teoretice ale apologetilor capitalismului, dar el izvorăște din realitatea socială, economică, politică a acestora. Or, nu poate fi vorba de o implementare a drepturilor și libertăților umane fără asigurarea aspectelor fundamentale ale acestora: drepturi economice, sociale și politice. Și drepturile omului și democrația și adevărul umanism, cum se menționează în istorica expunere, sînt incompatibile cu perpetuarea exploatării omului de către om, cu menținerea gravelor inegalități economice, sociale și politice ale capitalismului, cu discriminarea națională, socială și rasială.

Oricît ar încerca politologii și sociologii, juristii și economiștii, antropologii și eticienii însărcinați cu deturnarea conștiințelor să înfrumusețeze frazele, declarațiile, ei nu vor reuși să modifice realitățile. Încercările lor vor rămîne întotdeauna sifisice și se vor izbi tot mai mult și cu mai multă putere de pregnanță acestor realități, de suflul nou, revoluționar, al forțelor progresiste care se pronunță pentru: înlăturarea vechilor structuri capitaliste, imperialiste, a relațiilor de producție bazate pe exploatarea omului de către om, în beneficiul unor structuri și instituții noi, a unor relații de producție bazate pe echitate, a unor concepții revoluționare, deschise nouului.

Fără îndoială, pentru transformarea unor idealuri în fapte, pentru învingerea vechiului și afirmarea nouului, este nevoie de o intervenție și mai substanțială și constantă a opiniei publice progresiste, revoluționare, a tuturor organismelor și organizațiilor progresiste și revoluționare din viața internațională. În spiritul acestor înalte idealuri este orientată întreaga politică internă și externă a poporului nostru.

Prof. univ. dr. MARIN VOICULESCU ■

EXPUNEREA TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU

la ședința activului central de partid și de stat

DOCUMENT DE EXCEPȚIONALĂ VALOARE TEORETICĂ, AMPLU PROGRAM DE ACȚIUNE PENTRU AFIRMAREA POLITICII NOI, DE EGALITATE ȘI COLABORARE PRIETENEASCĂ ÎNTRE STATE

Idei și poziții de autentică viziune umanistă, revoluționară asupra lumii de azi primite cu vibrantă adeziune, cu deplină aprobare de toți comuniștii, de întregul popor român

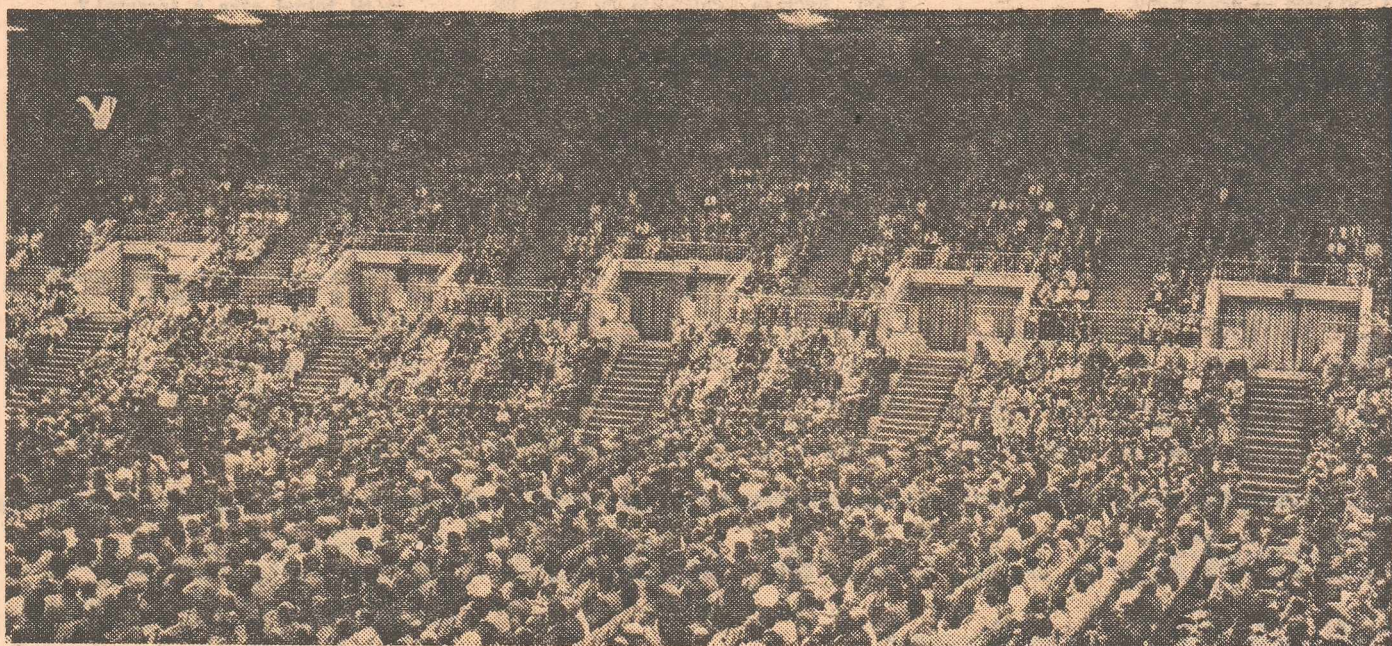
Stă în practica politicii partidului și statului nostru ca principalele probleme ale vieții interne, ca și acelea care confruntă omenirea să fie dezbătute în forumuri de largă reprezentare, aceasta constituind o elocventă ilustrare a profundului democratism, al societății noastre socialiste. O asemenea metodă, a dialogului cu masele, se regăsește în valențele dialogului României cu lumea, un dialog deschis care este, în fapt, o „diplomație deschisă“.

Promotorul consecvent al acestei concepții revoluționare, militante, creatoare, omul politic care își consacră întreaga activitate clădirii demnității României în rândul națiunilor demne ale lumii s-a adresat, recent, țării și lumii expunând direcțiile, orientările și principiile care stau la baza desfășurării politicii internaționale a partidului și statului nostru.

Adunarea activului central de partid și de stat a fost, în fapt, adunarea întregului popor. Cuvintele secretarului general al partidului au răsunat mobilizator și limpede nu numai în Sala sporturilor și culturii, dar — prin intermediul transmisiei directe a posturilor de radio și televiziune — în fabrici și uzine, la orașe și sate, pe întreg cuprinsul țării. Toți comuniștii, toți cetățenii țării au trăit un eveniment politic de excepțională importanță, expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu fiind un document programatic, cu ample și profunde semnificații, un document în care se conturează clar tabloul lumii contemporane, conținutul epocii actuale, tendințele care o traversează, procesele și fenomenele înregistrate de viața politică și social-economică mondială. Analiza riguros științifică a lumii contemporane, marcarea etapelor de la cauze la efecte, descifrarea resorturilor cele mai intime ale acestui complex mecanism care este viața internațională, conferă expunerii caracterul unui studiu de referință, capital în abordarea problematicii internaționale. Tezele și orientările reliefate de secretarul general al partidului nostru, în spiritul aplicării creatoare a socialismului științific în practica vieții mondiale își găsesc, în același timp, o strălucită finalitate în definirea unor căi și mijloace concrete de soluționare viabilă a problemelor politice, economice și sociale care confruntă omenirea. Descifrând ceea ce este nou în lumea contemporană, sesizând formele și instrumentele de manifestare a vechiului, precizând exact natura contradicțiilor care marchează arena mondială, tovarășul Nicolae Ceaușescu a evidențiat cu pregnanță drumul de la teorie la practică, drumul de la conturarea și afirmarea unor principii la reasezarea structurală, prin măsuri ferme, a ansamblului relațiilor internaționale pe o bază nouă, într-un climat nou, în care aspirațiile legitime ale popoarelor să devină bunuri palpabile.

Prin toate acestea, expunerea secretarului general al partidului se constituie ca o carte a programului românesc, pentru edificarea păcii și a colaborării, a unui program ce poate fi înșușit de toate forțele progresiste și democratice, în lupta pentru o lume mai dreaptă și mai bună.

În cadrul acestui comentariu care își propune o relevare a liniilor generale ale expunerii, a evidențierii spiritului care marchează politica internațională a țării noastre — așa cum cu strălucire a fost configurată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu vom putea epuiza amplitudinea tematică și bogăția de idei a acesteia. Vom aborda, în viitor, într-o suită de materiale capitolele expunerii, fiecare dintre ele reprezentând un sector de primă dimensiune al devenirii lumii de azi. Reținem acum direcțiile-cheie evidențiate în document, relevând că — așa cum s-a subliniat în expunere — tabloul lumii contem-

porane este marcat puternic în prezent de agravarea unor contradicții mai vechi și apariția altora noi. Tendințele de împărțire a sferelor de influență prin utilizarea politicii de forță — fie sub forma intervențiilor militare fie a presiunilor economice — impun popoarelor, forțelor progresiste acțiuni mai hotărâte, o concertare a eforturilor pe baza unor relații de tip nou, principiale, democratice. Gravele crize economice care traversează lumea capitalistă, seismele monetare, perturbările în sfera relațiilor comerciale și economice cu impact mai larg ținând seamă de interdependențele lumii de azi, agravarea decalajelor economice, fenomen de natură să tensioneze întreg climatul mondial, continuarea cursei înarmărilor cu întreg cortegiul lor de daune aduse destinderii, progresului în general, lipsa unor acumulări pozitive, pe drumul securității și cooperării în Europa, imperativul soluționării politice a tuturor stărilor de conflict, necesitatea stimulării unui dialog activ și constructiv pentru soluționarea unor probleme care confruntă mișcarea comunistă și muncitorească punând la baza acestuia valorile perene ale socialismului științific, ale experienței specifice a fiecărui partid, participarea mai acti-

vă a comuniștilor la lupta de idei din lumea contemporană — iată câteva din reperele amplei expunerii, în care portretul lumii contemporane este trasat în linii clare, realitățile sunt privite în față, cu maximă luciditate și responsabilitate revoluționară, în spiritul învățăturii care stă la baza întregii aplicări creatoare a politicii partidului și statului nostru — socialismul științific.

S-au relevat în expunere căile practice ale desfășurării dialogului României socialiste cu lumea, atât în sfera relațiilor pe linie de partid cât și pe linie de stat: dezvoltarea legăturilor de colaborare multilaterală cu toate țările socialiste, dinamizarea relațiilor cu țările în curs de dezvoltare, cu toate statele lumii. S-a subliniat hotărârea partidului nostru de a acționa, în continuare, pentru făurirea unor relații principale, democratice între partidele comuniste și muncitorești, evocându-se necesitatea unor reuniuni pe plan european, a unor seminarii și colocvii pentru dezbaterile unor aspecte teoretice ale dezvoltării societății contemporane.

S-a evidențiat — în termenii unei gândiri având fertile și temeinice legături cu însăși viața, cu procesele și fenomenele vieții internaționale — opor-

tunitatea pregătirii unei sesiuni speciale a O.N.U. consacrate noii ordini economice, a adoptării unor măsuri de-dezarmare militară și dezarmare, a asanării stărilor de conflict din Africa, Orientul Mijlociu, din alte zone ale lumii, a democratizării unor organisme internaționale, a ansamblului relațiilor interstatale, în general.

Întreaga expunere reflectă imbinarea organică a politicii interne cu cea externă, caracterul democratic, înnoitor, al dialogului cu toate statele lumii, toate forțele progresiste, în efortul plener al salvării drepturilor inalienabile ale popoarelor de a trăi în demnitate, libertate și suveranitate, într-un cadru internațional al păcii și colaborării neîngrădite.

Ecoul puternic al expunerii tovarășului Nicolae Ceaușescu, manifestările pregnante de admirație și respect față de magistralul program politic trasat în acest document programatic ilustrează limpede viabilitatea ideilor afirmate, deplinul lor consens cu aspirațiile cele mai fierbinți ale poporului român, ale tuturor popoarelor iubitoare de pace, progres și înțelegere.

PRIM-PLANURI DIN COLOANELE UNUI AUGUST EROIC

Crezul unui om nemulțumit cu șase tone și jumătate de griu la hectar: „După ce am călătorit în câteva țări cu o agricultură puternică, m-am convins cu ochii mei că noi românii putem ține și în această privință fruntea sus“

— Am auzit, tovarășe Ioan Ageu, că sînteți bolnav, că în plin seceriș ați avut tahicardie.

— Se exagerează... Am avut, ca orice om, o criză de oboseală.

— Vi s-a mai întimplat ?!

— Niciodată. Tot niciodată — că nici bătrîni nu-și amintesc — nu a înghețat la mijlocul lunii mai. Parcă ninsese pe întinsul cîmpiei. Erau minus 4°C. Și mie mi-a înghețat răsufarea. Speram să batem toate recordurile la griu — șapte tone la hectar. Cînd colo — abia 6.000.

— Cum abia ?! Ca și în alți ani, sînteți printre primii din țară, cum s-a menționat și la Consfătuirea griului din această săptămînă.

— Oricît am părea de orgolioși în anul acesta nu ne mai interesează decît competiția cu cîntarul. În '76 și '77 am avut o medie, la griu, de peste 6.500 kilograme. În pas cu recordurile lumii. Visam, pentru '78, cu ochii deschiși, adică realist, dar visam și noaptea, ca o obsesie — șapte tone la hectar.

— Și nu mai visați ?!

— Acum visez porumbul. Zece tone. Visez și ploaie și căldură. Apă și soare.

— Ca să vă apărați de îngheț sau grindină, propun imposibilul: întin-deți o imensă folie de polietilenă

deasupra cîmpiei...

— ...ne-ar mai trebui și o stropitoare uriașă — pentru irigații la comandă. Poate vezi dumneata o soluție.

— Nu văd decît că sînteți încă trist.

— Ei, amărit, da, recunosc că sînt amărit. Părinții mei au fost plugari, căliți cu toanele cliimei, cu cinci saci de griu de pe un lanț de pămînt. Sînt supărat că în I.A.S.-ul nostru, deși am obținut o medie mare pe cele 1.200 hectare cultivate cu griu, au apărut diferențe de producție între ferme de 400—500 kg.

— Nu dați vina pe îngheț ?

— Nici gînd! Cauza e slaba calitate a lucrărilor, între care fertilizarea neuniformă.

— Și ?!

— Vom analiza această situație la adunarea reprezentanților oamenilor muncii. Să vedem ce-i de făcut.

— Sînteți aspru ?

— Aspru? Adică dur ?! ...Nu cred... Mai degrabă exigent, sever. Nu-mi plac leneșii și minciנוșii, chiulangiții, flecarii. Sînt o fire neastîmpărată; n-am timp de pierdut la o cafeluță sau la un taifas despre fotbal. Deși mi-e drag fotbalul.

— La fotbal se pricepe fiecare.

— Ca și în agricultură, nu ?! Că

mai vin unii cu ifose de marl specialiști. Sau: ce atîta scofală cu agricultura ?! E floare la ureche!

— Și nu e ?!

— Deloc!

— În ce vă privește, sînteți, ca director al I.A.S. Variaș, un om cu faimă în toată țara. Cum s-ar zice: celebru.

— Știu și eu că omul sfințește locul, dar ar fi total greșit dacă s-ar crede că succesele I.A.S.-ului pe care îl conduc mi s-ar datora în exclusivitate. Ce poate face un singur om pus în fața a peste 6.000 de hectare teren arabil, cu un sector zootehnic de aproape 4.500 taurine ?! Rostul meu e să organizez, să îndrum, să controlez, să apreciez, să critic, să conduc. Oamenii, tovarășe, ei sînt factorul hotărîtor! Aici, la Variaș, din cei 400 de muncitori, ingineri și tehnicieni, români, maghiari, sîrbi și germani, majoritatea au 15—20 de ani vechime în unitate, foarte mulți muncesc chiar de la înființare, ca, iată, îmi vine în minte, mulgătoarea Ana Fișcu, decorată cu Ordinul Muncii clasa I. N-am socotit, dar în 30 de ani cred că a muls o mare de lapte. Poate un litru pentru fiecare cetățean al țării. Noi nu cunoaștem fluctuația. Rar apare cîte un tînar inginer care nu rezistă ritmului de lucru și își cere transferul. Du-te, omule, îi spun, să te înveți minte că oriunde vei merge și se cere muncă și iar muncă. Vorbeam de stabilitatea colectivului; pe Traian Martin, secretarul de partid, pe ing. Ioan Covrig, directorul tehnic, pe Walter Wilwerth, contabilul-șef, pe Milan Petcov, șef de fermă, i-am găsit aici, încă în 1960.

— Vă intrerup: se zice că la Variaș tot secretul marilor producții e să nu se uite semănatul. Că pămîntul și Ageu...

— Numai cernoziomul! Nu prea avem timp de dispute anapoda, ca să ne aflăm în treabă ca alții. Argumentul nostru sînt vecinii, cu același cernoziom, dar cu producții mai mici, tot așa cum hîrnicia și priceperea oamenilor comunei Variaș, distinsă zilele acestea cu premiul I în întrecerea pentru buna gospodărie, a oamenilor din unitățile agricole, cinci la număr, sînt răsplătite cu înaltul titlu de „Erou al Muncii Socialiste“.

— Și totuși care e secretul ?

— Scrieți, să se știe: „Omul, soiul și gunoiul“ sau „rasa, casa și cu masa“.

— Sună bine, ca-ntr-o poezie.

— Sînt două vechi devize ale țărănilor din Variaș. O „traduc“ numai pe cea dintîi. Cam așa: muncă, știință și... tehnologie.

— Gunoiul ?!

— ...Asta-i marea taină. Tot la patru ani, prin rotație, fiecare hectar este îngrășat cu gunoi de grajd. Și nu ne zgîrcim. Nu poate fi inventat un îngrășămint chimic care să-l înlocuiască pe cel organic, atît de complex, de bogat. Și e mult mai ieftin ca braga: 10 lei tonă. Cel chimic — cam un leu kilogramul.

— Să revenim la griu: în cît timp ați secerat ?

— În șapte zile, să nu pierdem nici un bob.

— Chiar nici unul ?!

— Cît mai puține. Numai combinatele au un coeficient de circa unu la sută.

— E mult ?

— Ideal ar fi zero, dar spicul se scutură și prin simplă atingere.

— Criticați combina ?

— Din contră. O consider cea mai bună mașină din agricultura noastră. O clipă adevărată. Nu numai moșumeu, dar nici tata și, dacă mă gîndesc bine, nici eu n-am visat un colos care să recolteze și orz, și grîu, și soia, și floarea-soarelui, și lucernă, și in, și porumb. Gata cu coasa, cu arile, cu batoza, cu locomobila de altădată. Păcat că nu s-au păstrat cîteva exemplare pentru un muzeu al agriculturii.

— Poate și „Gloria“ va ajunge piesă de muzeu.

— Sper că înaintea ei vom renunța la mașinile și utilajele care ne dau cea mai mare bătaie de cap. Și, mai ales, vom rezolva problema problemelor — piesele de schimb și birocrăția. E adevărat că am rezolvat dotarea tehnică pentru toate lucrările agricole, dar avem încă greutăți — și obiective și subiective — cu reparațiile, cu randamentul.

— Am consemnat „of“-ul dumneavoastră.

— Notați și marea mea satisfacție: după ce am călătorit în cîteva țări cu o agricultură puternică, fala lumii, se zice, m-am convins cu ochii mei că noi, românii, putem ține și în această privință fruntea sus. M-a interesat îndeaproape tehnologia culturii porumbului; ei, bine, cultivăm numai la Variaș, 2.500 hectare cu porumb, nu pe suprafețe de cinci sau o sută de hectare. Alea sînt fleacuri. Îndeosebi în ultimii zece ani, printr-o înțeleaptă politică agrară, prin indicațiile și orientările atît de realiste și de competente date de tovarășul Nicolae Ceaușescu, printr-o suită de măsuri organizatorice și de dotare tehnico-materială, „fantasticele“ recorduri ale cernoziomului de Variaș abia au rămas în amintire: 2.500 kg griu, 3.000 kg porumb, ca acum, în condiții normale de climă, să putem obține 7.000 și, respectiv, 10.000, fără irigații.

— De exemplu, la porumb, aceasta ar fi producția limitată ?!

— Limită ? Ați uitat cumva de cele 10 secunde spulberate la sută de metri ?! Cutez să prevăd că în 1980, ameliorînd soiurile și hibridizînd, ne vom apropia de 8 tone la griu și 15 la porumb.

— O iau ca promisiune publică ?

— De acord.

— Să ne amintim subiectul discuției noastre: omul Ioan Ageu. Cum stați cu tahicardia ?

— Mi-a trecut.

— S-ar bucura cineva ?

— S-ar necăji prietenii. Și apoi — se apropie culesul porumbului. E nevoie de iuteală în inimă...

— Și de sănătate! — mulțumindu-vă.

TEODOR BULZA ■

Electroliză-4 sau cine dă strălucire aluminiului românesc

Acum cîteva zile, mai exact spus vineri, 28 iulie, printre altele, inginerul Horia Trifan, șeful secției Electroliză-4 din cadrul întreprinderii de aluminiu Slatina, a spus: „Acum, în aceste momente deosebite, cînd întreprinderii noastre i se decernează, pentru a doua oară consecutiv, Ordinul Muncii clasa întâi, pentru ocuparea primului loc în întrecerea socialistă din ultimii doi ani, și cînd întreprinderii noastre i se înmînează Drapelul Roșu și Diploma de onoare de unitate fruntașă pe țară, conferite de Uniunea Generală a Sindicatelor din România, în aceste momente, deci, permiteți-mi să afirm, în numele tuturor muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor de la Electroliză-4, că noi, aflați de doi ani și jumătate în fruntea întrecerii din întreprinderea noastră, sintem, ca să zic așa, cu inima și cu gîndul, mai apropiați, de acest Drapel, decît toți ceilalți tovarășii de-al noștri“.

Cei de la Electroliză-4 au aplaudat bineînțeles, mai-mai să-și rupă palmele. Într-adevăr, de doi ani și jumătate, Electroliză-4 se află în fruntea întrecerii din întreprindere, adică în fruntea tuturor. Dar unii au cam zîmbit, ca să spunem așa, pe sub mustață. Marian Rusu, secretarul locțiitor al comitetului de partid pe întreprindere, a ținut chiar să-l aprobe, cu o mică nuanță de malțiozitate, că, într-adevăr, în acea clipă, inginerul Horia Trifan se afla la doar cîteva centimetri de Drapelul Roșu, remarcă la care asistența s-a mai destins. Și totuși, cineva

din asistență, puțin cam afectat de acest afront, dacă ne putem exprima ca atare, a aruncat, mai mult în joacă, o întrebare aparent nevinovată: „Dar cu depășirea consumului la alumina: cum stați ?“

„Pînă la această întrebare, ne declară subinginerul Gheorghe Cocos, secretarul comitetului de partid al Uzinei de aluminiu, cel care ne-a relatat întîmplarea de mai sus, totul părea să fie în regulă. Dar, în clipa aceea, mărturisesc cu sinceritate, nu știam pe unde va scoate Trifan cămașa. Ei bine, inginerul Horia Trifan a promis că pînă la sfîrșitul anului va recupera depășirea de consum la alumina. Noi știm că o astfel de treabă nu e un lucru tocmai ușor, dar, dacă Trifan a promis, știm, adică sintem convinși că o va și face“.

L-am însoțit pe inginerul Horia Trifan care ne-a prilejuit cunoașterea citorva dintre oamenii de nădejde ai colectivului de la Electroliză-4. „Dumneavoastră faceți cum știți, indiferent de spațiul tipografic de care dispuneți, dar eu vi i-am prezentat ca să scrieți despre ei. Fără ei, Electroliză-4 nu s-ar afla de doi ani și jumătate în fruntea întrecerii“. Acestea fiind spuse, noi, în consecință, constrînși de spațiu și de numărul mare de oameni ce ne-au fost prezentați și cu care am schimbat destule cuvînte, nu putem face altcumva decît măcar să transcriem numele lor. I-am cunoscut, deci, în hala 7, pe maistrul Nicolae Răduinea, Constantin Popa, Gheorghe Dică, pe șeful de echipă Ion Ene, precum și pe podiștii

Petre Cepănar și Nicolae Cepănar, veri, sau pe Nicolae Voicu și Marin Marinescu, acesta din urmă fiind și ocupantul locului doi al concursului pe țară „Cel mai bun metalurgist“ ținut la Hunedoara în primăvara acestui an.

În hala 8 aveam să-i cunoaștem pe maistrul Mircea Buec, Sigismund Konerth, pe șefii de echipă Păun Feteleanu și Gigel Mateescu, sau pe doi foști șefi de echipă, Victor Circumaru și Nicolae Zidaru, promovați recent în rîndul maistrilor.

„Aceștia sînt, în mare, a continuat inginerul Trifan, oamenii cu care, de aproape 10 ani, mai exact spus din 1969 lucrez în secția Electroliză-4. După cum se vede, colectivul nostru s-a sudat în timp, iar dovada cea mai elocventă că putem vorbi, în adevăratul sens al cuvîntului, despre un colectiv sudat, ar fi cucerirea și păstrarea, timp de doi ani și jumătate, a titlului de fruntași pe întreprindere. Am fost deseori întrebați cum de-am reușit să formăm un astfel de colectiv. Am răspuns și răspund, principala calitate a unui șef de secție este aceea de a-l pune la treabă pe fiecare om în parte. Ingerul trebuie să știe cu exactitate ceea ce trebuie să facă fiecare muncitor în parte. Și mai trebuie să știe dacă muncitorul execută întocmai, pînă la cel din urmă amănunt, sarcinile ce-i revin pe postul respectiv. Deci, cu alte cuvînte, organizarea la care se adaugă, de la sine, disciplina. Numai că disciplina nu poate fi în întregime asigurată dacă nu se rezolvă unul dintre cele mai importante capite, capitolul om. A rezolva acest capitol înseamnă a instaura convingerea că oricare om al secției se poate adresa, cu orice fel de problemă, de serviciu sau personală, sefiilor săi direcți, inclusiv sefului de secție. Nu vreau să mă laud, dar,

în acest sens, pot spune că mult mai bine cunosc problemele oamenilor mei, decît pe ale mele, cele personale. Un alt aspect, pe care noi, cei de la Electroliză-4, zicem că l-am rezolvat, ar fi mult discutată situație a pieselor de schimb pentru instalații și utilaje. După cum se știe, tehnologia aluminiului este un proces extrem de complicat și de gîngăș, greu de controlat, deși aluministul dispune de o înaltă aparatură tehnică. Se întimplă, nu de puține ori, ca aparatura să cedeze. Dacă nu ți-ai luat din timp măsurile necesare, prin propriul tău atelier de întreținere, utilajul stă. Dar, a lua măsuri, înseamnă a avea piese de schimb, a asimila piese de schimb și a le executa, fără să mai apelezi la serviciul Secției de întreținere.“

În legătură cu recuperarea consumului depășit de alumina, recuperare pe care inginerul Trifan a promis să o realizeze pînă la sfîrșitul anului, am notat, pentru luarea la cunoștință de către cei ce asigură transportul din întreprindere, părerea interlocutorului nostru: „Transportată cu camioanele, de la siloz la secție, alumina, la fiecare cotitură sau hop, părăsește lada camionului, mai exact spus se risipește, situație în care nouă ni se trimite o cantitate, dar primim, la fiecare camion, cîteva zeci de kilograme mai puțin. De-aici, vine și consumul depășit de alumina. În ceea ce ne privește, noi, Electroliză-4, vom clarifica situația respectivă, pentru că vrem neapărat să ne păstrăm locul întâi“.

Și pentru că nu ne-am propus din capul locului să tragem și o concluzie, încheiem cu convingerea că, în mare, am surprins cîteva din gîndurile, preocupările și ambițiile unui colectiv care vrea neapărat să-și păstreze locul întâi.

VICTOR VLAD ■

Anghelache Ciovirtă se ocupă cu zootehnia și privește tot timpul la interesul general

— Având în vedere rezultatele cu totul și cu totul excepționale obținute de către dumneavoastră în creșterea oilor ne vom lua îngăduința să vă prezentăm cititorilor noștri. Anghelache Ciovirtă s-a născut la Jariștea în 7 decembrie 1933. Este șeful fermei de ovine Deleni din cadrul I.A.S. Cotnari. De profesie tehnician agronom este în prezent și student, secția fără frecvență, în anul III al Facultății de medicină veterinară Iași, secția zootehnie. Lucrează aici din 1959 și este șeful fermei din 1961. Este membru al P.C.R. din 1956 și este decorat cu Ordinul Muncii clasa a II-a (1968) și Ordinul Muncii clasa I (1975). De 7 ani consecutiv, ferma Deleni a fost distinsă de 4 ori cu Ordinul Muncii clasa I și Meritul Agricol clasa I. După această prezentare voit impersonală să pornim stimate tovarășe Ciovirtă la interviul propriu-zis. În urmă cu câțiva timp, v-am căutat dar nu erați.

— Ați fost în Australia?
— Da, în Australia și Noua Zeelandă.
— Ce este nou în Australia?
— Pe linie de oi?
— Da, pe linie de oi.
— Dumneavoastră știți că ei n-au iarnă și de aceea creșterea oilor necesită foarte puține investiții. Doar amenajarea pășunilor și ridicarea gardurilor. Acolo totul se desfășoară sub cerul liber.

— Rezultă că mare folos nu ați tras sau ni se pare?
— Nu-i adevărat. Am cumpărat oi. Vă pot spune că pe acte am figurat ca achizitor.

— Ce fel de oi ați cumpărat tovarășe achizitor Ciovirtă?
— Rasele Coriedale, Romnei Marsh, Suffolk și Polwart.

— Ce avantaje prezintă aceste rase?
— Lină și carne. Dintr-un kilogram de lină, prin sau mai bine zis după spălare, se obțin 620 de grame. La merinosul de la noi se obțin 340 de grame. De asemenea, rasele de care am pomenit cresc mai bine și au în plus 15—20 de kilograme. Masculii aduși de acolo ajută la fortificarea raselor noastre.

— Și cum se simt oile din Australia aici, la Deleni, la 2 pași de Hirliu și 85 de kilometri de Iași?
— Păi nu, căci aici n-am adus.

— De ce?
— Se consideră că sîntem o fermă bine încheată, cu parametri superiori.

— Ați cumpărat pentru economia noastră înțeleg și vă propun să ne întoarcem acasă din Australia. Am discutat nițel și despre aceasta pentru a evidenția grija conducerii de partid și de stat pentru agricultura României,

grijă în cadrul căreia comerțul exterior joacă un rol important. Bănuiesc că toată lumea înțelege că prin comerț exterior înțelegem că vindem dar și cumpărăm, or în materie de oi Australia este un partener de prim rang. Cum a început munca aici, la Deleni, pentru obținerea unor rezultate extraordinare?

— Am pornit la drum în 1959 cu oia țigăie a noastră. O oia mică, cu lină de calitate inferioară, dar dînd, ce-i drept e drept, lapte bun. În 1962 s-a făcut infuzie cu merinosul nostru și s-a obținut rasa Spancă. Pe spancă s-a continuat cu Merinos și s-a obținut un prim lot merinoz în 1966.

— Ce vrem să vă întrebăm: Merinosul ce caracteristici are?

— Ca să se cheme un animal Merinos trebuie să aibă cel mult 25 de microni. În microni se măsoară grosimea firului. Lina acestui animal este fină.

— Să continuăm cu evocarea drumului pe care v-ați apucat să mi-l descrieți.

— În anul 1966, ferma noastră a fost luată în evidența Centrului de selecție și reproducere Iași. Efectivul de oi — mamele și berbecii pepinerii — este înscris în registre genealogice și pe baza acestora se face anual un plan de împerecheri.

— Și acest plan iese de fiecare dată?
— Noi discutăm tovarășe reporter. Uneori insistăm de 3—4 ori.

— Aici se practică însămintarea artificială?
— Nici nu se poate altfel.

— Ce lucru important face acum ferma Deleni în afara producției propriu-zise?

— Livrăm altor ferme din țară tineret mascul și chiar femele.

— Ce contribuție are ferma pe care o conduceți la întreaga agricultură românească?

— Contribuim la merinozarea efectivului din întreaga țară.

— În ce proporție?
— În 11 ani am livrat 17 000 de berbeci. Socotiiți pentru fiecare minimul, adică 100 de oi. Deci, 1 700 000 de animale. 15 la sută din efectivul întregii țări.

— Cifra este cu adevărat impresionantă. Spuneți-ne se lucrează greu cu oia?
— Nu se lucrează greu, oia fiind un animal blînd și duios.

— Duios în ce sens? Plînge?
— Sigur. De foame, de sete, de dorul mielului.

— Și cum mai e oia?
— Răspunde repede și potrivit la măsurile luate în binele ei. Vrei de pildă

să-ți mîninge din mină. După 2—3 zile vine și-ți caută mina. Merge după tine dacă dorești așa ceva.

— Ce fel de raporturi există acum între oi și lupi? S-au schimbat cumva datele problemei? Întreb asta deoarece am văzut aici berbeci de 160 de kilograme.

— Raporturile dintre oi și lupi au încetat. Turmele sînt foarte bine păzite. De ani de zile ciobanii noștri nu mai pretind că dispariția vreunei oi s-ar datoră lupului.

— Rezultatele, 11,6 kg. de lină pe cap de oie v-au așezat în fruntea fermierilor din țară. Pe locul doi, cel clasat pe locul 2 a obținut cu câteva kilograme mai puțin. Ce ați făcut dumneavoastră pentru obținerea unui asemenea rezultat record?

— Am făcut tot ceea ce am considerat util pentru dezvoltarea acestei specii în România.

— Să coborim puțin pe terenul fertil al faptului concret, cum se mai spune. Concret ce anume ați făcut?

— Avem o bază furajeră cred unică în țară. Lucerna, în proporție de circa 85 la sută, adică o foarte importantă sursă de proteine este depozitată în stoguri mari și în scopul de a o proteja este acoperită cu paie. O așezăm în stog cînd are încă multă umiditate și pentru a se răcori avem o canalizare cu apă pe dedesubt. Alți tovarășii cam au rețineri la așa ceva și se miră că n-au rezultate. Oile noastre au adăposturi bune iar mielul este crescut în stabulație liberă.

— Ce înseamnă acest din urmă lucru?

— Înseamnă că pînă la 18 luni mielul este ținut în grajd, ocrotit.

— Ne aflăm aici în fața unei industrii, or toțiș creșterea oilor se face în natură. Cît de naturală a rămas creșterea oilor?

— Noi am dovedit că Merinosul poate fi crescut și în Moldova. Vă spun chiar ceva curios: Oamenii care ne-au ajutat la început, Ferma Chereușa din județul Satu Mare ne-au cerut în urmă cu doi ani sfaturi iar anul acesta ne-au solicitat berbeci pentru reproducere. În semn de dragoste și respect i-am lăsat să-și aleagă 10 berbeci.

— Cît anume ați livrat statului în acești ani de activitate?

— 1150 tone lină în 15 ani. Un kilogram de lină costă 350 de lei iar industria realizează din el 1350 lei. În 15 ani am predat statului ca beneficiu 75 milioane de lei.

— Dumneavoastră cum v-ați apropiat de această muncă?
— Am iubit oile de mic copil și le dă-

deam de mîncare pe ascuns, să nu mă vadă tata.

— Revin totuși la o întrebare anterioară: ce raport există între industrie și natură în creșterea oilor aici la Deleni?

— Din creșterea naturală a oilor s-a pierdut fătările tîrzii, acelea din aprilie. Adică atunci cînd iarba face colț. Acum fătările încep din noiembrie. Imi aduc aminte că în urmă cu 15 ani niște tovarășii mi-au cerut un miel pentru sărbătorirea Zilei Unirii, în 24 ianuarie. Cînd am venit cu el după căutări în toată țara s-au închinat căci erau oameni în vîrstă. Născîndu-se mieii acum în noiembrie găsesc parcul de furaje neînceput. Adică foarte bun. Întărcarea se face în aprilie și ieșit pe cîmp mielul fortificat găsește iarba deja apărută. Acum mulgema la grajd și nu la iarbă, se poate deci consuma caș în timpul iernii.

— Ce vă propuneți pentru viitor, asta în condițiile în care aveți un trecut și un prezent, ambele strălucitoare și strălucite?

— Întregul efectiv să fie merinozat cu Merinos australian în proporție de sută la sută. Să obținem 12 kilograme de la fiecare oie. 12 kilograme de lină firește. Mai mult nu cred că se poate. Partenera noastră, Fabrica de stoffe Buhuși căreia în paranteză așa ca o critică blîndă i-aș reproșa că uneori ne scoate lină de la categoria a II-a și ne-o bagă la a III-a nu mai importă demult lină din Australia.

— Cît lucrați dumneavoastră pe zi? Ce sacrificii cere această muncă?

— Păi cele știute. Concediile de odihnă nu le prea faci, viața de familie este mai concentrată.

— Vi s-a întîmplat să aveți greutăți în muncă născute tot din munca și ideile dumneavoastră stimate tovarășe Ciovirtă?

— Desigur. În urmă cu ani eu am propus și dovedit avantajele mișurii, adică a tunderii mielului cînd este mic. Am fost ascultat și acum a devenit o regulă. Acum însă am observat că procedînd așa obții două producții de categoria a III-a în loc de una a întâia, a doua și a treia.

— Înțelegem că în România sînt create condiții pentru dezvoltarea acestei importante ramuri a agriculturii. Totuși, ce carentă observați dumneavoastră?

— Una singură dar importantă. Unele institute de cercetări, mă refer la munca noastră, fac producție ceea ce nu e rău, dar nu fac cercetare ceea ce este condamnabil.

— Ce se întîmplat cînd moare o asemenea oie uriașă, o oie care singură dă 18 kilograme de lină?

— Înseamnă o pierdere valorică de 2 000 de lei dar mai înseamnă pierderea unui fond genetic extraordinar. Prin urmare înțelegeți ce răspundere avem.

EUGEN SECELEANU ■

UN FAPT CONCRET AL UNEI DEMOCRAȚII REALE

Personalitatea unui colectiv constă în primul rînd în țaria sa de caracter. În capacitatea de a se bucura sincer de un succes obținut cu multă trudă, în forța sa de a-și judeca cinstit munca, în țaria lui de a se bate cu lipsurile, cu necazurile, cu dificultățile. În puterea de a se mobiliza atunci cînd apele sînt mai puțin limpezi, turburate fiind de o oarecare blazare. Este o certitudine faptul că „o reală democrație, cum este a noastră, are harul de a stimula personalitatea unui colectiv, asigurînd deplină egalitate între toți membrii colectivului, permițînd fiecăruia să participe direct la conducerea întregii societăți. Este o șansă, o șansă enormă de a face să triumfe adevărul muncii“.

Întîmplarea a făcut ca, exact în urmă cu un an, să particip la adunarea generală a oamenilor muncii de la Întreprinderea de cabluri și materiale electrolizante din București. Notasem atunci dorința colectivului de a ieși dintr-un mare impas creat de rezultatele slabe care, în ciuda dorinței amintite, se încăpățîneau să rămîină astfel. Am scris despre lucrurile acelea. Am făcut-o cu o stringere de inimă pentru că imi dădeam seama că de la realitate la deziderat era un drum greu și că oamenii de la ICME erau în situația peștelui aflat pe uscat. Între timp, conducerea s-a schimbat. Și iată că zilele trecute secretarul comitetului de partid, un înar energic de 27 de ani, Cristodor Tușiuianu, sună la redacție, invitîndu-ne să participăm la adunarea oamenilor muncii de pe semestrul I. „Pentru că ni se pare drept, ne spunea dînsul, să veniți și acum, cînd realitatea este alta, deși, nu ne ascundem, greutăți mai avem și încă destule.“

Din darea de seamă citită de secretarul comitetului de partid rezultă limpede că, făcîndu-se bilanțul muncii pe semestrul I, activitatea întreprinderii s-a îmbunătățit, indicatorii fiind supe-

riori celor din 1977. Mai mult, progresul este evident de la trimestru la trimestru, astfel că, de pildă, la producția netă, în trimestrul doi, față de trimestrul unu al acestui an, s-a înregistrat o creștere în procente de 31,3 la sută. Este un exemplu. La fel se poate vorbi despre producția marfă, despre productivitate, despre micșorarea cifrei care indică cheltuielile la mia de lei. Dincolo de cifre se află efortul depus de colectivul întreprinderii, munca oamenilor mai bine organizată, găsirea unor noi resurse pentru îndeplinirea angajamentelor asumate, fapte care, în contextul apropiatelor sărbătoriri a zilei de 23 August, capătă semnificații deosebite, care tin, de asemenea, de personalitatea unui colectiv ce își regăsește drumul. Pare paradoxal că totuși criticile dării de seamă sînt cu atît mai aspre, cu cît rezultatele frumoase sînt mai evidente.

Dezbaterile păstrează încă tonul dării de seamă. „Referindu-mă la asigurarea bazei materiale, subliniază Ion Diaconescu, arăt că mecanismul este prea greu. Problema aluminiului nu este rezolvată nici pînă acum. La fel, în privința carbonatului de calciu. Unii furnizori ne spun că sînt în remont. Noi ce să spunem muncitorilor noștri, să plece acasă că furnizorul este în remont?“ Este necesară, de asemenea, o mai bună corelare a planului cu capacitățile de producție, după cum și importurile trebuie pregătite din timp. „Ne confruntăm cu o serie de probleme, spune inginerul Cristian Istodorescu, șeful secției cu cea mai mare pondere valorică din întreprindere, secția cabluri de energie, și l-aș ruga pe tovarășul director general al centralei să ia creionul și să noteze: problema pavimentului, care nu este placat cu ciment, problema transportului pneumatic de granule, unele probleme ale valorificării într-o măsură mai mare a potențialului tehnic al comisiilor pe probleme...“ Sectorul aprovizionării, unul dintre sectoarele cheie ale întreprinderii face obiectul interesului mai multor oameni ai muncii. Se caută soluții, se fac propuneri, se găsesc resurse chiar în modul în care este organizată munca. „Trebuie să ne schimbăm stilul de muncă. Aprovizionarea se face pe contractele

făcute. Este foarte greu să aduci materiale în fabrică, dar este și mai greu să scapi de ele, cînd le aduci degeaba, constatînd că nu mai ai nevoie de ele. Să știți că producția netă depinde foarte mult de buna gospodărire a materiilor prime. Este inadmisibil să risipim atîtea materiale pe care le procurăm cu destulă dificultate“. (Mircea Chirilă, șeful aprovizionării).

Întreprinderea bucureșteană se află la jumătatea unui drum căutat și găsit cu trudă și eforturi. Un drum care, spun reprezentanții oamenilor muncii prezenți la adunare, îi va situa într-un an pe un loc de frunte în industria Capitalei. Pentru că de la frămîntarea pe care o citeai pe fețele lor anul trecut, ei, muncitorii ICME-ului au ajuns prin propria chibzuință să-și descopere puterea. Poate că este cel mai greu lucru de realizat în viața unui colectiv. Să înțelegi că poți, că depinde în cea mai mare măsură de tine, ca fabrica în care muncești să fie cu adevărat un pilon de bază al unui domeniu industrial. În iarnă, încercînd să mă documentez pentru un articol la ICME și vrînd să stau de vorbă cu noul director, Ion Cojar, nu reușisem să obțin decît un fel de dialog imposibil de publicat pentru că se sprijinea mai mult pe tăceri. Omul nu se dezmeticea în

fața atîtor probleme. La adunarea generală la care am participat, directorul Ion Cojar se bucura împreună cu ceilalți oameni din sală pentru că se cunoscuseră, pentru că nu se înșelaseră cu vorbe, pentru că își dădea bine seama că puteau realiza împreună redresarea întreprinderii. „Spunem că n-avem forțe de muncă, afirmă Ion Cojar. Avem, dar scriptic. Unii stau încă în locuri călduțe, unde se cîștigă mai ușor. Trebuie să explicăm fiecăruia de ce îl deranjăm și îl punem la treabă acolo unde se produce. O muncă dificilă, cu fiecare în parte. Pentru că ne-am convins că gîndindu-ne mai bine munca, putem realiza ceea ce ne-am propus. Spunem că nu avem comenzi. Pentru că nu facem ceea ce se caută. Să diversificăm gama produselor, să le fabricăm pe cele de care alții au nevoie“. O dezbateri cinstită, pe alocuri dramatică, în care colectivul, dincolo de succese, se confruntă și cu propriile slăbiciuni, cu necazurile pricinuite de alții. O dezbateri democratică, pentru că așa cum afirmam la început, reala democrație este aceea care stimulează personalitatea unui colectiv. Și întreprinderea bucureșteană n-a ratat această șansă.

RADU BARBU ■

1. Ion Cojar, directorul întreprinderii: „Gîndindu-ne mai bine munca, putem realiza într-un ritm mai rapid ceea ce ne-am propus“; 2. Cristian Istodorescu: „Se poate valorifica într-o măsură mai mare potențialul nostru tehnic“; 3. Mircea Chirilă: „Producția netă depinde foarte mult și de buna gospodărire a materiilor prime“; 4. Cristodor Tușiuianu, secretarul comitetului de partid: „Noi ne-am redescoperit puterea datorită efortului întregului nostru colectiv“
Foto ELENA GHERA ■

Bunăstarea nu vine de la sine

Cu cele 21 de pavilioane ale sale și circa 180 000 de sortimente expuse, cel de-al 9-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum. București 1978, ocupă un loc deosebit în viața țării: el reprezintă, în realitate, cel mai mare magazin din România. Nu în sensul că absolut toate mărfurile de acolo pot fi achiziționate pe loc — în nici un tîrg din lume nu se întîmplă așa ceva — ci în acela, mai larg, că ele vor fi efectiv livrate comerțului în 1979, dacă vor fi contractate. Este deci un tîrg realist, de lucru — cum se exprimă organizatorii — oglîndind ritmul rapid de transunere în viață a hotărîrilor de partid și de stat, a indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind continua perfecționare a producției și desfacerii bunurilor de consum.

În paginile de față vom înfățișa tîrgul din patru unghiuri diferite.

CEI care întreabă

La tîrg se desfășoară în prezent cel mai cuprinzător sondaj de opinie al anului în domeniul bunurilor de consum. De la Victoria Ștefănescu și Lupu Dima, doctori în economie, Ion Busilă și Nicolae Kindlein, cercetători științifici la Institutul de economie comerțului interior și a turismului, aflăm câteva date poate mai puțin cunoscute despre această acțiune de larg interes cetățenesc.

— Sînt investigate circa 150 de produse și grupe de produse, cam 50 la sută din sectorul textile-încălțăminte, 17 la sută — alimentare, restul, metalo-casnice. În general mergem pe trei direcții: se sondează păreri privind produse în premieră, necunoscute încă de public, precum și altele care se află de acum pe piață, dar care, dintr-un motiv sau altul, nu au „brîns” și vrem să aflăm de ce; în fine, ne ocupăm mult de articolele de mare serie, tricotate, țesături, confecții, încălțăminte, în scopul de a detecta și prefigura cursul modei și meandrele preferințelor. Astfel, la confecții s-au selectat 60—70 modele de cămăși, și cam tot atîtea la rochii, pardesiuri etc. Rezultatele sondajului sînt cu atît mai valoroase cu cît vizează un volum mai mare al desfacerii potențiale. Trebuie știut că la confecții femeii s-au înregistrat „intrări” spectaculoase, o linie de croială degajată, pliseuri, volane, rochii din piese suprapuse. Anul acesta nu mai întrebăm, ca în 1977: „Mini, midi, maxi?” Știm că a învins maxi, dar ne interesează linia, materialele spre care se îndreaptă atenția cumpărătorilor și în special a cumpărătoarelor.

— La o primă vedere, sondarea preferințelor doar pentru circa 150 produse nu pare prea largă.

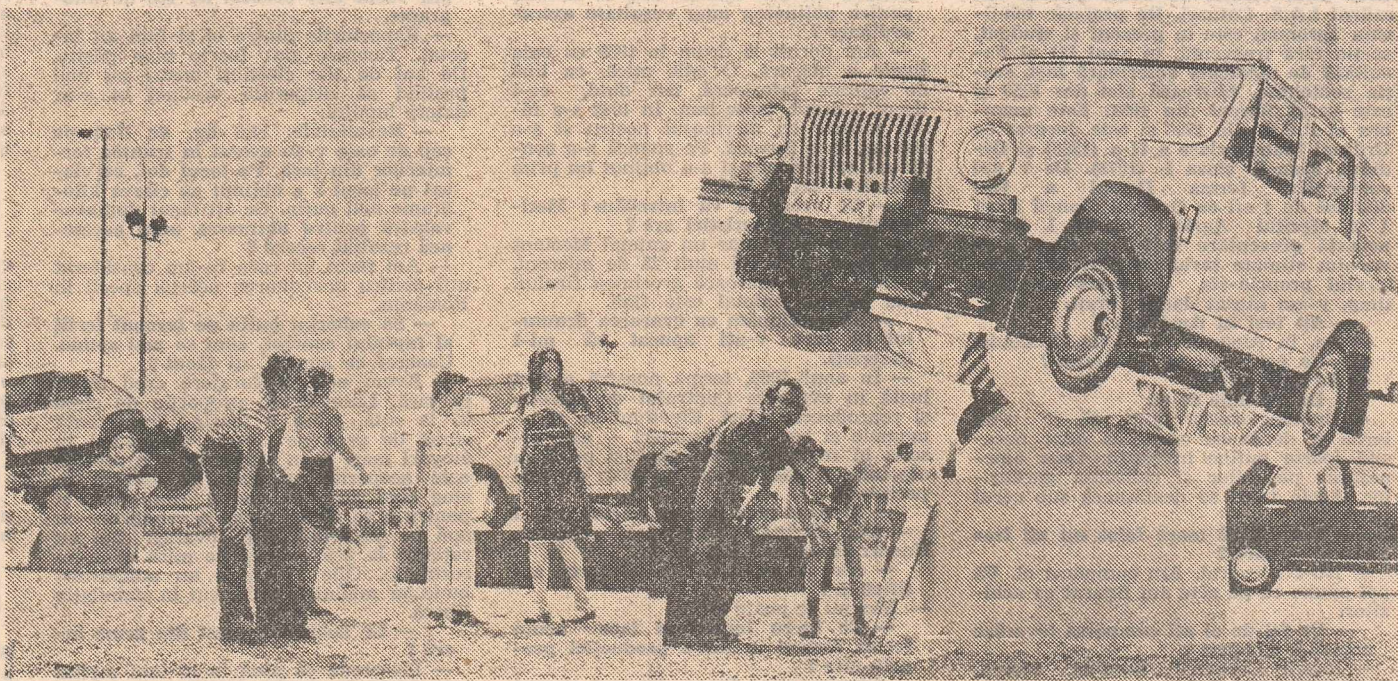
— Dimpotrivă. Ne concentrăm atenția spre bunuri de consum importante, utilizînd chestionare amănunțite, îmbunătățite față de anul trecut. Întreaga acțiune o concepem ca un ajutor efectiv dat comerțului, deci cumpărătorilor, cu influență directă asupra contractărilor ce se vor perfectă chiar la tîrg, în viitoarele zile. Astfel, primele rezultate le vom obține, grație calculatorului electronic, tocmai la produsele ce urmează a fi contractate mai curînd, să spunem în decurs de o săptămînă.

— Vorbeați mai înainte de îmbunătățirea tehnicilor de testare față de anii precedenți.

— Iată un exemplu. La Parada model confecții, vizitatorii primesc un talon numerotat: ei au de ales între patru note pentru aprecierea modelelor. În plus, pe talon se prezintă conversația dintre trei persoane. Prima spune: „Eu prefer îmbrăcămîntea și încălțămîntea de ultimă modă. Îmi place să fiu permanent în ton cu moda.” A doua spune: „Și eu prefer îmbrăcămîntea și încălțămîntea de modă, dar nu accept imediat orice tendință. Aștept să văd ce se impune și aleg ceea ce se potrivește personalității mele.” A treia spune: „Eu prefer îmbrăcămîntea și încălțămîntea în stil clasic, pe care pot s-o port timp mai îndelungat.” Cu care dintre aceste trei persoane sinteti de acord? — este întrebare vizitatorului. Acesta este ceea ce noi numim un test proiectiv. Investigatorii de opinie știu că uneori se lovesc de anumite retineri la cel chestionat, cînd li se adresează întrebări directe. Dacă întrebati pe cineva: „Locuiți într-un apartament ultramodern sau într-o casă cu apă în curte?” s-ar putea ca interlocutorul dv. să se eschiveze. Pe cînd, dacă nu se simte direct implicat, dacă i se cere părerea despre alte persoane, devine mai vorbăreț, este o chestiune de psihologie. Și fiindcă vorbeam de contractări: sondările noastre reprezintă una din cele mai eficiente mijloace pentru a se determina măsurile cele mai solicitate la confecții și îmbrăcăminte. Se elimină astfel un puternic motiv de insatisfacție din partea cumpărătorilor. Merită subliniat că în ultimii ani am evidentiat deplasări treptate spre măsurile mai mari, ca urmare a dezvoltării fizice a populației ținare.

— Ce laimotiv aud cei 60 de colabo-

TÎRGUL DE MOSTRE — UN CUPRINZĂTOR DIALOG ÎNTRE PRODUCĂTORI ȘI BENEFICIARI SUB SEMNUL TRECERII SPRE O NOUĂ CALITATE

ratori ai dv. care sondează zilnic vizitatorii?

— „Să se găsească în magazine!”

CEI care răspund

Sondajele pe baze de chestionar nu reprezintă nici de departe unica formă de consultare a publicului în cadrul tîrgului. În cele ce urmează redăm câteva opinii reprezentative ale vizitatorilor, culese din caietele de impresii plasate la iesirea din pavilioane.

Am rugat apoi pe organizatori să comenteze opiniile critice.

„Această expoziție este fără egal. Aproape este greu să aleg ceva, toate exponatele, cu mici excepții, sînt la superlativ.” C. Mitrețu, strada Tîgăna 21, București.

„Am rămas impresionată de bunul gust și căldura culorilor. As dori ca magazinele să ofere cumpărătorilor toate aceste produse care incită ochiul și bucură inimile.” A. Chisalescu, București.

„Produsele oglîndesc pe deplin grija permanentă a lucrătorilor din unitățile socialiste pentru a pune în aplicare chemarea: Să transformăm cantitatea într-o nouă calitate. Sperăm să le regăsim pe piață.” Maia Morgenstern, Liceul „Zoița Kosmodemianskaia”, București.

„Articolele din industria bumbacului sînt foarte frumoase și le-am dori pe piață, nu numai la tîrg.”

„Cinstea țării noastre pentru lucrurile de artă!”

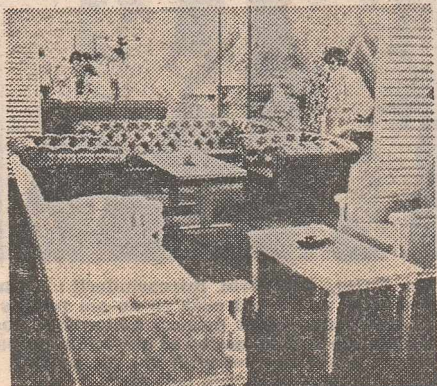
„Aș dori din toată inima ca aceste articole să-mi incînte privirea și în magazine.” Victoria Cîrșoiu, strada Măgura Vulturului 83, București.

„Organizați expoziții cu vînzare, nu ne stricați inima.” Dumitru Dumitru.

Dogaru Zina (urmează adresa). „Comandă, Simbol 5819, articol 87, „Tinăra Gardă”. Doresc 16 m din acest material. Vă mulțumesc.”

„Ne-au plăcut articolele de tricot P.N.A. și poliesteri. Industria noastră ușoară, prin Centrala de tricotate-confecții este în vîdit progres.” Profesor Emilian Prescoviță și familia, Iași, strada Pușkin 2, telefon... după 16 august.

„Sînt incîntată de tot ce am văzut. Dar tot atît de supărată de neconcordanța prețurilor de la expoziție și din magazine.” I. Gafencu.

„Sînt deosebite exponatele, dar bine ar fi să apară și în magazine, nu numai în expoziții. Vor apărea!”

„Să am satisfacția, de a-i cumpăra soției asemenea perle. Așteptăm reacția producătorilor.” Mircea Ungheanu, Buzău.

„Pe cînd mașinile automate cu comandă program? Nu credeți că cele expuse sînt cam depășite.”

„Intrucît am văzut multe scule foriate — sape, topoare, lopeti etc. — dorim să vedem realizate și coase de cosit iarbă. Sîntem un grup din părțile Branului, județul Brașov, unde cositul ierbii nu se poate face decît manual.” În numele grupului semnază inginerul Florenta Minjîna (N. N. — Sîntem în secolul XX, dar nu uitați coasele!).

„De ce nu se fac băile blocurilor în acest gen?” Ing. Stănescu, București.

„Cea mai bună impresie: „Ludovic al XIV-lea” și „Glencofa”. (N. N. — Vorba ceea: ca românul impartial).

„Mulțumim pentru modelele noi de mobilă, dar ne întrebăm dacă cei care le-au proiectat locuiesc în apartamentele care se construiesc azi.” Vanti Valentina, Institutul de proiectări, Prahova (N. N. — S-ar părea, asadar, că vizitatorul este în temă).

CEI care vînd

Am discutat cu mai toți directorii de pavilioane și cu alți reprezentanți ai industriei și comerțului la tîrg despre problema ridicată în mod predominant de către vizitatori: pe cînd în magazine? Răspunsul a fost unanim: tot ce este expus poate fi produs fără dificultăți de industrie, cu singura condiție ca produsele să fie contractate de comerț pentru 1979. Iată câteva reacții: „Noi, Centrala industriei tricotate, am contractat de acum întreaga valoare planificată a fondului de marfă pe 1979.” (Luiza Diaconescu, director în centrală). „Tot ce prezentăm în Pavilionul de încălțăminte este oferit comerțului spre contractare pentru semestrul întîii 1979, dar acceptăm și propuneri pentru semestrul al doilea din anul în curs” (inginer Sergiu Petrescu, secția cercetare-creație, Centrala dielărie, încălțăminte, cauciuc). „Toate modelele din Pavilionul Centralei industriei confecțiilor pot fi produse de noi; să sperăm însă că nu se va manifesta ca în alți ani, o prea mare rezervă a comerțului față de fantașia model, în special feminine”. (Sara Wechsler, directorul pavilionului, șef coordonator creație în centrală). „Mobiile au fost deja contractate pe 1979 și vor fi livrate în cantitățile specificate pe cartonașele de prezentare din expoziție: sîntem chiar dispuși să devansăm unele piese pentru trimestrul IV, 1978, dacă vizitatori în număr suficient, pentru a justifica reajustările în producție, își vor manifesta dorința. Dacă am fi expus toate modelele noi de mobilă, nu numai pe cele contractate, am fi putut ocupa singuri întregul tîrg, cu excepția rotondei” (inginer Alexandru Săvulescu, directorul pavilioanelor de mobilă, produse din lemn și bunuri pentru amenajarea și decorarea locuințelor).

Concluzia o trage inginerul Ion Mazilu, directorul tîrgului și director în Ministerul Comerțului Interior:

— Tîrgul nostru nu este numai o expoziție, ci îndeosebi un instrument de lucru, în vederea unei cît mai judicioase

structurării a fondului de marfă pe 1979 și chiar cu posibile corectări pe 1978. Industria poate livra fără probleme produsele expuse. Poate cu excepția a 3 sau 4 la sută din ele — rezervă pe care o fac doar pentru a tine cont de imponderabil, de imprezvizibil, imposibil de exclus într-o activitate economică de asemenea anvergură, în care concură numeroase ministere, sute și mii de fabrici și de alte unități productive. O singură cifră spune multe: se vor contracta aci bunuri de consum în valoare de circa 80 miliarde lei! Tocmai pentru a sublinia caracterul realist al tîrgului am evitat să expunem acele modele sau sortimente la care se lucrează încă în atelierele de creație ale centralelor sau ale institutelor de cercetări.

— Dar așa-numitele preturi informative?

— Ele au fost avizate practic de toate forurile interesate, dar nu a fost posibil, din lipsă de timp, să fie definitivitate pînă la deschidere. Ar fi fost păcat să excludem, din acest motiv pur tehnic, produsele respective. Dar, din rațiunile mai sus arătate, preturile definitive vor fi extrem de apropiate de cele informative. — Care este „pecetea” tîrgului?

— Repet ideea de bază: el este un instrument de lucru, are un caracter puternic realist. Cele circa 170 000 sortimente relevă modul în care se înfăptuiesc prevederile Programului cu privire la producția și desfaceră bunurilor de consum către populație în perioada 1976—1980, aprobate de conducerea de partid și de stat, precum și celelalte programe speciale de diversificare sortimentală pentru articole electrocasnice, de uz gospodăresc etc. Linii directoare: infuzia masivă a noului, continua diversificare sortimentală, promovarea de produse competitive pe plan mondial (unele din mărfurile expuse au primit medalii de aur la tîrguri internaționale!), în fine, valorificarea superioară a materiilor prime din țară.

Este desigur imposibil de „rezumat” 170 000 de sortimente sau măcar de a exemplifica în mod adecvat, în câteva rînduri. Ne vom opri deci doar la câteva exemple, alese la întîmplare. Infuzia masivă a noului am ilustrat-o cu televizoarele cu circuite integrate, în modele noi, cu durabilitate prelungită și simțitoare economie în consumul de energie electrică; de asemenea să amintim noua mașină electrică cu rezistență pastată (doi ani garanție!), anvelopele auto din cord textil și cu breker metalic, mai rezistente (cam cu 30 la sută mai mult) față de tipurile obisnuite. Zecile de mii de bunuri de consum prezentate la tîrg sînt produse exclusiv din materii prime românești, din fibre sintetice și material plastic românesc. Valorificate însă superior. Nu degeaba noile rochii de în au fost asemuite de mulți vizitatori și de către specialiști cu podoabe de domnițe. (Dealtfel, modelele se inspiră din basmele și portul nostru popular.) Pe alt plan, să menționăm și valorificarea superioară a lemnului românesc în sutele de noi sortimente de piese de mobilier, inclusiv mobila stil. Cît despre obiectele premiate, ne vom limita doar la universul casnic: samponul „Miraj” cu proteine, sprayul „Universal” pentru curățatul mobilei, cuvetelor și caroseriilor, sprayul „Cadran” pentru apărarea lenjeriei de pat — toate mediate cu aur la recentul Tîrg de la Bratislava.

— Un alt aspect esențial, care riscă poate să scape vizitatorului grăbit — continuă interlocutorul nostru — constă în aceea că tîrgul reflectă intercondiționarea bine chibzuită a producției bunurilor de consum din țara noastră. În 1978 sîntem în măsură să oferim un lanț de mărfuri. Astfel, în pavilionul de produse agroali-

mentare prezentăm o largă gamă de alimente congelate la minus 18 grade, menite să ușureze considerabil munca gospodinei, odată cu prezervarea cvasiintegrală a calităților nutritive; iar într-un pavilion alăturat — și apoi în magazine! — cumpărătorul prezumptiv va vedea noul frigider „Arctic”, cu trei stele, care asigură tocmai o asemenea temperatură în congelator. Este doar un exemplu. Totodată, credem că prezintă interes faptul că pentru prima dată testarea gustului publicului se face nu numai prin chestionare, ci și prin produsele înseși, oferite spre vânzare în Capitală și în câteva mari magazine din țară. În perimetrul târgului funcționează câteva zeci de puncte comerciale care desfac produse alimentare și nealimentare, dintre care și cele prezente în pavilioane, iar în București, Brașov, Timișoara, Cluj-Napoca și Iași, în cadrul magazinelor universale, vor fi organizate expoziții cu vânzare.

CEI care cumpără

Zecile de mii de cetățeni preocupați de proba 10.000 m plat pe care o presupune vizitarea conștiințioasă a târgului sînt poate inclinați să ignore o activitate mai puțin aparentă, dar de excepțional interes și semnificativ: întîlnirile dintre consilierii județeni ale reprezentanților consumatorilor și reprezentanții industriei și comerțului.

Iată, bunăoară, cum s-a desfășurat întîlnirea cu reprezentanții din Argeș, Buzău și Dimbovită, precum și din Capitală — prezentă „din oficiu” la toate întîlnirile. De data aceasta, ei sînt rugați să-și spună părerea cu privire la două probleme: „1. — Preferați paltoane sau inlocuitori de paltoane? 2. — Perspectivele desfacerii de încălțăminte din fețe textile.”

Participă efectiv la discuții câteva zeci de muncitori, tărani, tehnicieni, funcționari, gospodine, pensionari și elevi imberbi.

O scurtă introducere din partea unui reprezentant al centralei de confecții, „Iernile nu mai sînt atât de friguroase la noi, tot mai mulți, în special tinerii, preferă paltoanelor jachetele, canadienele etc., care dau o notă de sportivitate și lejeritate, sînt călduroase și relativ ieftine. Atîrnă oare în balanță soarta Bătrînuțului Palton? Cum să ne orientăm noi, centrala?”

Opiniile se succed tumultuos, variind în funcție de vîrsta și kilogramele vorbitoarelor și în special ale vorbitoarelor.

— De la o anumită vîrstă nu se mai poate purta canadiană. Trebuie să existe o delimitare netă. Altit și altit pentru tineri, altit și altit pentru adulți!

— În zilele noastre, paltonul devine tot mai mult o piesă pentru ocazii speciale: iesiri la teatru, la restaurant, nu putem renunța la el, dar trebuie să răspundă exigențelor: stofă, linie etc.

Moderatorul, Aurel Vainer, doctor în economie, șef de sector la Institutul de economie comerțului interior și a turismului, în sarcina cărui cade organizarea acestor manifestări, trage o primă concluzie:

— Deci, după părerea dv., paltonul rămîne o piesă de garderobă, de ocazie, dar care reclamă o calitate, o linie, o confecție deosebită. Avem stofă de paltoane bărbătești care să satisfacă toate gusturile, dar se observă o prea mare monotonică coloristică.

Alte opinii:

— Imitația de blană pentru copii „Restex”, care-i face ca ursii, nu prea a prins. Poate modelele nu au fost prea reusite.

— Copilul meu a purtat-o patru ani și s-a simțit minunat. E rezistentă, dar culorile sînt dificile. Roz...

Aceleași discuții furtunoase se învîrte pe tema încălțămîntului cu fețe textile, comode, aspectuoase și ieftine.

Totul se stenografiază, pe parcursul a ore întregi.

Un participant de la Direcția comercială Argeș se plînge că discuția nu a fost „pregătită temeinic”. În ce sens?

— Dacă ni s-ar fi dat tematica din vreme, ne-am fi putut pregăti, am fi întocmit situații, am fi venit cu date...

Moderatorul:

— Tocmai aceasta am vrut să evităm. Rostul întîlnirilor este cu totul altul. Pe noi — ministerul și institutul pe care-l reprezintă — ne interesează aci nu cifrele și situațiile, ci opinia omului care intră în magazine, deci opinia dv. în calitate de reprezentanți ai consumatorilor. Dorim informația caldă, fără întorpusi. În limbaj științific, aceasta se numește „ceretare din surse primare.”

Si sursele primare — bătrîna învățătoare pensionară din Argeș și elevul de la profesională, muncitorul textilist dimbovitcană înesă trîită la Iași, și mulți, mulți alții, al căror cuvînt este ascultat cu atenție și înregistrat pentru a fi studiat de centralele industriale și de organele comerțului direct interesate — se declară pe deplin mulțumite. La urma urmei, cu aceste surse primare, cu ei, cu noi, cu dv., începe și se termină orice comerț civilizată, ca și cel de-al 9-lea Tîrg de mostre de bunuri de consum, București 1978.

LIONEL NIȚESCU

Nu atit personalități ale muncii la 23 de ani, cit felul muncii care dă personalitate

Pentru omul de prin alte părți, târgul din Sighetu Marmăției e o întîmplare plină de pitoresc, cum pitește trebuie să-i pară celui de dincolo de Muntele Gutin țirurile și oborurile muntenești. În mare, comerțul și bunurile lui sînt aceleași în toată țara. Cercetînd fiecare lucru de aproape, vezi însă atîtea deosebiri, încît pricepi cu nuanță firea celui care-l fabrică, gusturile lui, obiceiurile, îndărătnicia și deschiderea la nou, îndemnul talentului și supunerea la normă, puterea tradiției și felul în care se împarte o moștenire. La târgul acesta din Sighetu Marmăției își vînde marfa și un meșteșugar de opinci. Opinca știm ce e și din ce se face, încălțările aduse aici de jupinul opincar sînt croite din anvelope de camion și de tractor uzate, precum și din foaie de material plastic colorată ca pielea cea groasă din vechime. A mai rămas din opincă doar rostul și forma. Simt ridicolul schimbării chiar și aceia care opincă or să poarte pînă la moarte. Tineretul, femeile în-deosebi, încălță ciubota de plastic fiindcă-i ușoară și fiindcă straietele de sîrbătoare sînt cusute să-și spună noblețea cu sfînta opincă împreună. În fine, nu e om ca să nu aibă un punct de vedere în chestiunea botinei de polietilenă. O poartă încă multă lume și nimeni n-ar ști să spună precis în ce împrejurări se cuvine să porți pantof și cînd numai opincă, fie ea și din mușama. Tovarășa Eliza Stoica, directoarea întreprinderii de confecții „Unitatea”, povestește, cu undă aceea de umor ce se ivește întotdeauna din simpatie, cum vin la lucru „fetele ei” în zilele ce urmează unei sîrbători. Vin, prin urmare, fetele de prin satule din jur — mai bine de o mie de tinere — cu trenul, cu autobuzul ori pe jos, îmbrăcate ca pentru horă. Își lasă rochia și cojocul cel înflorat la garderoba secției, își pun basmaua, halatul albastru și papuci și devin muncitoare, dar unele mai uita și umbra printre mașini în făcătoria meșteșului opincar, ale celui din țir ori ale celui sosit de pe altura și care-i imită meseria. „Femeile din părțile noastre, spune tovarășa directoare, învătă excepțional de repede felul muncii din confecții deoarece vin din familie cu o mare dragoste pentru croitorie. Femeia maramureșeană e foarte muncitoare și aș putea să zic că cele opt ore de serviciu sînt pentru ea o treabă ușoară și plăcută, față de obligațiile de gospodină și mamă. Am observat că începe lucrul la mașini cu un soi de voioasă curiozitate. Munca, adică, e o bucurie. Ia să vedem ce are de făcut a lui cutare, ia să vedem ce a mai născocit a lui cutare! Și așa mai

departe. De aici, reversul medaliei: trebuie să treacă un timp buniceț pînă ce ajunge să-și lase la intrarea în secție deprinderile de acasă, să fie disciplinată, să țină o ordine anume la mașini. Este extrem de pasionant să urmărești așezarea în matcă muncitorească a forței de muncă tinere, mai bine zis proaspete, doritoare de nou. Femeile lucrează cu lină și acasă, au în memorie un anume tip de frumos, dar trebuind să confecționeze tricotațe, în cea mai mare parte pentru export, pentru alte gusturi decît ale lor, capătă repede conștiința importanței sociale a muncii lor. Vă dați seama ce schimbare se petrece în sufletul unei fete, care pînă a veni la întreprindere n-a cusut decît pentru propriul trusou de mireasă. Iată-o, deodată, angajată în ambiția unui colectiv ce pregătește tricotațe pentru multe țări ale Europei! Europa începe să-i pară mică și, într-un fel, e toată în mîinile ei. Se întîmplă și unele situații curioase. Multe fete își pot face norma lunară în două-trei săptămîni. Deoarece gîndesc o vreme ca acasă, sînt contrariate că nu li se dă de lucru cit pot să ducă. Noi ținem cont totuși că mai avem și muncitoare care trebuie ajutate să intre în ritm. Cine să le ajute dacă nu tovarășele lor mai îndemnatice? Astfel se aleg fetele cu simț organizatoric și, din acestea, viitoarele maistre.”

Tovarășa Matilda Csiszar este șefa atelierului de creație. Într-un singur an, în 1977, atelierul a dat 1267 modele noi. Tricotațele de la „Unitatea” au un solid renume pe piața externă. Calitatea lor cea mai frapantă este că fiind produse de serie, au linia și înfățișarea măgulitoare a unicatului. Tovarășa Matilda Csiszar a semnat, în 18 ani de proiectare, peste zece mii de modele de tricotațe. Ideea pe care o pune la baza profesiunii sale e foarte frumoasă. Ea socotește că merită să dai în fabricație numai prototipul care îmbracă un om oarecare la fel de elegant ca pe un manechin. Una din plăcerile sale e aceea de a urmări cum vin pe oameni, la ieșirea din magazin, confecțiile abia cumpărate. Din asta trage o seamă de concluzii pline de interes privind schimbarea psihologiei masei de cumpărători, emanciparea gustului, tendința. Sigur, colectivul atelierului de creație are un rol decisiv la realizarea a ceea ce s-ar putea numi fără exagerare „linia modelului „Unitatea”, numai că de o personalitate precum a tovarășei Csiszar ar fi nevoie în atelierule de creație ale multor întreprinderi de tricotațe. Florica Nan, secretara comitetului P.C.R. de la „Unitatea” este, de asemenea, interesată de prefacerile care au

loc în conștiința tineretului într-o localitate nu prea mare și cu atîtea specificități, cum e Sighetu. Orășele cu 45.000 de locuitori sînt destule în țară, dar urbe cu atîtea deprinderi rurale mai puține. Toate problemele creșterii forței de muncă în ramura confecțiilor trebuie luate în discuție fiind cont de particularitățile oamenilor de aici. Femeile sînt învățate din familie să croiască și să împodobească haina astfel încît lumea să poată zice: Ioana e mai pricepută decît Maria sau Ana sau Irina — vecinele ei. Contează deci enorm să-i spuie unei tinere dacă lucrează mai bine decît tovarășele de secție. Ca să lucreze spornic și cu plăcere, maramureșeanca trebuie să aibă mereu sentimentul competiției. „Noi ținem cont de asta, și dacă în două ani, de exemplu s-a întîmplat să mărim cu 50 la sută sarcinile de plan și cu peste 70 la sută sarcinile la export, e pentru că ne-am bizuit pe voința muncitoarelor noastre de a se întrece, spune tovarășa Nan. De aceea, atunci cînd trebuie să citez fetele cele mai harnice, mă gîndesc mult înainte de a rosti nume. Pe de altă parte pentru că maistre și muncitoare le nădejde sînt multe, pe de altă parte pentru că alături de Ileana Komer, Terezia Verdeș ori ingineră Maria Măriuț, muncesc o seamă de bărbați cu mari merite profesionale.”

Întreprinderea se cheamă „Unitatea” pentru că întemeierea ei a avut loc ca urmare a unității de interese, năzuințe și dragoste de muncă a femeilor române, maghiare și ucrainene din partea aceasta din nord a țării. Ce a fost bun și adevărat la anul înființării, e bun și adevărat și azi.

„Vîrsta medie a lucrătoarelor noastre, spune tovarășa Eliza Stoica, e abia de 23 de ani. Dumneavoastră ați vrea să scrieți despre cîteva personalități ale muncii în întreprinderea de tricotațe. Se poate și așa, dar mai normal ar fi să vorbim de felul cum munca aceasta dă personalitate, cum se naște un tip de individualitate muncitorească într-o zonă unde efortul colectiv industrial nu are propriu-zis o tradiție. Maramureșul e plin de pitoresc, dar pentru că nu sîntem turiști în propriul oraș, nu pitorescul ne preocupă.”

În timp ce fac cîteva fotografii interesate de înfățișarea foarte gospodărească a secției, de curățenia, ordinea de spîierie și sobrietatea luminoasă a cadrului, tovarășa directoare, dînd iarăși dovadă că știe să fie în zece locuri deodată, o rușinează cu niște cuvinte abia șoptite, de profesor cu experiență pedagogică, pe una din fetele căreia halatul albastru nu reușește să-i ascundă sfînciunea de adolescență. Luîndu-mi rămas bun, am curiozitatea să întreb ce s-a întîmplat. „Nu cine știe ce, zice zîmbind Eliza Stoica, atîta doar că iar a uitat să-și lase opinioanele la garderobă.”

TUDOR OCTAVIAN

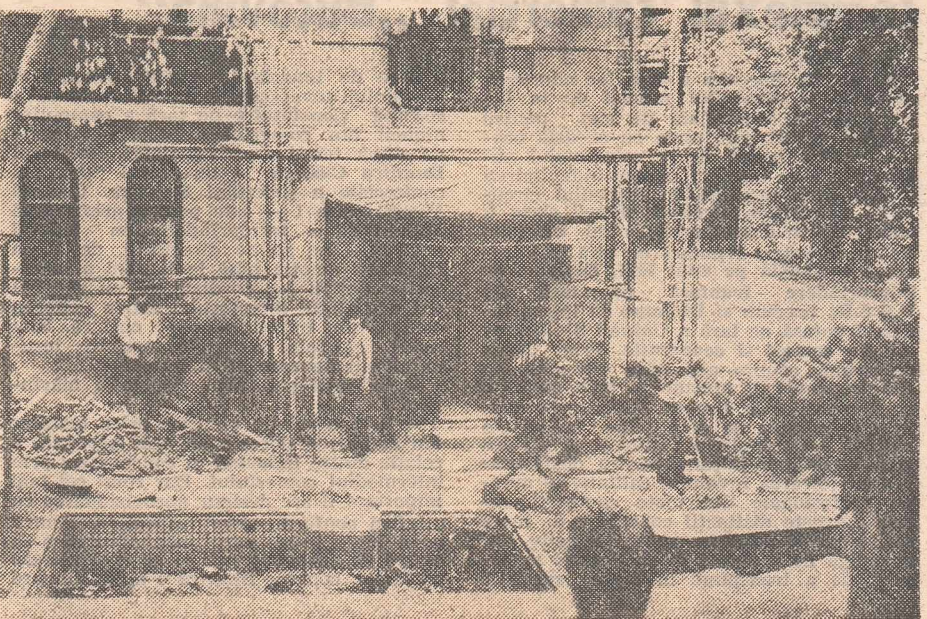
Cine se mută pe strada Pictor Verona 15?

Intri pe poartă și, la cîteva pași, pe stînga, se vede intrarea în imobilul direcției și administrației teatrului „Ion Creangă”. Pe alee, mai departe, la cîteva zeci de metri, o altă clădire, ceva mai mică decît cea de la stradă, avînd doar un etaj. Ceea ce se cheamă o vilioșară. Către ea, în ultimele zile, pe aleea care traversează curtea, se îndreaptă o impresionaantă desfășurare de forțe: autocamioane, basculante. Primprejurul clădirii, același frumos dinamism. Și pe jos, și pe sus, și pe dinăuntru, și pe dinafară. Pe sus, adică pe acoperiș, cineva întinde spornic o vopsea verzuie, primăvărată, de nuanța mugurelui crud. Pe jos, cîteva își fac de lucru dînd mai într-o latură o grămadă de bucăți de parchet fiindcă noul locatar, probabil, vrea parchet nou, și o cadă, încă utilizabilă după cit se pare, care urmează să fie și ea înlocuită, se întinde, cu altă nouă-nouă. Pășim pragul casei ca să-l cunoaștem pe șeful constructorilor. Dintr-un grup se desprinde Nae Gabriel, care se recomandă șef de șantier la I.C.S.I.M. Discuția se poticnește însă de la început, fiindcă interlocutorul nostru afirmă că nu cu el e nimerit să vorbim ci cu „constructorul”, cu șeful de lot, Constantin Teciu, care, tocmai în acea clipă apărut, ne spune că întreprinderea sa, în urma unor contracte încheiate cu I.C.R.A.L. Hărăstrău, a deschis mai multe puncte de lucru în Capitală, printre ele numărîndu-se și cel de-aici, din strada Pictor Verona. Dacă-l întrebăm pe șeful de lot cu cîte oameni lucrează, n-o facem nicidecum cu gîndul de-a pune o întrebare grea. Cu toate astea el stă, se gîndește, caută privirea inginerului Nae, ca și cum i-ar cere părerea, și zice: „11. N-avem nici un motiv să nu-l credem pe cuvînt. Numai că, avînd nefericita inspirație de a urca la etajul clădirii și de a deschide o ușă care dădea pe hol, rămînem surprinși, uimiți, desigur, mărturisim, încîntați totuși de imaginea atitei hărnicii. Fiindcă, în camera cu pricina, care pe mese, pentru a ajunge la tavan, care pe jos, lucrau nu mai puțin de 11 zugrăvi. Cîțiți bine: numai zugrăvi! I-am mai numărât o dată și tot 11 au ieșit. Cazacu Paulin, șeful echipei, ne dă și cîteva nume: Alexandru Preda, Ion Alexe, Cornel Almăjan. Ne retragem într-o cameră alăturată și-l primim întrebător pe șeful de lot, de la care aflăm astfel amănuntul care explică totul și pe de-a-neregul, și anume că urmează să se mute aici chiar șeful de șantier, inginerul Nae Gabriel. Nu lucrau, așadar, numai 11 oameni. La numărătoare mai pu-

teu fi adăugați: instalatorul Nicu Dinu, echipa de zidari condusă de Ion Costache, alcătuită din Mihai Rosaida, Eduard Deacon, Dumitru Filfan și ajutată de muncitoare necalificate Ana Zăvoianu, Ioana Dafina, Cristina Macavei, precum și dulgerii și timplarii Dumitru Stanca, Ion Gudilă, Ion Ciobanu și Toma Tutuianu. În total, ne dăm seama, aici lucrează oricum peste 20 de oameni. Micul șantier a fost deschis, ni se spune, pe 25 iulie. Iar zilele, nu prea multe, au trecut cu folos. Dealțul, însuși inginerul Nae, pe care l-am reîntîlnit la plecare, pronostica încheierea amplei acțiuni — după cum am văzut — de restaurare a casei sale, în cîteva săptămîni. Să-i fie cu noroc și să stăpînească în sănătate casa, i-am urât, impresionați de ceea ce pot, constructorii atunci cînd vor. Dar, fiindcă șeful de lot Constantin Teciu ne dăduse, pe o listă, și alte imobile unde lucrează I.C.S.I.M., iar pe lista aceea se afla și numărul 57 de pe strada Dionisie Lupu, ne-am gîndit să trecem și pe la această adresă. În aceeași curte, aici, se află trei corpuri de clădiri. Locuiesc, în ele, zece familii. Gheorghe Pușcaș, fost tehnician, actualmente pen-

sionar, ne spune că la această adresă constructorii s-au prezentat cu cîteva luni în urmă. „O vreme nu s-a lucrat. Apoi, nu știu ce zor i-a prins, în două zile au terminat fațada. Pentru că s-au grăbit, sau poate din alte motive, cert e că au lucrat-o prost. După aceea au mutat scela în curte și aici au lăsat-o. N-am mai văzut pe aici, de săptămîni întregi, picior de constructor”. Oprită Voiculescu, fostă muncitoare tipografă, acum tot pensionară, confirmă cele de mai sus și adaugă: „De vreo două luni n-au mai venit”. La rîndul său, ingineră Valeria Telean, care locuiește în clădirea din fundul curții, ne spune că prezența constructorilor ar fi neapărat necesară, întrucît imobilul prezintă serioase avarii. Ar merita aici să subliniem că vilioșara din strada Pictor Verona, cea asediată de tot felul de meșteri, nu necesită „consolidări”. Și, cu toate acestea, cum vedem, constructorii intră acolo se grăbesc. Acolo, doar, va sta un șef al lor. Șansa celor zece familii de care vorbeam ar fi, cum se vede, ca inginerul Nae să ceară „extindere de spațiu” și în strada Dionisie Lupu 57.

DUMITRU CONSTANTINESCU

Comerț cu program de voie!

Este ora 9. La Crevedia Mare cocoșii au cîntat cu cîteva ceasuri bune în urmă, așa că nu mai e dimineață; oamenii au plecat demult pe la treburile lor. Dacă au plecat, nu înseamnă că le-au și rezolvat. Vreo cîteva femei, de exemplu, așteaptă în fața ușii închise a magazinului „Universal”, pe care nu e afișat nici un fel de program. Gestionarul, ne spun ele, este înăuntru cu soția sa și aranjează marfa.

Deși nici peste drum, la magazinul amentar, nu e afișat programul, cel puțin aici ușa este deschisă la perete iar gestionarul Nae Gheorghe se află la teighea, adică la datorie. Din păcate, dintr-o simplă rotire a privirii peste rafturi observăm că zelum său nu este folosit satul pe cît ar putea fi. Vreo cîteva saci de zahăr, pe care gestionarul ni-i arată foarte mîndru în depozitul alăturat, și vreo cîteva feluri de conserve așezate pe rafturile golase, unde mai poți găsi totuși biscuiți și ciocolată, cam acestea sînt alimentele aduse spre vânzare în comună. În afară de țigări, dar acestea, se știe, pot fi fumate, și anume doar de fumători, nu și mincate. În schimb chibriturile nici nu-s de mîncare, nici nu se găsesc. Vasile Spînu, președintele cooperativei de consum zonale, apărut ca din pămînt, ne spune că a cerut de două luni de zile chibrituri, dar nu i s-au dat. Sătenii, desigur, nu-și aprind focurile vetrelor cu amnarul. Cumpără din altă parte. „Se orientează”, spune președintele cooperativei, iar gestionarul aprobă respectuos. Tot așa cum aprobă și că nu are condică de sugestii și de reclamații, cu toate că în scindura unui raft a bătut demult cuiul în care ar fi trebuit s-o agale la vedere. Cum tot la vedere se află și gunoii care a împințit podeaua magazinului. Gestionarul se apucă să-l strîngă cu mătura într-un colț. De-acolo, cu ochii în dușumeaua unsă cu motorină, povesteste: „Noi facem

comenzi săptămînal. Le facem de-a surda. În ultima săptămîină am cerut 49 de articole. N-or fi fost posibilități să ni se trimită toate, dar am primit numai 4: spirt, biscuiți, țigări, marmeladă. Eu am cerut 200 de kilograme de marmeladă și mi s-au dat 400. De ce?, n-am înțeles. Și cum?, iar n-am înțeles. Fiindcă ni s-au trimis vreo trei cutii stricate. Chiar o fi crezut cineva pe-acolo, la depozitul mare, că pot eu să bag vreun bănut în teighea aici, la Crevedia, pe marmeladă stricată? De-aceia spun că e cineva care se joacă. Nu știu cine e ăla, dar se joacă. Am mai cerut conserve de fasole cu cînăciori, opt lei bucata. La fundul lăzii, bine ascunse, am găsit două umflute ca niște cimpoaie. Nu pot înșela cu ele nici un copil. Chiar dacă aș putea n-aș face-o, fiindcă nu mi-ar conveni să fiu răspunzător de viața unui om. Mărfurile astea stricate se scad pe spezele cooperativei. Dacă tot intră în scăzăminte, mă-ntreb și eu de ce-or mai fi plimbate de colo-colo, cheltuind benzina degeaba!”

Între timp, vizavi se dovedește că între firma magazinului „Universal” și cea a firmei care anunță că tot aici se poate cumpăra și „Loz în pic”, este o strînsă legătură. Magazinul s-a deschis, în sfîrșit. Înăuntru, multe și de toate. Sute de feluri de mărfuri. Sandale populare, adică tenisi de gumă, cinci costume de tergal spînzurate în colț, lingă tavan, biciclete, sticlărie. Pe scurt: textile, încălțăminte, obiecte casnice. Gestionarul Gheorghe Radu zice că în afara mașinilor de spălat nu-i lipsește mai nimic din magazin. Mai nimic din ce-ar avea nevoie, în mod curent, sătenii din Crevedia. De aceea Petra Antonescu, mai pretentioasă, îi aminteste că n-are etamină dublă, iar Floarea Constantin, mai puțin pretentioasă, că n-are sape. „Sape am avut, dar s-au terminat”, răspunde gestionarul. Ne mai trebuie, dar ni s-a spus de la depozit că nu

au”. Și, totuși, acum ar fi nevoie de ele, cit e treabă multă, atît de multă încît oamenii se culcă seara tîrziu și se scoală dimineața devreme, după cum ne dăm seama și din faptul că, de astă primăvară și pînă în prezent, la Crevedia s-au vîndut vreo 25 de ceasuri deșteptătoare. Numai gestionarul, se vede, nu s-a hotărît să-și cumpere unul și nici cocoșii n-are, probabil, în ogradă, fiindcă altfel n-ar mai ține oamenii la ușă pentru a-și „aranja” marfa la trei ore după ce, potrivit programului, ar fi trebuit să înceapă s-o vîndă.

În satul Dealu, aparținător de aceeași comună ilfoveană, la magazinul „Universal” un petic de hirtie îl avertizează pe cumpărător: „închis pentru renovare”. Ușa e, bineînțeles, închisă. Curiozitatea ne face să primim prin geamul fumuriu și-l zărim înăuntru pe gestionarul Stelian Bolma.

Săde la o masă și mîncă, iar după mișcările pe care le face prin aer cu un cuțit lat de bucătărie înțelegem că nu se îndură deloc să-și împartă masa cu muștele siccitoare. Ne privește indignat, vine către noi mestecînd agale și răsucește cheia în broască. Între-deschide ușa și ne aruncă o privire tînuitoare ca virful unui cuțit tot lat și de bucătărie. Ne declinăm identitatea și gestionarul ne explică:

— Tocmai vroiam să închid!
O explicație care, evident, nu explică nimic. Gestionarul simte că trebuie să lămurească mai bine lucrurile și adaugă cu ochii la ceas:
— Chiar acum mi s-a terminat programul.

Începem să ne dăm seama ce se întîmplă la „Universalul” din Dealu, făcînd cîteva pași înăuntru și ascultîndu-l pe gestionar. Înăuntru, aruncate unele peste altele claie peste grămadă, toată puzderia de mărfuri mari și mici. Gestionarul ne spune că de o lună așteaptă, în fiecare zi, constructorii care trebuie să vină să renoveze magazinul, iar în așteptare a golit depozitele și a strîns toată marfa aici, în prima încăpere. Cum motivul pentru care a fost închis magazinul era nevoia acută de igienizare a lui, o parte din marfă, a cărei valoare se ridică la trei sute cincizeci de mii, a început să se strice. Ziua omul își mai face de lucru cu o mătură cu coadă, dar noaptea sobolanii călătoresc în voie peste pragurile magazinului. Și nu fără folos, pentru ei. Partea dintre țesături sînt roase bine.

- Și ziceți că aveți și program?
- Avem.
- Ce fel de program?
- De campanie.
- Adică?
- De la 6 la 11 și de la 16 la 20.
- Păi dacă tot nu vindeți nimic de ce-l mai aveți?
- Așa!
- Cum așa?
- Ca să fie...

Asta era!

DUMITRU ELIADE

Unii găsesc de toate, alții nu știu unde se află depozitul!

În vreme de vară, sătenii n-are atîta timp să umble în stînga ori în dreapta după cele necesare casei, mai ales că în sat, acolo unde își duce viața, există un magazin mai mult ori mai puțin universal.

Prima ședere o facem la Săpînța. La raionul de alimente, gestionara Ana Stan ne pune în fața nota de comandă cu numărul 48 din 29 iunie. Numără 29 de sortimente. Le-ai primit pe toate? întrebăm. Nu, răspunde gestionarul — am fost onorați doar cu patru sortimente, adică unt de masă, margarină, bomboane, drojdie uscată. Mai la dreapta, gestionarul Gheorghe Pop de la raionul metalo-chimice ne așteaptă cu o altă notă de comandă, la fel neonorată în întregime. Ce sortimente nu ai primit, tovarășe Pop? Din 12 sortimente ne-au trimis doar 3. Nu am primit geamuri, decoloranți, linguri, furculițe, tablă zincată și ar mai fi ele.

La același magazin din Săpînța, la raionul de textile gestionara Ileana Stan își făcuse o listă cu mărfuri de care ar avea nevoie. Era pur și simplu necăjită că nu a primit, de ani de zile, catifea cu buline: roșie, albastră, neagră. Ne-am dumirit de necazul

gestionarei atunci cînd am aflat că toate femeile — dar absolut toate, căci acesta este obiceiul satului — poartă fuste din această catifea. Bine, am zis, dar femeile tot poartă aceste fuste. Gestionara și apoi cîteva femei pe care le-am întîlnit apoi în sat ne-au lămurit că își procură catifeaua de la Satu Mare, Cluj-Napoca, Negrești, ori din altă parte. Și nu oricum, căci se face un adevărat comerț cu marfă la suprapret. Săpîntencele nu renunță în rîndul capului la obicei, fac luntre și punte dar tot fac rost. „La noi în sat am vînde cu miile de metri pe lună dacă ar fi”, răspunde gestionara Ileana Stan.

La un alt magazin, dintr-un alt sat, de data asta pe Valea Izei, în Birsana, ne e dat să aflăm o stare de lucruri mai îmbucurătoare. Cele 11 unități ale magazinului își fac planul, ba chiar îl depășesc, după cum ne făcuse un calcul pe hirtie Maria Roman, contabil-șef la cooperativa de consum. Gestionarul Vasile Radu de la raionul metalo-chimice încearcă satisfacția omului din comerț care are de toate în raft. „Avem de toate tovarășe, aparate de ras electrice, termoplonjoane, aspiratoare de praf, frigider, mobilă. Numai în ultima săptămîină am vîndut

10 garnituri de mobilă, omul nostru cumpără, se dă și el după oraș”. Îți venea să-ți cerj scuze că l-ai tulburat din timpul serviciului, dar reporterul mai întîrzie. Omul de după teighea își aduce aminte că totuși oamenii mai au nevoie de șine pentru roțile de la căruțe, care nu au mai intrat în magazin de vreo doi ani, că o procură de la nu știu care șantier de construcții, că nu prea vin aparate de radio „Pacific” și ar mai fi ele, dar dacă planul se face ce să mai vorbim?

Bufetul din sat arată ca un decor de la o piesă de teatru. Rafturi sărace, cu cîteva sticle de secărică, de șlibovită, cîteva napolitane, ceva țigări și cam atît. Dăm curs unui dialog la care am fost martori purtat de gestionarul Petru Ofrim și o femeie cu un copil în brațe: „Aveți apă minerală?” „Nu avem”. „Atunci, ce ne dați?” „Ce se vede”. Cum v-am spus, nu se prea vede nimic. Ne sînt puse în fața două note de comandă identice, purtînd date diferite. Cuprindeau: apă minerală, vinuri, țigări. Rezultatul: neonorate. Omul se scuza cu spiritul comerciantului care stă pe loc: noi am vînde, dar nu avem ce.

La Ocna Șugatag, una din cele mai frumoase așezări din Maramureș, lucrurile dovedesc o mai atentă gospodărire a fondului de marfă. Președintele cooperativei de consum, Vasile Tepei, ne asigură de la început că aprovizionarea nu-i dă de furcă. „Dacă mai avem necazuri — spune președintele — apoi ele se leagă de mărfurile care nu le găsim în depozit. Dar nu

stăm cu miinile încrucișate, ne aprovizionăm direct de la Satu Mare sau Baia Mare. Avem vânzare mare, solicitări de marfă diversă, mai ales că aici avem săptămînal, joia, țîrg unde se adună oamenii din satele învecinate. Noi ținem seama de acest aspect. Lucrătorii din comerț din Ocna Șugatag sînt oameni cu experiență și nu intră pe rețea cu mărfuri care nu sînt vandabile”. Noi adăugăm că bunul mers al cooperativei de consum din Ocna Șugatag a fost răsplătit, ocupînd în ultimii șase ani de trei ori locul întîi pe țară pentru realizările obținute.

Ultimul popas l-am făcut la U.J.C.C. Maramureș, depozitul Sighetu Marmareș. Constatările noastre de pe teren le-am prezentat tovarășului Ioan Hreniuc, șef de depozit la mărfuri industriale. Îi dăm cuvîntul: „Ne-ai spus că gestionarii se plîng că nu primesc fier lat pentru roțile de căruță. Eu vă spun că pe semestrul II am primit doar patru tone, ceea ce ar fi putea mulțumi doar o comună cum ar fi Birsana. Dar noi avem 30 de cooperative în zonă. Ce să fac cu ele? Cui să-i dau? Am luat legătura cu Hunedoara și așteptăm. La sectorul textile-încălțăminte rețineți că oamenii din Maramureș au preavînte pentru unele culori care sînt specifice zonei. Or, acestea nu prea vin. Cît privește gestionarii, aceștia nu prea vin prin depozit. Așa se face că ne trimit comenzi făcute acasă fără să cunoască întreaga gamă de produse pe care le putem oferi”.

GHEORGHE PARJA

Aproape o uzină: complexul comercial „Bucovina”

Recent, la Suceava a avut loc adunarea generală a oamenilor muncii de la întreprinderea comercială de stat pentru mărfuri industriale, unde cu această ocazie, într-un cadru festiv colectivului sucevean i s-au înmînat pentru îndeplinirea și depășirea planului în domeniul circulației mărfurilor, Ordinul Muncii clasa I, conferit prin decret prezidențial, Drapelul de întreprindere fruntasă pe țară în întrecerea socialistă pe anul 1977, Diploma de întreprindere fruntasă pe țară ale U.G.S.R., precum și Diploma de întreprindere fruntasă pe țară a Uniunii Sindicatelor din comerț și cooperatie. Prin darea de seamă asupra activității din acest an a întreprinderii, precum și prin cuvîntul participanților la discuții, adunarea a analizat activitatea de pînă acum, activitate răsplătită în înalte distincții, a stabilit și a trasat noi jaloane pentru desfășurarea și ridicarea nivelului calitativ al muncii profesionale din toate compartimentele. „Aceste distincții constituie o mare satisfacție și mîndrie, pentru colectiv, dar și obligă de a munci în continuare exemplar, de a transpune în fapte sarcinile

trasate de tovarășul secretar general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la recenta Consfătuire pe țară a oamenilor muncii din comerțul socialist” — ne spune după terminarea ședinței directorul Dumitru Ciobanu — directorul direcției comerciale a județului Suceava. Ordinul Muncii clasa I — este pentru prima dată obținut de o întreprindere din județul nostru — ne spune directorul, de aceea înțelegeți emoția pînă la lacrimi a lucrătorilor noștri. Aceste distincții nu sînt rodul activității directorului sau a cîtorva oameni din întreprinderea noastră. Sînt rodul efortului întregului colectiv, însumînd mii de oameni ai muncii.

— Ce înțelegeți prin circulația mărfurilor?
— Este o relație pe care orice lucrător din comerț o dorește cît mai perfectă, o relație dintre industrie și consumator prin intermediul comerțului. Dar rolul cel mai important îl are desigur aprovizionarea cu mărfuri conform zonei respective. Pentru acest lucru le-am cerut oamenilor care se ocupă de aprovizionare să se deplaseze peste tot, convins fiind că o aprovizionare

bună nu se poate face din birou, la telefon, în fata unei cesti de cafea. V-as da și cîteva exemple. Poate vă vor părea banale, dar pentru activitatea noastră sînt foarte importante fiind legate de repartizarea teritorială a fondului de marfă. În Ardeal s-au repartizat pălării pluse de culoare închisă caracteristice zonei noastre care nu se vindeau acolo. A trebuit să ne deplasăm, și să aducem aceste pălării care aici se vînd ca piinea caldă. Tot legat de pălării vă pot spune că aici avem cea mai mare cerință din toată țara dar și cea mai mică repartitie a lor. De asemenea, tabla zincată am fost nevoiți să o aducem din Banat unde nu se vindea deoarece caracteristic zonei respective este acoperisul cu țigla. V-am dat doar cîteva exemple mărunte și înțelegeți cît de serioasă este această aprovizionare a populației. Oamenii sînt noi, pretențiile cresc necesitînd și noi obiective comerciale. Să nu credeți că exagerez. Am visat la unități comerciale independente. Mi-am sacrificat cîteva ani din timpul meu liber să pun pe picioare „uzina comercială” cum o numesc, marele magazin comercial „Bucovina”. Am stat alături de constructorii, de proiectanții, de cei care făceau mobilierul, de vitrinierii și acum de vînzătorii. Cînd se constituia magazinul aduceam materialele de care aveam nevoie, acum aduc mărfurile de care este nevoie. Zilele acestea se va da în folosință cel de al doilea fir de scară rulantă.

— Există un talent al lucrătorului din comerț?
— Se poate spune că un lucrător din comerț este bun cînd iubește acest lucru. Desigur, ca peste tot, sînt și excepții. Există și oameni de talent, dar și oameni care muncesc foarte mult.

SORIN POSTOLACHE

Sintem un grup de locuitori din cartierul Prăjani, orașul Sălănic, județul Prahova. În acest cartier funcționează o grădiniță cu trei posturi. Condițiile în care își desfășoară activitatea această instituție, activitate de îndrumare și îngrijire a frazelor vârstare, sînt însă departe de a mai fi corespunzătoare. Cu 12-14 ani în urmă, într-o veche clădire, s-a amenajat o încăpere pentru funcționarea grădiniței; o alta a fost destinată caminului cultural. Ambele sînt însă necorespunzătoare, peretii sînt din piatră, anare igrasii. Cunoșcînd situația, organele locale sînt județene de partid și de stat au prevăzut ca în acest an să se construiască un local corespunzător pentru grădiniță, obiectivul figurează în planul actual de investiții, a fost dat chiar un termen de dare în folosință — 1 august a.c. — iată însă că nici pînă astăzi construcția nu a început. Din cîte cunoaștem, această mare întârziere se datorează faptului că nu s-a soluționat problema terenului unde să fie amplasat obiectivul în cauză, aici intervenind se pare unele încurcături. Sperînd că prin publicarea acestor rînduri cei în drept vor urgenta lucrarea, cu atît mai mult cu cît există pericolul să pierdem fondurile alocate, din pricina întârzierii, vă mulțumim în numele tuturor micuților preșcolari din cartier. (Scrisoarea este semnată de un număr de 10 părinți)

Doresc să vă rog ca prin bunăvoința revistei FLACĂRA, să mulțumesc foarte mult Comitetului executiv al Consiliului popular al municipiului Timișoara, precum și colectivului Biroului de evidență populației al Mîntăușului municipiului Timișoara, care mi-au rezolvat în mod operativ cele solicitate redacției dumneavoastră, cit și colectivului Flacăra, prin a cărui contribuție s-a ajuns la urgentarea și reglementarea problemei mele. (Gherghina Mardiroșian, Timișoara).

Din partea U.J.C.C. Ilfov :

„Referitor la scrisoarea cititorului Ion Ionescu din comuna Otopeni, satul Ferme, vă informăm : sintem de acord că ambele clădiri în care funcționează cele două unități, bufetul „Ramura” și magazinul alimentar, sînt necorespunzătoare. Au fost luate măsuri și de comun acord cu Consiliul popular al comunei Otopeni, s-a stabilit locul unde urmează a se construi noua clădire în care vor fi instalate cele două unități. Au fost obținute toate avizele necesare și lucrările sînt în curs de efectuare. Termenul de dare în folosință este de 31 august a.c.. Pînă atunci au fost luate toate măsurile pentru păstrarea curățeniei și respectarea regulilor igienico-sanitare în actualele unități”.

Cu bucuria omului renăscut pentru familie și societate, subsemnatul Miron Săbău din comuna Siria nr. 218, județul Arad, de profesie tehnician viticol, multumesc din inimă în numele meu și al familiei mele lui Pavel Kozak, care a reușit prin tratamentul aplicat să mă vindece de eritodermită generalizată, desi medicii stabiliseră că ar fi psoriazis generalizat. Cu tot tratamentul făcut înainte de venirea mea la dînsul, boala s-a agravat în așa măsură încît nu mai eram capabil să mă deplasez dintr-un loc în altul. Întreg corpul îmi era o coajă care la cea mai mică mișcare crăpa și singera, producîndu-mi dureri insuportabile. Devenisem un om disperat, mă consideram pierdut. Dar iată că, după 4 luni de tratament și regim alimentar aplicat de Pavel Kozak, suprafața pielii s-a refăcut. Nespun a fost bucuria cînd am putut să-mi reiau munca pe dealurile însorite ale Aradului, unde la un moment dat nu mai speram să ajung. Sînt prea puține și secl cuvintele pentru a-mi putea exprima recunoștința.

Mă numesc Gheorghe V. Neagu, născut în Podeni, Noi, județul Prahova la 6 aprilie 1932, cu domiciliul actual în Ploiești, strada Cimbrului 1, blocul 18, scara A, apartamentul 6 ; vă dau toate aceste date în speranța că, prin publicarea acestor rînduri, voi fi ajutat să pot fi verificat în sensul celor ce vă voi spune : în anul 1950 am absolvit Școala profesională de mecanici agricoli la S.M.A. Ciorogirla, județul Ilfov ; școala funcționa chiar în incinta S.M.A.-ului. După terminarea

școlii și a examenului am fost repartizat la S.M.A. Buda, județul Prahova, fără a mi se elibera diploma de absolvit. Din anul 1963, la toate scrisorile adresate acestei unități, nu am primit nici un răspuns. Din nou, în 1978, m-am adresat S.M.A. Ciorogirla cu rugămintea de a mi se răspunde unde s-ar putea găsi arhiva din acea perioadă a școlii profesionale. La data de 26 ianuarie 1978, înregistrată cu nr. 129, am primit o scrisoare prin care mi se face cunoscut să mă adresez Liceului agroindustrial Titu, județul Dimbovița, desi nu aveam nici o legătură cu această instituție eu absolvisem școala profesională și nu liceul agricol ! Vă trimit alăturat două din răspunsurile primite, care se bat cap în cap : cel de la S.M.A. Ciorogirla, și cel de la Liceul industrial Titu — căruia m-am adresat totuși, conform indicației primite. Ei mă trimit de colo, colo, sau dau din umeri, iar eu continui să stau fără diploma care îmi e atît de necesară !

În ziua de 14 iulie a.c., în jurul orei 16, după terminarea lucrului, oboseți și încinși de căldură, am poposit cu încă trei colegi de muncă la restaurantul „Pui de urs” din calea Rahovei colt cu Bibescu Vodă, la circa 200 metri de Tribunal. Menționez că restaurantul este de clasa a II-a, avînd bere de 3,50 sticla. Ospătarul ne-a atenționat că nu serveste bere decît cu mîncare. Am cerut asadar cascaval și mîtitei pentru toată lumea — desi am văzut mese la care se servea numai bere ! — și iată că același ospătar ne spune că nu ne serveste totuși cu bere, trimițîndu-ne la alt raion. Aici, o tovarășă ospătară ne trimite la un alt ospătar, dînsa servind numai pentru acasă. Nici aici nu am fost servii. Am cerut condica, ni s-a spus că este la tovarășul responsabil care e învoiat. Am observat în cele din urmă că berea se servea numai la cunosținți și pentru acasă cu 5 lei sticla. Credem că organele în drept ar trebui să ia măsuri pentru reglementarea acestor situații, pentru stîrpierea definitivă a speciei. (Gheorghe Minea, Vasile Cernescu, Aurel Pusnei și Alexandru Tereș, lucrători la I.T.B. — șantier construcții-montaj, București)

Mă numesc Simion Greu și locuiesc pe Aleea Brazilor nr. 12, bloc A 6, apartamentul 60, Alba Iulia. În anul 1957 am fost încadrat la cooperativa „Munca nouă” din Alba Iulia, actualmente cooperativa „Mureșul”, ca ucenic în meseria de tapițer. În același an UCECOOM-ul a trimis la scoalră o serie de ucenici la școlii profesionale, eu fiind trimis la Tirgoviște, la Grupul școlar de pe lângă Uzinele Tirgoviște. După absolvirea acestor cursuri de 6 luni, în 1958, și promovarea examenelor de încheierea cursurilor, Grupul școlar Tirgoviște urma să ne trimită actele de absolvire cursului, lucru care nu s-a întimplat nici în prezent, eu întorcîndu-mă la cooperativa susmenționată. Se cunoaste faptul că aceste acte trebuie trecute în cartea de muncă iar promovarea în categorii se face tot în funcție de aceste acte. M-am adresat în acest sens în scris Inspectoratului școlar al județului Dimbovița, dar nu mi s-a dat nici un răspuns. Acum trebuie să mă încadrez în meseria învățată, dar nimeni nu mă primește fără acte ! Pur și simplu nu mai știu cum să procedez.

Din partea Ministerului Educației și Învățămîntului :

„Cu privire la scrisoarea grupului de elevi din anul IV-A, învățămînt seral, Liceul industrial nr. 1 Cluj-Napoca, în urma cercetării întreprinse de Inspectoratul școlar al județului Cluj, vă facem cunoscut următoarele : se confirmă cele relatate în scrisoare, în sensul că 19 elevi din clasă au primit nota „2” în ziua de 16 ianuarie a.c., după ce în ora precedentă elevii au lipsit de la lectie în masă (subiectul extemporalului fusese dat din lectia ce ar fi urmat a fi predată în acea zi, lectie, deci, care nu s-a mai predat — N.R.). Nici unul dintre ei n-a putut motiva absența din 12 ianuarie. Fată de această situație, s-a atras atenția conducerii școlii să nu mai îngăduie asemenea practici la nici un cadru didactic și să adlice regulamentul privind absența elevilor”.

Mă numesc Alexandru Niculescu și locuiesc în București. Din război, m-am întors cu o afecțiune la stomac, pe care,

medicii de specialitate au diagnosticat-o ca „ulcer gastric”. De atunci și pînă acum trei luni în urmă, am cheltuit o bună parte din remunerația muncii mele pe tratamente și medicamente, fără nici un rezultat. Nu cred că este necesar să vă mai spun de cîte bunuri ale pămîntului am fost lipsit în această perioadă. A apărut „Ulcossilvanilul”... Am reușit să procur un flacon, și rezultatul tratamentului a fost mai mult decît miraculos. Am vrut să-l repet, conform indicațiilor, dar a dispărut din comerț. M-am întrebat : de ce ? Răspunsul, l-am cules din paginile revistei. Ca urmare, este firesc, sau nu, să fiu obsedat acum de o altă întrebare : cum este posibil să se pună atîtea piedici unei realizări atît de mari, și cum de nu se iau măsuri contra celor care se fac vinovați de nevalorificarea ei ? Consider că nu este cîștig ca mil de oameni, de multe ori avînd posibilități materiale destul de limitate, să sufere din cauza intereselor meschine ale unor semeni ai lor ! Această carentă este gravă și trebuie curmată.

Din partea Consiliului popular al comunei Vidra, Ilfov :

„Urmare scrisorii trimise de Mișu și Gheorghe Constantin din comuna Vidra, vă comunicăm : de la început minorul Constantin Gheorghe și fratele acestuia, Mișu Constantin, au fost în atenția Biroului executiv al Consiliului popular comunal pentru ca, în limitele dispozițiilor legale, să fie ajutați. În legătură cu aceasta au fost luate următoarele măsuri : S-a instituit tutela minorului Gh. C., numîndu-se tutore cetățeanul Dumitru Dragne, din comuna Vidra, satul Cretești, în conformitate cu prevederile articolului 3 din Legea nr. 3/1970 privind regimul orotirilor unor categorii de minori. Alți minorului Gh. C. cit și fratelui acestuia M. C. — major, Biroul executiv a stabilit și plătit un ajutor bănesc ocazional din bugetul consiliului popular comunal de cîte 350 lei fiecare. Minorul Gh. C. a primit pe perioada anului școlar expirat burșă lunară urmînd ca — avînd în vedere situația sa deosebită — să primească și în continuare pentru anul școlar viitor — burșă legală. Biroul executiv, avînd în vedere situația deosebită a celor doi frați, a făcut demersurile necesare pe lângă conducerea C.A.P. Vidra pentru a li se atribui în continuare locul în folosință de care au beneficiat părinții lor cit au fost în viață, totodată pentru a fi ajutați de această unitate cu produse agricole și lemne necesare pentru încălzit, în limita posibilităților legale”.

Radio București, în emisiunea sa din 22 iunie, a transmis în jurul orei 13 cîntec interpretat de corul Liceului pedagogic din Turnu Măgurele. Cu această ocazie i s-a luat un interviu profesorului Mocanu, dirijorul corului, care printre altele a spus că primul care i-a îndrumat pașii în ale muzicii, a fost, cităm : **minunatul om și profesor Marius Căteanu** de la Liceul pedagogic din Cluj-Napoca. Cuvintele profesorului Mocanu ne-au mișcat, pentru că l-au evocat așa cum se cuvine pe unul dintre cei mai îndrăgii dascăli ai Liceului pedagogic „Gh. Lazăr” din Cluj-Napoca, pe profesorul nostru de muzică Marius Căteanu. Modul de dăruire, corectitudinea și punctualitatea profesorului Căteanu, faptul că își sacrifică ultima clipă pentru școală și pentru noi, elevii săi, au făcut să fie un om respectat și mai ales iubit de toată miscarea cultural-artistică din municipiul nostru. Ca proaspoti absolvenți, fosti membri ai corului Liceului pedagogic „Gh. Lazăr”, dorim ca prin aceste rînduri să-i aducem un prinos de recunoștință și să-i urăm multă sănătate fostului și iubitului nostru dascăl. (În numele promotiei 1977-1978, semnează : Adriana Nădășan, Ioan Pascăluș și Mariana Man)

Vă mărturisesc că sînt o cititoare pasionată a revistei Flacăra, însă de pe altă parte, ca pe majoritatea femeilor, fotbalul nu mă pasionează, scrie tovarășa Mariana Ignat din Siret, județul Suceava, muncitoare la Fabrica de tricotate „Zimbru”. De aceea mă supăr în fiecare lună cînd ni se reține la toți din retribuție, conform unor tabele, o contribuție pentru echipa de fotbal. Ba mai și aud spunîndu-se de către colegi cărora fotbalul nu le este indiferent, că băieții din echipa locală chefuiesc noapte de noapte la han și că de aceea sînt ultimii în clasament. Am mai auzit că atunci cînd unii colegi au refuzat să-și ridice retribuția stîrbită, casiera a explicat că reținerea se face din ordinul primăriei — 3 lei de la femei și 5 lei de la bărbați — iar dacă suma planificată nu este întregă, șeful secției noastre e obligat să acopere din buzunar diferența. Iar noi ne întrebăm : cu asemenea procedee se incurajează sportul în orașul nostru, cu bani adunați de la cetățeni în acest mod pentru petrecerile fotbalistilor ?

Din partea Consiliului popular al sectorului 1 :

Urmare scrisorii adresate dv. de Dobrița Oprea, care solicită sprijin în vederea extinderii pe camera eliberată de V. Aparaschitei, vă facem cunoscut : în ședința din 14.VI.1978, Comitetul

executiv al Consiliului popular al sectorului 1, a aprobat extinderea sus-numitei pe camera eliberată de V. Aparaschitei, după ce se va rezilia contractul de închiriere al Asociației locatarilor de către I.C.R.A.L. Herăstrău”.

Din partea Comitetului orașnesc P.C.R. Motru :

„Privind scrisoarea trimisă revistei FLACĂRA de către Maria C. Coandă cu domiciliul în orașul Motru, satul Ripa, județul Gorj : în scrisoare se arată că M.C.C. este absolventă a școlii tehnice horticoale cu durata de 4 ani, solicitînd sprijin să fie încadrată pe un post la C.A.P. Ploștina, brigada Ripa, în raport cu pregătirea sa. Din cercetările făcute reiese faptul că ea are dreptate, în sensul că face parte dintr-o familie compusă din 3 persoane, și pregătire corespunzătoare pentru a ocupa un post în cadrul C.A.P. Ploștina. Tovarășa M. C. C. a fost ajutată și în prezent lucrează pe postul de contabilă la C.A.P. Ploștina. În legătură cu celălalt aspect, privind unele abateri ale lui Nicolae Milceni — brigadier în cadrul brigăzii Ripa — acestea sînt reale, făcînd obiectul adunării generale de partid din 8 iunie a.c., ocazie cu care brigadierul N. M. a fost sancționat cu avertisment”.

Din partea Comitetului județean Olt al P.C.R. :

„Cu privire la scrisoarea adresată revistei FLACĂRA de către David Crăescu, inginer la șantierul nr. 4 I.J.C.M. Olt, prin care solicită transfer în scopul apropierei de soție, vă comunicăm : analizîndu-se situația din familie, tovarășului David Crăescu i s-a aprobat transferul către Consiliul popular al județului Vaslui ; în acest fel problema solicitată a fost rezolvată favorabil”.

Mă numesc Ion Nechita și sînt om al muncii la Întreprinderea de autocalioane din Brasov. Localitatea în care m-am născut și unde se află în prezent părinții mei se numeste Micești, în județul Vaslui. Am 27 de ani și 7 frați și surori. De 22 de ani, deci de cînd eu aveam 5 ani, părinții mei au crescut un cal cu care eu și frații mei ne-am obișnuit atît de mult încît despărțirea de el ne-ar mișna foarte mult. Dar în fiecare an, cei de la consiliul popular al comunei le trimt părinților în scris să vindă calul într-un termen anume, că altfel îl iau. Anul acesta a venit aceeași instigare care pe mine mă revoltă intrucît nu pot să mă despart atît de ușor de cel cu care am trăit și pe care as vrea să-l văd sfîrșindu-si zilele ce i-au mai rămas în curtea unde s-a născut. Există oare vreo lege scrisă care să prevadă că nu ai dreptul să crești un cal ? Cu ce poate deveni acest animal domestic, îndrăgît de oameni încă din cele mai vechi timpuri ale istoriei ?!

Vă mărturisesc că sînt o cititoare pasionată a revistei Flacăra, însă de pe altă parte, ca pe majoritatea femeilor, fotbalul nu mă pasionează, scrie tovarășa Mariana Ignat din Siret, județul Suceava, muncitoare la Fabrica de tricotate „Zimbru”. De aceea mă supăr în fiecare lună cînd ni se reține la toți din retribuție, conform unor tabele, o contribuție pentru echipa de fotbal. Ba mai și aud spunîndu-se de către colegi cărora fotbalul nu le este indiferent, că băieții din echipa locală chefuiesc noapte de noapte la han și că de aceea sînt ultimii în clasament. Am mai auzit că atunci cînd unii colegi au refuzat să-și ridice retribuția stîrbită, casiera a explicat că reținerea se face din ordinul primăriei — 3 lei de la femei și 5 lei de la bărbați — iar dacă suma planificată nu este întregă, șeful secției noastre e obligat să acopere din buzunar diferența. Iar noi ne întrebăm : cu asemenea procedee se incurajează sportul în orașul nostru, cu bani adunați de la cetățeni în acest mod pentru petrecerile fotbalistilor ?

Revista Flacăra, Piața Scintei nr. 1. Telegramă.

Promotia ofițeri infanterie 1943, întrunită la 2 iulie 1978, în București, pentru aniversarea a 35 de ani de la absolvire, transmite pe această cale colectivului de conducere al revistei, cele

mai calde felicitări, pentru articolul din 4 mai intitulat „A făcut minunea fiindcă era pe pămîntul lui”, în semn de prețuire pentru ostășul despre ale cărui fapte de eroism, a luat cunoștință o mare masă de cititori.

Vă mulțumim, colonel rezervă Ionescu Gheorghe, fost comandant al Școlii militare ofițeri infanterie, colonel Stancu Constantin, șef promoție 1943.

Stimate tovarășe redactor șef,

Vă aduc pe această cale dumneavoastră, revistei Flacăra, mulțumirile mele și ale unui mare număr de oameni ai muncii al Ministerului Industriei Ușoare (actualul loc de muncă al subsemnatului), pentru excepționalul articol apărut în revista dv. în 4 mai 1978, intitulat „A făcut minunea fiindcă era pe pămîntul lui”.

Locotenent rezervă, Gh. Oprîșescu

Poșta redacției

Aldea Viorica — București, împună cu acest răspuns reamintim și altor cititori că revista FLACĂRA nu are un regim „de audiență”, ea fiind o publicație și nu o instituție. Vă puteți adresa însă oricînd redacției noastre în scris, iar personal puteți veni la noi conform orarului publicat în caseta din pagina de față ; vă rugăm însă ca și în acest din urmă caz să aveți asupra dumneavoastră un memoriu scris, acesta fiind absolut necesar.

Cristina Ionescu — Caracal. Consiliul popular al județului Olt pe comunică faptul că situația dumneavoastră este cunoscută de organelle orașene de partid și de stat, urmînd ca în trimestrul IV al anului curent să vi se acorde un apartament corespunzător.

Viorel Dragoș — Pitești. Normele în vigoare nu prevăd posibilitatea continuării studiilor de la subinginerii inginerii. În legătură cu cea de a doua facultate, vă precizăm că de prevederile ordinului M.E.I. nr. 340/1969 beneficiază numai absolvenții unei facultăți cu durata de 4-6 ani.

Ion Marica — Jilava. Pentru soluționarea situației locative urmează să vă adresați conducerii C.A.T.C. Jilava, unde lucrați, singura fiind în măsură să v-o rezolve, din cota de locuințe repartizată în acest scop.

Ilie Neacsu — București. Consultîndu-l pe tovarășul Gh. Bălțoiu, șef de secție la I.C.R.A.L. „Colentina”, aflăm că separarea de contor electric, în cazul a două apartamente diferite, se execută de către proprietar.

Vasile Moraru — Brasov. Consiliul popular al municipiului Brasov ne anunță că, așa cum ati solicitat, atribuirea unei locuințe familiei Duran Gheorghe, cu care locuiați împreună, s-a realizat, respectiva familie primind o locuință de 2 camere pe strada Mihail Viteazul, bloc 40, apartament 15.

Adam Facea — Sighișoara ; Will Maurer — Sibiu ; Haidu Ladislau și Haidu Nicoleta — Craiova ; Anton Andries — Otetul Rosu ; s.a. : Fiește că redacția revistei FLACĂRA este bucuroasă să primească, spre publicare, din partea cititorilor săi, fotografiile. Cu condiția ca acestea să fie bine executate, să aibă un conținut interesant, și să fie însoțite de un scurt text explicativ care să poată localiza și data instantaneu.

HORIA PATRAȘCU

● Anunțăm pe cititorii noștri care doresc să ni se adreseze personal în rezolvarea diferitelor probleme că o pot face în fiecare zi între orele 10-13 iar luni, marți și miercuri între orele 10-17.
● „FLACĂRA” nu în considerare scrisorile anonime. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți.

Ce mai face academicianul Ana Aslan?

— De fapt, ce miracol se petrece cu viața aici, printre aceste explozii de trandafiri, printre acești oameni îmbrăcați în alb care se îngrijesc de bătrânețea altora?

Întrebarea o adresez cu emoție tovarășei academician, profesor doctor Ana Aslan, director general al Institutului național de gerontologie și geriatrie din București. Emoțiile se nasc, cred, din faptul că, în fața mea, acum, se află omul, savantul, care probează, prin tot ceea ce înfăptuiește, afirmarea crezului său de o viață: nu neapărat o reîntoarcere a omului la tinerețea sa absolută, nu neapărat o tinerețe fără bătrânețe. Savantul Ana Aslan probează cu sine că viața omului poate să rămână utilă lui și societății din care face parte un număr însemnat de ani, poate să rămână sau să redevină o viață a cărei vîrstă biologică să nu se transforme de prea timpuriu într-o povară.

— Ceva se întâmplă, într-adevăr, aici. Tratamentele noastre, cu gerovital și aslavit, conduc la o evidentă reîntinerire biologică, din punct de vedere funcțional, și chiar la o regenerare a țesuturilor. Am produs atîtea schimbări favorabile în viața, în starea de sănătate a unor bătrîni, încît, acum, foarte multă lume vine la noi cu dorința și cu speranța de a nu îmbătrîni prea repede, de a nu deveni un infirm și un netrebuincios societății.

— Vorbiți totuși de o reîntinerire. Nu cumva termenul este puțin exagerat?

— Știi, odată, în Republica Federală Germania, am fost invitată de organizatorii unei reuniuni să dau „un răspuns științific la o întrebare laică”. Întrebarea era chiar aceasta pe care mi-o adresezi și dumneata.

— Care a fost răspunsul dumneavoastră?

— Am prezentat mai întîi o parte din rezultatele cercetărilor noastre, cu diafilme, cazuri concrete, oameni care au intrat în institut îmbătrîniți, sprijiniți în bastoanele lor și care au ieșit după un timp refăcuți și reîntineriți. Am invitat auditoriul, atunci, la o judecată logică, o întrebare pe care și-a adresat-o odinioară și marele nostru Eminescu, și anume: care este cuvîntul „ce exprimă adevărul”? Am luat în discuție, pe rînd, mai multe cuvinte: reabilitare, regenerare și altele. Toți au fost de acord că noțiunea cea mai potrivită efectelor tratamentelor noastre este reîntinerirea biologică.

„Datorită reușitelor noastre românești, problema reîntineririi a pornit să influențeze lumea din Europa”

— Reîntinerirea biologică este în fond o regenerare. În cazul tratamentelor cu gerovital și aslavit poate fi vorba de o regenerare totală.

chiar și a sistemului nervos? Vă întreb pentru că nimeni sau aproape nimeni nu crede într-o regenerare a sistemului nervos. Dumneavoastră ce credeți?

— Da, regenerarea este în fond o reîntinerire biologică, a afirmat-o la rîndul său profesorul Parhon, a cărei elevă am fost, și de la care am învățat foarte mult. Medicamentele noastre au ca efect revitalizarea celulei și în special revitalizarea sistemului nervos. Este adevărat că problema regenerării sistemului nervos și-au pus-o foarte mulți cercetători, savanți, dar, deocamdată, nu s-a putut demonstra nimic. Nu trebuie însă să abandonăm.

— De fapt, venim la dumneavoastră să ne vorbiți despre ultimul premiu internațional „Dag Hammarskjöld”, pe care l-ați primit de curînd. Ce ne puteți spune?

— Premiul mi-a fost oferit de către Academia diplomatică pentru pace din Florența, pentru activitatea noastră desfășurată pe plan științific, activitate profund umanitară. Spun asta, pentru că noi, aici, ajutăm bătrîni din toată țara și din toată lumea, fiște, în limita posibilităților noastre. Dealtfel, atitudinea oamenilor de știință, la ora actuală, este alta față de fatalitatea bătrîneții. În lume au apărut multe medicamente care combat fenomenul de îmbătrînire și mai ales de îmbătrînire timpurie. Ne bucură faptul că ele au apărut avînd la bază descoperirile noastre românești, considerate, în plan internațional, deschizătoare de drumuri în gerontologie.

— Unul dintre directorii regionali ai Organizației Mondiale a Sănătății, directorul pentru Europa, mărturisea cîndva că nimeni ca academicianul român Ana Aslan nu a atras mai mult atenția guvernelor și popoarelor asupra problemei bătrîneții, nu a contribuit mai mult pe plan științific și umanitar pentru ocrotirea lor. Aceasta a fost posibil, credem noi, și datorită caracterului profund umanist al politicii partidului nostru care așează în prim-planul activității sale asigurarea unor condiții de viață și de muncă tot mai bune tuturilor oamenilor muncii.

— Este drept ce spui dumneata și iată, datorită reușitelor noastre românești, problema reîntineririi a pornit să influențeze lumea din Europa și centrul ei a rămas în Europa. Și nu uita că a fost un timp cînd medicamentul nostru a fost calificat, de unii, drept escrocherie. Or mai fi spunînd și azi la fel, dar nu cu atîta curaj pentru că fi contrazic rezultatele bune pe care le obținem în combaterea fenomenului de îmbătrînire.

— Să înțeleg că și la ora asta mai întîmpinați greutăți?

— Avem încă destule, dar îți amintesc de spuneau latinii despre glorie?

— „Invidia este tovarășa gloriei”, dacă la aceasta v-ai referit.

— Ei, da. Nu ne aflăm noi chiar în culmea gloriei, dar am reușit, nu știm prin ce mijloace, să ne bucurăm de suficientă invidie.

— Dumneavoastră nu invidiați?

— Ca orice om am și eu defectele mele. N-am invidiat niciodată însă activitatea cuiva, chiar dacă aceasta devenise notorie. Invidia este, dealtfel, deopotrivă prostie, deopotrivă boală. Prostie, pentru că nu poți fi tu cel mai deștept, cel mai frumos. Se găsește totdeauna unul mai capabil decît tine. Boală, pentru că invidia face rău la ficat...

— Care este situația gerovitalului și aslavitului la ora actuală?

— Sînt omologate și se găsesc în farmacii în 34 de țări. În alte multe țări poate pătrunde fără opreliști. Nu poate pătrunde în Franța și America, dar oamenii vin de pretutindeni și se tratează la noi acasă, adică în România.

— La ce congrese ați participat în ultimul timp, unde veți călători în viitor?

— Am participat și am susținut comunicări la Congresul internațional al Asociației de gerontologie din Israel, unde am condus lucrările secțiunii de tratare a bătrîneții. Mă pregătesc să merg la Tokio, la Congresul internațional de gerontologie care are loc din trei în trei ani. Va urma Congresul internațional de nutriție de la Buenos Aires, unde, de asemenea, voi conduce lucrările unei secțiuni. Îmi pare rău, dar la Madrid, unde sînt de asemenea invitată să particip la inaugurarea Societății de gerontologie a țărilor latine, nu voi putea merge.

— În ce direcție sînt orientate, în prezent, cercetările colectivului pe care îl conduceți?

— Aprofundăm și lărgim sfera cercetărilor în direcția prevenirii îmbătrînirii: Aplicăm tratament profilactic unui număr de 7000 de oameni ai muncii, printr-un număr de 143 de centre, răspîndite pe întreg teritoriul țării. Primul centru a fost înființat încă din anul 1955, la Întreprinderea 1 Mai din Ploiești. Importante sînt, de asemenea, centrele de la Otopeni, Hotel Parc, Eforie Nord, Neptun, Felix. Numai pe litoral avem la tratament peste 400 de persoane în vîrstă, dintre care mulți străini.

Vin din țară, vin din lume, vin mulți, pentru că oamenii nu vor să îmbătrînească, fug de această ultimă stație a existenței lor.

N. GRIGORE MĂRĂȘANU ■

Să prețuim ideile îndrăznețe!

Inginerul brăilean Petre Buleci solicitat de cîteva întreprinderi din țară, interesate de ideile sale publicate în „Flacăra”

„Neastîmpăratul” inginer brăilean Petre Buleci, despre care revista noastră s-a ocupat în două rînduri (cu prilejul punerii la punct a sistemului de modulizare a compartimentului mașini la navele românești și, altă dată, în legătură cu ideile sale privind construcția arborilor cotiți pentru motoare de mari capacități, din bucăți, și cu o tehnologie simplă, sigură și avantajoasă din punct de vedere economic), a ieșit din tăcerea sa obișnuită.

— Timp de 7 ani de zile nu s-a interesat nimeni de calculele mele, dar după cel de al doilea articol publicat în „Flacăra” am fost luat, pur și simplu, cu asalt.

Această mirare a singuratecului și totuși neastîmpăratului cercetător este din plin justificată de rodul gîndirii sale, pentru că industria constructoare de mașini este cît se poate de interesată să poată produce, în loc să cumpere sau să asimileze, astfel de piese, vitale pentru orice motor. Acesta ar fi cel mai simplu răspuns de dat, însă, cei care au acționat primii au fost specialiștii de la C.F.R. care, gîndind la rîndul lor foarte exact, și-au pus, și apoi i-au transmis lui Petre Buleci problema reparării unor arbori cotiți defecți. „De regulă, avea să-mi spună dr. ing. Tudor, de la Direcția L.I. a C.F.R.-ului, aceste piese se aruncă atunci cînd se defectau, dar cercetarea lui Buleci ne-a făcut să încercăm repararea lor”.

Astfel, un arbore rupt, provenit de la un motor de 220 H.P., a fost trimis, urgent, la Brăila și, îndată după el, încă unul.

— Problema era cu totul alta decît

cea expusă în „Flacăra”, dar m-a interesat. În fond, pentru a o rezolva trebuie să se facă niște calcule matematice, de care, probabil, alții fug, afirmă Petre Buleci. Un arbore tubular, cum este cel trimis de C.F.R., are o altă construcție decît cel propus de mine, însă am încercat, deoarece știu că inima unui motor este tocmai arborele cotit fără de care multe utilaje trag pe dreapta, cum spun muncitorii, adică nu produc. M-au solicitat și ceferiștii regionali Cluj-Napoca. Acum am terminat aceste calcule și cred că practica mi le va confirma. Am pus la punct, pe baza cifrelor la care recurg ori de cîte ori caut o soluție nouă, o proiectare tehnologică de execuție, un „studiu de caz”, cum se spune în termeni de specialitate moderni, pornind de la cîteva întrebări elementare de genul: din ce cauză s-a rupt arborele? cîte ore de funcționare a avut? ce să facem pentru a-i asigura o durată de funcționare mai mare decît cea inițială? și așa mai departe. Coeficientul de siguranță, obținut prin calcule, depășește cifra 3, ceea ce înseamnă că se poate repara. I-am anunțat pe ceferiști și mi-au zis „dă-i drumul!” Dacă reușim pînă la capăt, se cheamă că am obținut „un model de utilitate”-knew-haw — cum este denumit în termeni internaționali.

În hala strungăriei vîd cel doi arbori lungi cam de doi metri și mai bine, unul montat chiar pe mașina muncitorului Ion Surdeanu, care îl asigură pe inginerul Petre Buleci că respectă întocmai calculele ce i-au fost comunicate și are încredere că va face o treabă bună. De noua acțiune se ocu-

pă și lăcătușul mecanic Niță Dumitru, șef de echipă la S.N. Brăila ca și maeștrul Sandu Dumitrache, toți oameni cu o pregătire profesională exemplară și cu o conștiință înaintată, care exclude comoditatea, lipsa de interes ori limitarea acestuia la sarcinile stricte de producție. Ei știu, așa cum mi-a și afirmat de altfel, Ion Surdeanu, că se pune la punct o tehnologie cu totul nouă, diferită de cea pe care au învățat-o la rîndul lor și vor să sprijine căutările tovarășului lor, inginerul Petre Buleci.

— S-ar putea, adaugă maestrul Niță Dumitru, ca și șantierul să fie interesat, cît de curînd, la aplicarea acestei tehnologii iar, dacă vom reuși, pe lângă recuperarea multor arbori care cine știe pe unde zac acum nefolișiți, am putea avea și avantaje materiale, la nivelul șantierului, bineînțeles, deoarece am fi singurii din țară care am executat asemenea reparații deosebite. Dacă avem emoții? Știu eu ce să zic? Totul depinde de calculele tovarășului inginer. Dacă sînt corecte, noi vom face restul.”

Ce crede inginerul Petre Buleci despre șansele de reușită?

— Calculul nu-mi dă nici un fel de griji. Dar motorul pe care a lucrat acest arbore (între altele, ca amuzament, vă informez că el a echipat o locomotivă a unui vechi tren regal) are pentru mine cîteva elemente ascunse. Știu, doar, că era de tipul „Ganz”. Necunoscutele sînt de domeniul fizicii, dar ea este soră bună cu matematica, așa că se pot pune de acord. De altfel, chiar în această săptămînă se organizează, la Brașov, un experiment la care vor fi supuse aceste două piese, pe care

le reparăm acum. Acolo voi putea da răspunsul definitiv. Dacă aveți timp, veniți la proba de omologare, de la Brașov.

De obicei, nu scriem mai înainte ca un experiment să se fi produs, dar în cazul inginerului Petre Buleci, în noul caz de fapt, o facem nu numai pentru că el ne inspiră încredere, ar fi o cauză poate prea subiectivă, ci pentru că cei curajoși merită să fie sprijiniți, ceea ce mi se pare un criteriu obiectiv.

De altfel, ar mai fi cîteva lucruri de spus, din care rezultă că și alții gîndesc la fel. De pildă, Petre Buleci a fost solicitat și de specialiștii de la I.M.G.B. unde s-a și deplasat, avînd un fructuos dialog, privind asimilarea tipului de arbore cotit propus de el (și despre care noi am scris). Concluziile ambelor părți au fost pozitive, cu toate că Institutul de cercetări și proiectări hidrotehnice Reșița nu a avizat favorabil propunerea de invenție ce i-a fost trimisă de către O.S.I.M., pe motiv că este vorba despre o soluție tehnologică și nu de una constructivă, afirmație din care nici inginerul Petre Buleci și nici alții nu au înțeles prea mult. Desigur, acest aviz negativ nu înseamnă respingerea brevetului. O.S.I.M.-ul va avea, se pare, ultimul cuvînt. Poate că și inginerul Constantin Grosu, de la I.M.G.B., care a fost, ca și alți colegi, atît în Japonia și R.F.G. și au văzut cum se lucrează aceste piese acolo, întrebate ar spune ceva în privința invenției lui Petre Buleci. Și inginerul Zamfir, de la Registrul Naval Român este în problemă și ar putea fi contactat, de cei în drept. Din consultarea brevetelor existente, în acest moment pe plan mondial, se poate vedea în ce măsură ideea și soluția propuse de inginerul din Brăila reprezintă sau nu o cale originală. Pentru aceasta, însă, este nevoie de o mai mare operativitate, intrucît anul 1978 este un an de prioritate în materie de export, iar acești arbori uriași sînt foarte căutați pe piața mondială.

MANOLE CARTAN ■

Conversație cu un calculator electronic

Pe culoarele unui congres internațional de automatizări a circulat o glumă cu tîlc. A povestit-o un distins om de știință român, participant la congres, la întoarcerea în țară. „Într-o revistă științifică un articol despre ideea unui sistem de automatizare fundamental nou, să-l spunem SX-10. Peste câteva luni, aceeași temă este abordată, cu o admirabilă argumentare teoretică, într-o publicație academică dintr-o altă țară. Un articol kilometric și de o înaltă înțelegere. Peste câteva săptămîni, într-o a treia țară, în care nu se publicase încă nimic despre acest subiect, a apărut în ziare o știre laconică: „Sistemul SX-10 a fost pus la punct și poate fi cumpărat de la firma Y.”

Morala? Ceea ce importă azi în primul rînd în tehnică și ceea ce asigură succesul economic nu este numai ideea nouă în sine, ci capacitatea de a o pune în practică. Institutul de cercetări și proiectări automatizări I.P.A.—București a fost recent răsplătit cu o înaltă distincție, Ordinul „Meritul Științific” clasa I pentru locul întâi ocupat în întrecerea socialistă pe 1977 dintre institutele de cercetări științifice și inginerie tehnologică, tocmai pentru finalizarea rapidă a cercetării științifice și aportul adus la dotarea economiei naționale cu produse și echipamente moderne de automatizare.

Faptul că importul acestor echipamente a scăzut substanțial în ultimii ani și continuă să scadă — azi, de regulă, la noi el nu depășește un ordin de mărime de 10 la sută oglindește și efortul de concepție și proiectare al institutului. Dar privim și spre viitor, sint necesare idei noi — ne spune inginerul Traian Sachelarie, șef de secție, președintele consiliului științific al institutului. Noi dezvoltăm aparatură și echipamente în concepție modernă ca soluție și tehnologie, deschizînd drumul spre introducerea masivă a tehnicii de calcul, adică a calculatoarelor electronice și echipamentelor auxiliare, în însuși procesul de producție. Nu poate fi concepută industria de mine fără „conversația cu calculatorul”. Complexitatea mereu crescîndă a tehnologiilor, limitele extrem de strînse înălțurii cărora se va lucra, ca preț al unei eficiențe economice sporite, va duce spre o situație nouă. Pur și simplu, nu va mai fi posibil să se conducă procese de producție prin comenzi „clasice” de către un operator; fiecare porțiune de instalație va trebui controlată de către un minicalculator, întregul sistem urmînd să fie controlat, la rîndul lui, de o unitate centrală, unde apar semnalele critice și se iau hotărîrile importante. Noi cercetăm aceste probleme pe un plan general; în plus, avem în lucru proiecte de introducere a tehnicii de calcul în industria materialelor de construcții, în chimie, construcția de mașini, energetică și alte sectoare — conchide inginerul Sachelarie.

Noi nu vom intra în detaliile tehnice, vom merge doar pe urma unor idei călăuzitoare, care prefigurează uzina de mine, așa cum apare ea specialiștilor de la I.P.A.

„Poate momentul cel mai emoționant în viața unei mari întreprinderi, după luni și ani de muncă îndrăgănită, este acela cînd

produsul final ajunge pe bancul de probă. Acest produs poate fi un motor de navă de 40 000 C.P. — și ele se construiesc în țara noastră — deci cu o putere egală cu aceea a 20 locomotive Diesel. El ar putea adăposti în măruntaiele sale un bloc cu mai multe etaje... Se construiesc la noi, de asemenea, turbine și generatoare de 300 MW și alți giganți, care trebuie și ei puși la probă, măsurîndu-se, în timpul funcționării, sute și sute de parametri: temperatură, debite, presiuni, turații, vibrații etc., toate interconstrucindu-se reciproc și variînd atît de rapid încît omul nu le poate urmări și analiza temeinic în totalitatea lor. O poate face doar calculatorul electronic. La I.P.A. se află în curs de proiectare echipamente de cuplare a proceselor cu calculatorul, care vor fi folosite la fabricarea motoarelor Diesel și a turboagregatelor la „23 August” și întreprinderea de mașini grele din București, la întreprinderea de mașini Reșița și alte unități de frunte ale industriei noastre constructoare de mașini.

OMUL CU VALIZA

Îată ce pare de departe o simplă valiză de voiaj sau poate o mașină de scris portabilă, intrucît are o claviatură de acest tip. În plus ea este prevăzută cu un ecran ca de televizor. Să apăsăm pe un buton. Ecranul se luminează și apare o schemă de comandă electrică. Atingînd diverse clape — „scriind la mașină” — schema suferă diverse modificări. Cu alte cuvinte, eu pot desena pe ecran schemele dorite, cu ajutorul claviaturii. Apăsînd o clapă, sterg un contact care nu mă satisface, și îl înlocuiesc cu un altul s.a.m.d. În momentul cînd mă simt pe deplin satisfăcut de schemă, apăs pe un buton și instantaneu ea este introdusă în memoria unui automat de dimensiunea unui mic dulăpior, care preia comanda; el va dirija intrarea în funcțiune a diverselor utilaje și agregate conectate cu el, va orîndui și supraveghea operațiile de strunjire, găurire, deplasare și control, în funcție de schema „desenată” pe ecran și introdusă în memoria sa.

Această „cutie” înlocuiește echipamentele de comandă cu releu, care, ca volum, ar umple multe dulăpuri masive Fichet. Dar nu numai miniaturizarea reprezintă saltul cel mare. În adevăr, să ne imaginăm că în vechiul echipament am fi dorit să introducem noi comenzi, să-l adaptăm deci la alte operațiuni decît acelea pe care le-a comandat pînă în acel moment. Aceasta ar fi reclamat modificarea cablajelor interioare, identificarea tuturor contactelor existente în vederea eventualei lor schimbări, noi conexiuni, poate chiar suplimentarea aparatului, pe scurt, o treabă de săptămîni de zile. În noul sistem ea devine practic inutilă, automatistul nemal-executînd fizicele dificile operațiuni de cablare, conexare, montare, ci doar le „desenează”, după procedeul descris mai sus.

Firește, asemuînd automatul cu o mașină de scris portabilă și cu o cutie am simplificat lucrurile pînă la limita extremă, dar comparația ne-a fost sugerată chiar de specialistul care ne-a vorbit despre această soluție de șoc a automatizării mondiale. (În

paranteză fie zis, el a făcut-o cu căldura cu care și-ar lăuda lăleaua campionă un horticultor din Haarlem). Inginerul Emanoil Dumitriu, șef de secție proiectare, a mai precizat că aceste automate programabile se venționează, după denumirea lor exactă, sint în curs de asimilare la I.P.A. Ele vor fi în primul rînd destinate acționării mașinilor unelte și liniilor de prelucrări automate din industria construcțiilor de mașini.

O MARCĂ POSTALĂ PE UN PLIC PENTRU ANUL 2000

Să ne transportăm în camera de comandă a unei fabrici de pe una din marile platforme industriale ale țării. Spre acest punct nodal, adevărat creier al întreprinderii, afluează nenumărate cabluri. În spatele aparatelor se află sute de mii de conexiuni. Lesne de înțeles dificultatea întreținerii lor, ca și a întregului echipament de automatizare din camera de comandă. Și să nu se uite că nu arareori personalul de întreținere este format din electricieni de categoria a IV-a sau a V-a I Dealțel, chiar presupunînd că instalațiile funcționează perfect, supravegherea a 40 sau 50 m de panouri este extrem de obositoare. În mai toate țările lumii, voluminoase studii de ergonomie tind să ușureze munca operatorilor din camerele de comandă, orice defecțiune, la un contact electric sau uman, puțin antrenă cele mai neplăcute consecințe, pagube uriașe.

Dar problema nu este doar una de ergonomie. Ca să supraveghezi sute de panouri situate unul lîngă altul îți trebuie o atenție și o memorie leșite din comun, în afara pregătirii de specialitate propriuzise. Informațiile mereu schimbătoare citite pe cadrane trebuie nu numai considerate izolat („Atenție la cazanul 3, presiunea crește prea repede!”), ci corelate și integrate, ceea ce, în unele situații, depășește capacitatea unui creier uman, avînd în vedere rapiditatea cu care trebuie acționat pentru o dirijare optimă. S-a făcut atunci apel la calculatorul electronic de proces. Dar, de regulă, acesta este o mașină mare, costisitoare, de întreținere delicată (unele reclamă aer condiționat) și a căror programare, în cazul unor procese industriale complicate, durează doi și trei ani. Fără a mai pune la socoteală posibilitatea unei defectări, a unei „căderi”, care, în caz extrem, duce la stoparea temporară a producției. A intervenit atunci, dacă nu o răsturnare de concepții, cel puțin o reorientare: oare nu cumva goana după calculatoare de proces tot mai mari trebuie înlocuită cu goana după calculatoare... tot mai mici?!

— Priviți această plăcuță de șiliciu — ne îndeamnă inginerul Ion Georgescu.

— E cît o marcă postală.

— Și totuși pe ea sint imprimate 5 000 de tranzistoare! Este un microreceptor, un microcalculator electronic — adevărată revoluție în tehnica de calcul.

— Cum afectează automatizarea?

— În felurite moduri. Îată doar unul din cele mai importante: în conducerea proceselor industriale, în loc să se folosească

un unic calculator electronic gigant, se pot utiliza cîteva zeci sau sute de microprocesoare, relativ ieftine și foarte fiabile, de nădejde. Fiecare controlează și dirijează, să zicem, opt bucle, opt circuite, pe care le testează, le cercetează succesiv la intervale foarte mici, de ordinul unei fracțiuni de secundă. Ele au propria lor memorie, iar programarea, dat fiind cîmpul de acțiune relativ redus, este ușoară. În plus, siguranța în funcționare, fiabilitatea, creștea, nu mai sint necesare mii de conexiuni, iar fiecare microprocesor sau grup de microprocesoare poate fi dublat de rezerve — prețul lor fiind în scădere pe piața mondială, „dublarea” devine rentabilă. Iar în camera de comandă nu va mai fi necesar decît un singur cablu coaxial. Toate acestea la un loc vor permite realizarea unor substanțiale economii, în paralel cu ridicarea calității conducerii.

— Microcalculatorul va aduce probabil mari schimbări și în însăși configurația camerei de comandă?

— Bineînțeles. În loc de 40 m lungime ea va avea, să zicem, doar 4 metri lungime. În loc de zeci de metri de panouri nu se va găsi acolo decît o consolă, cu unul, două, maximum șase panouri de tip ecran de televizor. Aici datele apar de acum prelucrate de sute de minuscule creiere electronice intercalate, întreg procesul de producție prezentîndu-se operatorului sub forma de cifre, diagrame și scheme sinoptice de culori schimbătoare, în funcție de eventuale alarme sau situații speciale. Prin simple manipulări operatorul poate obține, pe ecran, evoluția producției și a diversilor parametri în ultimele 24 de ore, spre exemplu, sau pe o altă perioadă de timp. De aici, o conducere mult mai eficientă. De fapt totul se realizează prin conversația omului și mașinilor cu calculatorul electronic.

Microprocesoarele, folosite în special în procesele industriale continue, ca cele din chimie, și automatele programabile secvențiale de care a fost vorba mai înainte, utilizate, după cum arată și numele, în procesele constînd dintr-o succesiune de operații distincte și în număr limitat, ca de bildă în prelucrările efectuate de către mașinile unelte, vestesc nasterea unei noi concepții în automatizarea proceselor industriale. În ambele domenii, I.P.A. are importante preocupări și realizări.

— Primele calculatoare de proces după concepția institutului nostru au intrat în fabricație la întreprinderea de elemente de automatizare — arată directorul I.P.A., inginerul Marcel Sirbu — la începutul acestui cîncinal. În ultimii doi ani, au fost livrate o serie de sisteme pentru industria chimică, energetică și fabrici de ciment. Acum pregătim introducerea în fabricație a noilor generații de „sisteme ierarhizate” de automatizare cu microcalculatoare de proces. Pregătim, de asemenea, introducerea microcalculatoarelor în comanda mașinilor-unelte și agregatelor. În toate aceste aplicații vor fi prezente microprocesoarele.

Cum am mai spus, nu a stat în intenția noastră să intrăm în amănuntele tehnice, doar să aflăm răspunsuri la întrebare: de ce... locul întâi? Un răspuns: aci se pregătește cu succes „conversația” industriei cu calculatorul electronic.

CORNEL LĂZĂRESCU ■

Noile descoperiri ale științei — argument pentru materialitatea lumii

Linii spectrale și pretinsa „expansiune” a Universului

Nu știm dacă Ion Corvin Singeorzan, reputat astronom și membru al Comitetului național pentru astronomie, a fost sau nu surprins de întrebarea cu care a debutat dialogul nostru. Această întrebare: „Ce ne puteți spune nou despre cer, despre stele?” i-a dat prilejul interlocutorului nostru să ne întrebe, la rîndul său: „Ce anume vă interesează în mod concret?”

— Beneficiind de acest dialog cu dumneavoastră, tovarășe Ion Corvin Singeorzan, eu personal v-aș pune o mie și una de întrebări, dar, mă voi rezuma la doar o problemă. Așadar, ce ne puteți spune despre o noțiune care circulă destul de intens în ultima vreme: expansiunea cosmosului?

— Încă din antichitate filozofii, Democrit, de exemplu, au propus lumii ideea că Universul este nemărginit, inepuizabil și veșnic în același timp, fie că ne referim la micro, macro sau megacosmos. Într-una din conferințele mele, un cetățean, vrînd să mă pună în încurcătură, așa credea el, mi-a spus că omul nu poate concepe ideea că Universul este infinit, inepuizabil și veșnic. I-am răspuns că în această situație, sigur că da, Universul nu este vinovat cu nimic.

— Și totuși, mulți, foarte mulți oameni, cînd se străduiesc să pătrundă aceste trei adevăruri esențiale despre Univers, se declară neputincioși, ba chiar inspăimîntați.

— Această teamă, această spaimă este veche de cînd însăși lumea. Nu e timpul

și nici cazul să facem o dezbatere pe această temă. Ea face parte, totuși, din dialogul nostru și din întrebarea pe care mi-ați pus-o. Poate că spaima, poate că neputința, amîndouă la un loc, i-au determinat pe unii astronomi de a ajunge în penibila, ba chiar ridicola situație de a cocheta cu anumite curente iraționale, mistice, extrem de periculoase, prin confuzia pe care o stîrnesc. Mă refer, desigur, la astronomii care se încadrează în ceea ce numim fideism contemporan, adică acel curent pseudo-filosofic care încearcă să impace religia cu ultimele cuceriri ale științei.

— De ce îi socotim penibili și ridicoli pe acești astronomi?

— Pentru că un astronom contemporan, urmaș al lui Copernic și Galilei, ca să dau doar două nume de rezonanță, este, prin definiție, un ateu convins. După cuceriri extrem de spectaculoase, datorate științelor, nu poți fi decît penibil și ridicol dacă, în cele din urmă, te situezi exact pe poziția pe care ai vrut să o combați. Nu poți să devii, din ateu, susținător al fideismului, doar dacă nu ai simțul ridicolului, sau doar dacă nu cumva ai intenționat, încă de la bun început, să trădezi.

— Nu spun că sintem pe calea de a devia discuția noastră, dar parcă ar fi mai bine să revenim la „expansiunea Universului”.

— Vom ajunge și la dezbaterea, adică prezentarea acestei noțiuni, dar aș vrea neapărat să citez una din afirmațiile unui

reputat filozof nemarxist, René Poirer: „Azi este foarte greu, dacă nu imposibil, să mai credem că Universul a avut vreodată un început”. Cu alte cuvinte Poirer combătea ideea unei singularități în ceea ce privește dezvoltarea trecută a Universului.

— Mai concret?

— Deci, concret, descoperindu-se acum o jumătate de secol că liniile spectrale din spectrul galaxiilor îndepărtate sint întotdeauna decalate spre roșu și niciodată spre violet, fenomen evidențiat prin efectul Doppler-Fizeau, s-a ajuns în cele din urmă la formularea teoriei expansiunii Universului. De fapt s-a făcut o greșală de la bun început: extrapolîndu-se un fenomen local, precum în metagalaxie (ansamblul tuturor galaxiilor studiate pînă în prezent), acesta a fost extins întregului Univers. Chiar dacă expansiunea este reală, ceea ce, subliniez, rămîne să se cerceteze și să se verifice într-un viitor extrem de îndepărtat, este un nonsens, din mai multe puncte de vedere, mai ales filozofic, să tragem concluzia că întregul Univers a fost concentrat acum 12—14 miliarde de ani într-un singur punct, de unde, apoi, în urma unei explozii inițiale de tipul Big-Bang, s-a început dezvoltarea lumii. Așa cum se bănuia, s-au găsit destul amatori de știri senzationale care au pus imediat semnul egal între presupusa explozie inițială și facerea biblică a lumii. Este un exemplu concret că o constatare a cercetării științei, încă neverificată în

întregul ei, a fost prompt speculată de gîndirea mistică, mai ales de fideismul contemporan. În rîndurile astronomilor și ale cosmologilor, această teorie este deja considerată ca o prejudecată, dar în rîndurile marelui public, neavizat, ea a prins teren și trebuie să o combatem cu toate argumentele.

— Ne puteți oferi un astfel de argument?

— Sigur că da. Îată, recent, astrofizicienii și cosmologii de talia unor Fred Hoyle, sau Arp și Burbidge, susțin, în combaterea teoriei expansiunii Universului că, citez, „decalarea spectrală spre roșu nu are nimic comun cu distanțele galaxiilor.” El au făcut numeroase teste dintre care l-aș aminti pe unul. Au luat pe bolta cerească perechi de galaxii legate în mod vizibil prin punți de materie galactică. Au luat, în același timp, în analiză, și galaxii asociate cu quasari (un fel de galaxii mai speciale). Observîndu-le cu aparatulă din cea mai evoluată și cu metode din cele mai exacte, măsurînd decalarea spectrală spre roșu la fiecare pereche de mii de kilometri pe secundă între acele perechi. Este imposibil ca două galaxii legate între ele printr-o punte clar vizibilă pe placa fotografică să aibă în mișcarea lor o viteză de 21 000 kilometri pe secundă, cum presupune teoria expansiunii. Într-un astfel de caz puntea de legătură s-ar fi dezagregat în scurt timp. Acesta este, deocamdată, argumentul numărul unu care infirmă teoria expansiunii, a exploziei inițiale, a singularității Universului în dezvoltarea sa. După cum se vede, curentul fideist, extrem de abil, nu combate materialitatea lumii, dovedită cu argumente din cele mai imbatabile, ci originea acestei materialități, dezvoltarea sa care sint puse pe seama intervenției declanșatoare. Știința este însă, precum vedeți, capabilă să demonteze chiar cele mai subtile speculații, dovedind cu puterea indubitabilă a argumentelor sale, șubreziența concepțiilor retrograde despre lume și viață.

VICTOR NIȚA ■

și foarte indisciplinat. Mărturisesc că n-am reușit să-l aduc pe calea cea bună și-a trebuit să-l ia nea Troțușan în echipa lui, tot de lăcătuși montori, care execută acoperișul, acum, la oțelărie. Gheorghe Troțușan, deși este și el tânăr, are mai multă experiență și vine tot de la școala de montaj a Galaților. El e un om mai sever. A făcut ce-a făcut că Rică merge ca pe roate. Lucrează la înălțime, face lucrări de calitate și-a reușit să-și lase și argoul, pe care n-am înțeles unde l-a deprins, la poarta șantierului. Odată ședea nea Troțușan acolo, pe schela oțelăriei. Rică era tot sus, pe lângă el. De acolo, de la înălțime, se vede înspre Ciulnița un lan de floarea-soarelui. Și-i zice nea Troțușan: băi, Rică, tu ești de la țară, nu-i

ca numărul lor să se ridice la vreo zece mii. Ridicarea combinatului a început la 16 septembrie 1976. De pe acum însă câteva dintre obiectivele primei etape se apropie de finalizare. Laminorul de profile mijlocii va trebui să intre în funcțiune la începutul anului 1980, oțelăria electrică cu turnare continuă, prima de acest gen din țară, în decembrie 1979, iar secția de construcții metalice chiar la 1 septembrie în acest an. Felul cum sînt dispuse obiectivele, într-un flux integrat, atestă o maturitate a proiectanților noștri siderurși, pe baza unor experiențe a căror ultimă expresie este combinatul aflat în construcție la marginea Călărașilor. Factori economici de mare importanță, mai arăta interlocutorul nostru, au fost luați

în construcția combinatului siderurgic, Călărași dădeau o producție industrială de aproape 2 miliarde și jumătate. Orice s-ar spune, nu era deloc puțin. Aici, pe malul Borcei, existau deja câteva întreprinderi mari și binecunoscute: Combinatul de celuloză și hîrtie, o mare întreprindere de confecții, o întreprindere de materiale de construcții cu șapte fabrici. Mai erau și altele. De aceea isteța constatare că s-ar întinde prin părțile acestea un „oraș de pensionari“, nu le-a stat niciodată la inimă călărășenilor. Singura explicație a zisei constatări nu era decât aceea că orașul era pitic și se alcătua din îmbulzeala caselor una într-alta. Schița de sistematizare nu reține decât câteva edificii, singurele mai impunătoare și

Aici, la porțile vechiului ținut al Călărașilor, țara-șantier a deschis un șantier-oraș iar oglinzile Dunării se însufleșeau parcă și ele de metamorfoza tumultuoasă a locurilor și de rapida preschimbare a destinilor oamenilor, a celor ce făptuiesc, construindu-se pe ei înșiși, una din marile vetre de oțel ale țării. Încît zicem: la Călărași viitorul se naște din amintirile noastre despre prezent. Acum, aici, astfel!

Fotografii de A. MIHAILOPOL

CĂLĂRAȘI, ȘANTIER PARALEL: ORAȘUL ȘI OȚELUL

(Urmare din pag. 1)

din marile combinate siderurgice ale țării, Aurel Milea lucra la Galați. În mai anul trecut, cînd a venit la Călărași, avea 28 de ani, o meserie frumoasă, lăcătuș-montor, o soție iubitoare și harnică, Lidia, și o fetiță cuminte, Aurelia, de 4 ani, cu ochi negri ca mura și părul gălbui ca floarea de podbal. Abia sosit, i s-a pus la dispoziție un apartament cu două camere în cartierul Călărași Nord, iar pe șantier i s-a încredințat funcția de șef de echipă. Echipa, însă, trebuia să și-o alcătuiască mai mult singur. Cum, de fel, era chiar de prin apropierea Călărașilor, din satul Gunești, comuna Grădiștea, aflat la 14 kilometri, a luat drumul casei părintești să-și caute rudele, prietenii din copilărie. Dornic să vină pe șantier s-a arătat și tatăl său, Conștantin, care lucrase pînă atunci ca muncitor necalificat la un sistem de irigații, dar, mai vîrstnic fiind, la 52 de ani, el a trebuit să se încadreze la Șantierul 1, la betoane.

— Am strîns atunci oameni buni, care au prins repede meseria, și uite, cu ei, deși n-a trecut decît un an, am lucrat cu spor la laminorul de profile mijlocii. Acum, în toamna asta o să-i terminăm și acoperișul. Am 14 oameni în echipă, tot unul și unul. Gheorghe Dragomir, din Dorobanțu, Dumitru Tănase și Ion Tănase din satul Floaroaica, parcă s-ar fi născut montori. Totuși, de ce să nu recunoaștem, mai sînt și cazuri cînd vreunul, de prin vreun sat de pe-aici, vine pe șantier și crede că de-asta s-a deschis o mare investiție, ca să tragă el chiulul și să ia banii. Am avut și eu în echipă unul. Se numea Aurel Ciocirlan. Ii ziceam, ca în satul lui, la Dorobanțu, Rică. Era, Rică al nostru, cam comod

asa? Da, tovarășu șef, îi răspunde acela. Păi dacă ești, zice șeful de echipă, ia uită-te tu puțin acolo, unde vezi floarea-soarelui. Vezi, la o mie, găsești una care nu se uită după soare ci întoarce capul într-altă parte. Ține-te, mă bine, să nu cazi: voiam să-ți spun că și tu ești tot cam așa!

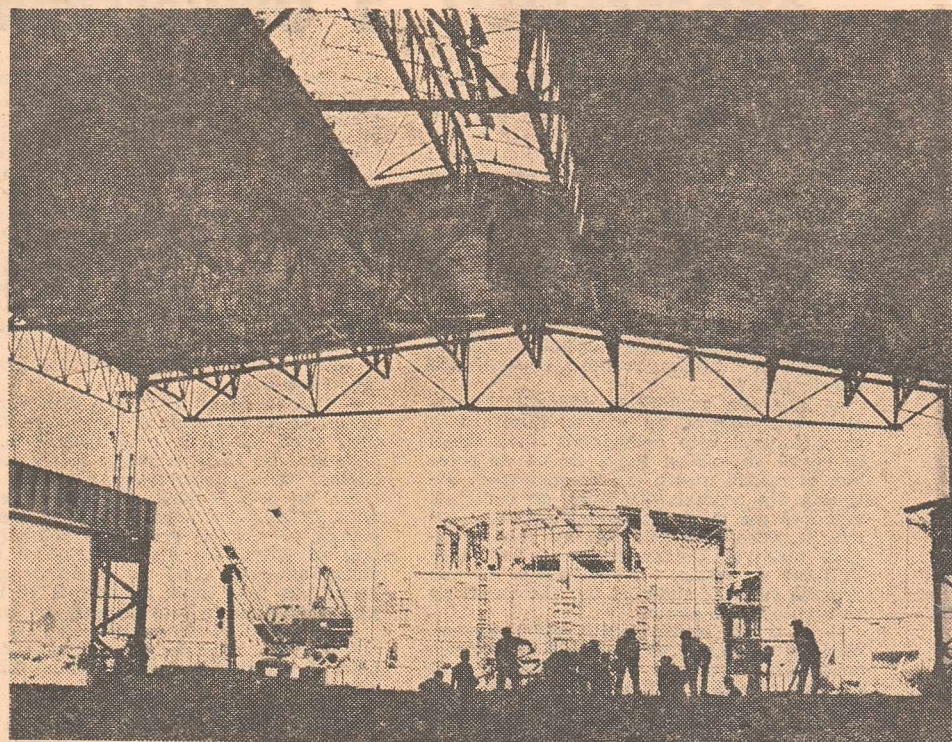
La drept vorbind, chiar și unii dintre cei veniți de la Galați mai au cîte ceva, la Călărași, de învățat. De pildă, ne povestea Dumitru Simionescu, secretar al comitetului municipal de partid, chiar în centrul orașului, la o intersecție, lângă primărie, de curînd s-a modernizat circulația, s-au instalat semafoare și s-au plantat și niște grilaje de fier, frumos vopsite cu alb și roșu, tocmai ca să-i pună în afară de orice pericol pe pietoni. Acolo a zărit, într-o zi, doi flăcăiandri care săriseră grilajul și ședeau rezemați de el pe partea dinspre stradă. Cînd le-a atras atenția și i-a invitat să poftescă înapoi pe trotuar, i-au răspuns: „Asta n-am învățat-o la Galați!“ Grosolănia încerca, desigur, zadarnic să se ascundă în spațele numelui unui mare, puternic și civilizată oraș. Dealtfel, curajul celor doi n-a fost atît de mare încît ei să nu vrea cu tot dinadinsul să rămînă anonimi. Identificați totuși, cu ajutorul unui milițian, vor avea în curînd de dat socoteală, în fața colegilor lor, în cadrul unei dezbateri, pe șantier. „Vrem să-i asimilăm noi pe ei, nu să ne asimileze ei pe noi“, spunea Dumitru Simionescu.

Fiindcă la Călărași sînt, de fapt, două șantiere. Pe unul se construiește combinatul siderurgic. Pe celălalt, un oraș nou. Inginerul Constantin Grăjdeanu, șeful lotului 32 din cadrul Șantierului 3 construcții-montaj, ne spunea că n-au fost chemați, deocamdată, la porțile Călărașilor, decît vreo trei mii de constructori. În anii de vîrf, urmează însă

în calcul cu toată minuțiozitatea. De pildă, consumurile de metal. O oțelărie cu convertizoare, de aceeași capacitate cît și cea din blocul 2 de la Galați, va fi construită cu 40 la sută mai puțin metal. S-a dovedit că pînă și siderurgia poate renunța la construcțiile masive, greoaie.

Pe șantierul celălalt, al orașului, începe să prindă contur ambiția de a construi un oraș muncitoresc așa cum puțin sînt. În anul cînd începea con-

valoroase: palatul administrativ, fostul liceu „Știrbei Vodă“, în prezent Școala generală nr. 1 și încă două-trei. În rest, totul va trebui luat de la capăt. De-aceia la Călărași peisajul se schimbă repede și regizorii de filme de epocă, în căutare de decoruri necostisitoare, trebuie să se grăbească. Schimbările se produc, cu adevărat, de la o zi la alta. Nu cu mult timp în urmă, chiar în fața Consiliului popular, peste drum, se afla o puzderie de căsuțe. Dacă

CETATEA SĂTMARULUI, MONUMENT DE EV NOU

(Urmare din pag. 1)

AM PUTEA INCEPE REPORTAJUL NOSTRU LA „UNIO”. L-AM PUTEA INCEPE, DE FAPT, PRETUTINDENI

Am putea începe reportajul nostru în această dimineață de august, aici, la „Unio”, în marea, moderna uzină ale cărei produse de largă gamă și de înaltă tehnicitate, de la locomotive diesel și electrice de mină, de la mașini de încălzit minereu la transportoare de mare capacitate, sunt prezente astăzi în toată țara, în toate exploatarea mineră, în toate marile combinate ale metalurgiei, călătorind, de la un timp, pe numeroase meridiane, ducând faima muncitorilor sătmăreni în toată lumea. Am putea începe reportajul nostru aici, în această cetate muncitorească în care fiecare al treilea om este membru al Partidului Comunist Român, în această cetate în care tradiția luptei și tradiția muncii — ridicată, în acești ultimi ani, la cota maximei ei amplitudini — se interferează major, simbolic, cele două planuri construind, împreună, unghiul strălucitor, ascuțit ca un pisc, al acestei zile.

Am putea începe reportajul nostru în această dimineață de august, într-una din uzinele noi, cele care, de fapt, compun trăsătura predominantă în portretul muncitoresc al Sătmărului anului '78, am putea începe reportajul nostru de august într-o uzină — una din multele — care sint fructul Eliberării, purtindu-i, deplin, semnificațiile, purtindu-i uneori chiar și numele. Una din cele mai cunoscute

cele din perioada 1966—1970. Deci istoria industrială a Careilor, exploziv afirmată în anul Eliberării, se află încă la început, se află în zori ei. Am putea începe reportajul nostru, în această dimineață de august, în acești zori glorioși de nouă istorie — în acești tumultuoși ani constructivi al căror focar de idei și faptă a fost Congresul al XI-lea al partidului, ani-corolar, ani-pisc ai Eliberării — poposind în așezări sătmărene care, ca și Careii de ieri, încercuiau pe vechile hărți „pete albe”, ocolite de drumurile civilizației, precum Tâșnadul, Adrudul, Supurul de Jos, Bixadul etc., astăzi centre industriale în continuă extindere, în continuă modernizare. Am putea începe reportajul nostru de august în frumoasa, în fascinanta rezervație de istorie, de duh, de datină și de limbă care e Țara Oașului, „țara” unui străvechi, teafăr și falnic neam — „un fragment al celor mai vechi pământeni ai țării care pe urmă s-a numit Dacia”, spunea Sadoveanu — dar ținut care, rămas de secole într-o cruntă inapoiere, vegetând într-un greu mil istoric, după ce apele istoriei îl părăsiseră, se mutaseră, părea o lume așezată dincolo de timp, trăind sau murind într-un timp vetust, perimat, bizar. Transformările petrecute pe-aici par a ține (cel puțin în raport cu ce a fost!) de domeniul miracolului, ele vor naște cindva poeme. În așezările oșenești întinzi, azi, ca într-un mare parc național, în care totul, de la arhitectura caselor la arhitectura naturii, redesenată de mina omului, pusă în slujba omului, se constituie într-un somptuos ansamblu al noului, încă în plină edificare. Temeiul dezvoltării, ca pretutindeni,

(parfumatul, romanticul „oraș vechi”, cu spațiile-i largi, aerate, dominat de impunătoarea statuie, operă a lui Corneliu Medrea, înfățișându-l pe marele luptător pentru egalitate națională și libertate socială Vasile Lucaciu), am luat-o apoi către noile cartiere, către „noul oraș” de blocuri. Un popas în cartierul denumit de constructori „Micro 16” (unul din cele mai noi, coborât de pe planșele arhitecților acum vreo doi ani, undeva, pe malul stîng al Someșului) ne-a oferit o sumă de revelante date despre frumosul arhitectonic contemporan, despre criteriile care-l prezidează, despre concepția structurală și funcțională ce-i stă la bază. Acest cartier a reprezentat, în epoca ctitoririi lui, o premieră, o veritabilă premieră în edificarea de locuințe, fundamentată pe orientările și pe indicațiile secretarului general al partidului, într-una din vizitele (nu mai puțin de 7 în ultimii 10 ani!) efectuate la Satu Mare. Acest cartier e o ilustrație vie, plină de farmec și plină de echilibru, a ceea ce vrea să însemne, în semnificație românească, noutate arhitectonică, modernitate, funcționalitate, ritm, armonie, sistematizare, confort. El e prevăzut să adăpostească, într-o incintă de numai 35 de hectare, o populație de peste 21 000 de locatari, în circa 6 700 de apartamente în blocuri. 3 școli (cu cite 24 de clase), creșe și grădinițe (cu circa 11 000 de locuri), un dispensar (cu 4 circumscripții), un club, un teatru de vară, magazine, unități de servicii, terenuri de sport, spații de joacă pentru copii, zone verzi, culmi-nind cu un parc central, întregesc zestrea noului cartier, distribuite astfel încît fiecare ansamblu de blocuri (căci blocurile,

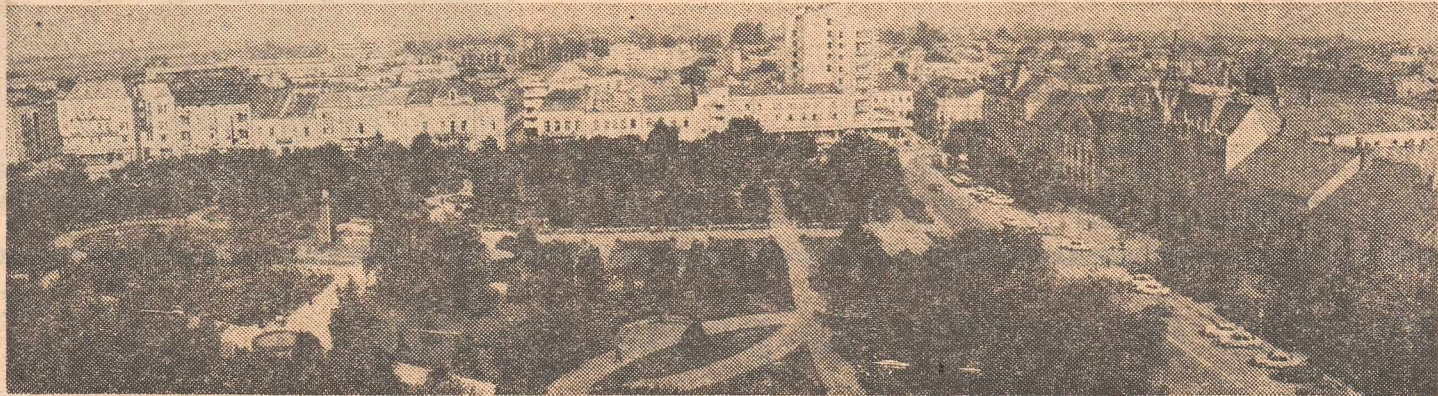
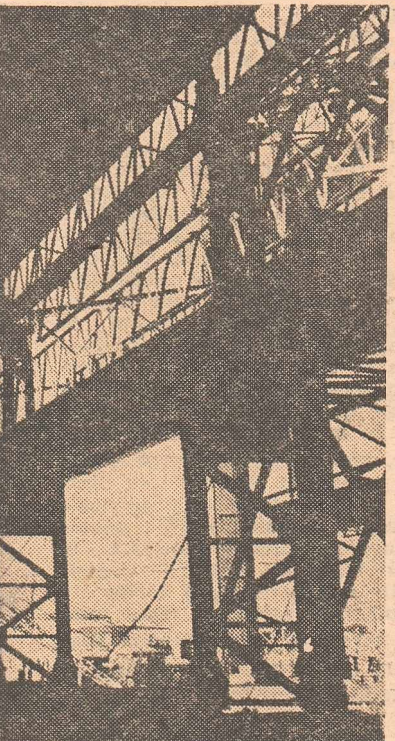
locul pentru prima oară, ai crede arcul care se întinde acum, acolo, ani de zile. Într-un fel, chiar așa e. Fiindcă au fost demolate numai ele, n-au fost scoși și arborii. Pe ei, pe locurile rămase goale, s-a dat gazon. Nu peste mult timp, pe acesta va începe să se ridice clămpunătoare a unei case de eul-Dar nici atunci nucii cu coroane și întunecate, pinii cu rămurișuri nu vor fi tăiați, decît, firește, cei vor intra chiar în perimetrul edificiului. Fiindcă orașul, ne spumiramarul Călărășilor, Vasile Martin, ie să arate frumos.

Orașul are acum vreo 60 000 de ori. Se aproximează că în 1990, se va termina combinatul, va avea de 200 000. Mare parte din ei vor miliile celor vreo 30 000 cîji lucra la combinat. Vom conlocuințe pentru ei. Vom continua nstruim în Călărăși Nord, în cean cartierul Mircea Vodă. Case penameni, așadar, însă asta nu-i totul. așii are condiții naturale atît de ice pentru a arăta frumos încît, pune, chiar ele ne-au impus so-

Care e?

Perimetrul așezării e de formă rulară. Orașul are în lățime vreo ei kilometri iar în lungime cam șase. Se sprijină ca un disc, dacă de malul Borcei. De care nu s-a atiat însă atît de mult încît să mai voievo să luptăm și aici cu molozul de la demolări. Pe fișia aceasta s, pe care n-au crescut, la infim, decît sălcicile hrănite de Dunăre, cul unde axa orașului coboară spre ea a apărut un simbur de parc. tat, el s-a extins către răsărit, e Combinatul de celuloză și hîrtie, spre apus, către una din porțile inatului siderurgic. Între cele două ale celor două întreprinderi, pe o me de opt kilometri, va fi un lanț arcuri. Parcuri bogate, cu arbori și umbroși, nu parcuri pitice, de lumii. Închipuți-vă: una e să te ci acasă, de la muncă, pe aleile răcoroase, străjuite de flori, și otul altceva să vii pe caldarîmuri ite și încinse de soare. Dacă mă bați cît vor avea oamenii de pe jos, vă răspund: pentru că citorii de la Combinatul de celuloză i de la Întreprinderea de construc-tau mai mult în răsăritul orașului, ei de la combinatul siderurgic în ea de nord și de apus, nimeni nu va de mers mai mult de un kilome-maximum doi. Doar cei care vor sta entru vor veni, cu autobuzele, pe vardul Oțelului.

în centrul orașului, așadar, „un vard al oțelului” duce către cîmle din nord și din vest, acolo unde aaltă, deocamdată, schelăria meta-torului combinat siderurgic. Pe ași pămînt, mai exact la locul nu-de călărășeni Valea Plopiiului, la 1893 o ceată de țărani de prin te din jur fuseseră risipiți de către armii și lăsaseră în urmă cîțiva și pentru că îndrăzniseră să se în-te către țărgul Călărășilor, către ectură, ca să ceară slăbirea strin-or la care-i supuneau învoielile dășești. Constructorii combinatului, cei mai mulți, sînt localnici, după localnici vor fi cei mai mulți dintre citorii combinatului siderurgic, sînt nepoții celor de-atunci. La Călărăși ntoarce acum o filă de istorie. Mai într-o carte de istorie, iată, o filă ntemeiază pe alta.

uzine ale Sătmărului este Întreprinderea „23 August”, care fabrică mașini de uz casnic, aflătoare în toate casele noastre, la fel de cunoscută este marca „Solidari-tății”, adică a fabricii cu acest nume, nume și el simbolic, vorbindu-ne despre fraternitatea, despre coeziunea, despre forța unită ale muncitorilor locului, români, maghiari sau germani, forță impetuos afirmată în Augustul insurecției, ca și în anii ce i-au urmat. Am putea începe reportajul nostru în oricare punct de pe marea platformă industrială a municipiului, realizatoare, în acest an, a unei producții care atinge 7,3 miliarde lei, a unei producții care în 1977, în comparație cu 1965, a crescut de 4,6 ori. O platformă industrială în plină expansiune, largită prin mari investiții (de 3 ori mai mari, în cincinalul pe care-l străbatem, față de anii 1966—1970), o platformă industrială care s-a mobilat și se mobilează, în acest cincinal cu arhitecturi ale noului de o redutabilă forță, însemnind, printre altele, un mare combinat de ingreșăminte, o fabrică de semiconserve, o fabrică de scule așchietoare etc. O platformă sau o incintă a noului care a spart — și încă mai sparge — carapacea vechii cetăți, a vechiului burg, cea zidită de secole, cea încremenită de secole, dezvoltînd viguros orașul, încercuindu-l din toate zările, de fapt deschizîndu-l spre toate zările.

De fapt, cetatea, în înțelesul de oraș — nu numai de întăritură defensivă — se construiește abia acum. Orașul contemporan e un fel de amfiteatru, avînd în fund drept scenă, pentru proiecții legendare, fascinanta cetate a lui Menemur, dăinuind peste vechile vetre dacice, avînd în prim plan, ca sursă și ca teme al istoriei ei de azi, al civilizației ei de mine, al dăinuirii în viitor, centura de fabrici și de uzine, legate strins, ca verigile unui lanț, articulate ca o coloană vertebrală a așezării, a vieții ei și a devenirii ei.

Am putea începe reportajul nostru de august și în alte vetre de viață, de muncă și de creație ale ținutului. L-am putea începe la Carei, oraș-simbol al Eliberării, pecetluitor al Eliberării, orașul care, în acești ani, și cu deosebire în cei din urmă, și-a flancat peisajul, ca și Sătmăreul, în monumente industriale de anvergură, zămislite după același orar dinamic, viguros și impetuos al noului. Față de anul 1950, spun statisticile, producția industrială a Careilor, oraș-faur ca și Sătmăreul, oraș-cetate a construcțiilor de mașini, oraș-cetate a industriei textile, a crescut de nu mai puțin de 140 (o sută patruzeci) de ori, investițiile actualului cincinal fiind, spun aceleași statistici, de 10 ori mai mari decît

a fost industria. Negreștii, inima Țării Oașului, vechi sat de păstori, devenit oraș în anul Congresului al IX-lea al partidului, adună peste 1 200 de oșeni și oșence într-o modernă uzină textilă, alte sute de oșeni sint mineri la exploatarea (nouă și ea) a Turțului.

O CETATE CARE DEVINE DIN NOU CETATE

Cetatea Sătmărului a devenit, așadar, din nou, o „cetate”, o mare cetate, afirmînd în toate compartimentele ei, pe toate registrele devenirii ei (economic, arhitectonic, cultural etc.), patosul muncii, forța ei demiurgică. De fapt, spuneam, cetatea, în înțelesul de oraș, și nu de întăritură militară, se construiește abia azi. Și e bine să sosești aici dimineața, într-o fierbinte și proaspătă dimineață de august, cînd lumina coincide cu cei doi timpi glorioși ai istoriei.

Timpi glorioși? Să aliniem din nou cîteva cifre, sau, și mai bine, să traducem cifrele în piatră, lăsînd piatră să se constituie singură — conform planurilor — în cadrul istoric al zilei de azi. Nu știm precis în cit timp anume s-a zămislit Cetatea Sătmărului — arheologii o vor preciza — dar știm precis, din planurile de stat și din proiectele urbanistice, că Satu Mare, în acest cincinal, va beneficia de peste 9 000 de apartamente noi. În întregul județ: peste 12 400, adăugate celor 16 400 construite în anii 1961—1975. Altfel spus, ritmul mediu anual al construcției de locuințe se cifrează, în cincinalul 1976—1980, cam la 1 033. Mai știm, tot precis, din niște date ale vechii municipalității, că în epoca dintre cele două războaie, adică între 1919 și 1939 în orașul-reședință a județului s-au construit, în medie, cam 100 de case pe an.

Nu mai în 1970, după pustiitoarele inundații care au cotropit orașul, în Satu Mare s-au construit, din fondurile statului, peste 3 200 apartamente, pe lingă alte 3 000 construite — tot cu sprijinul statului — de localnici.

Apocope un sfert din populația Satului Mare (nu numai a orașului reședință, ci a județului!) locuiește astăzi în case noi. Cum arată aceste case?

Ne-am pus această întrebare fiindcă, pe-aici, prin aceste străvechi, patinate de vreme locuri, frumosul arhitectonic, zămislit cu dragoste și imaginație de artiști și meșteri celebri, a fost dintotdeauna prezent, pregnant, chiar dacă nu în întregul tablou, ci doar în fragmente sau în crîmpeie. Am străbătut, deci, căutînd răspunsul și căutînd, deopotrivă, reperul în timp, mai întîi vechiul centru, „orașul vechi”

la rîndu-le, sint grupate în mari ansambluri) să beneficieze de toate dotările necesare, comerciale, edilitare, gospodărești, sportive, de agrement. Toate dotările social-culturale (minus școlile, clubul și teatrul de vară, care își au edificiile proprii) ocupă parterele blocurilor, și nu oricum, ci gîndit, după o regulă care, la scara întregului cartier, devine lege, devine ritm: magazinele și unitățile de servicii sint amplasate în spațiile de la stradă, cu fața spre arterele dintre blocuri, celelalte dotări (dispensarul, creșele, grădinițele) ocupînd spațiile din interior, dinspre curți, dinspre zonele verzi, dinspre liniște. Desenul rețelei stradale, ca și cel al transportului în comun, se supun aceluiași ritm, aceluiași rigori, aceluiași griji față de om, fiecare bloc avînd acces direct la o stradă, la o arteră, iar stațiile de autobuze fiind așezate astfel încît drumul locatarilor pînă la ele să nu depășească niciodată 500 de metri.

Vechiul Sătmăre — Satu Mare de azi — strălucește, între așezările românești, ca un briliant într-un colier. Într-un colier de pietre scumpe. Strălucirea sa e în efect de lumină. E lumina lui August. Strălucirea sa este opera revoluției, a incandescențelor ani ai construcției, — a muncii unite, pline de pasiune, de dăruire, a oamenilor care îi populează vatra.

Recenta vizită de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu în acest municipiu-cetate a muncii, vizită făcută luna trecută, a dat oamenilor, efortului lor, înfăptuirilor lor, aripi noi. Oamenii cu care am discutat aici, români, maghiari, germani, oameni de toate vîrstele, de toate profesiile, de la constructorii specialiști ca Victor Cimpianu, sub conducerea căruia s-au ridicat sute de blocuri în Cetatea Sătmărului, de la vechii muncitori ca Nicolae Cosma, maistru la Întreprinderea „23 August”, la artiști plastici ca Coloman Fodor sau Szilágyi Béla (autorii decorației exterioare, plină de fantezie și gust, a Fabricii „Mondiala”), mi-au vorbit, cu însuflețire, despre proiecte de anvergură privind munca lor, creația lor, dedicată orașului, ținutului, țării, dedicate înalțelor culmi de progres și civilizație spre care ne cheamă partidul, secretarul său general.

În acest loc bătrîn din miazănoaptea țării, a ființei noastre, în acest loc în care, cum spunea Ady Endre, fiu al ținutului, „temeiul înfrățirii” oamenilor s-a afirmat printr-un întreg mileniu de suferințe, lupte și idealuri comune, în acest loc foarte tînăr, tînăr prin noutățile muncii, ale vieții, ale civilizației, bate astăzi — ca pretutindeni la noi — o singură, mare inimă, rotundă și teafără ca și o țară. Ca și o țară ce se cheamă România.

La talciocul din Arad, o prezență relativ foarte bună. Lipsesc doar controlorii

Firește, talciocul de la Arad este obiectul unei mari curiozități deci o investigație reportericească nu trebuie justificată. Lumea și mărfurile de acolo nu trebuie colorate căci au și nu puțin. Un bun prieten și colaborator al redacției ne chiar sfătuia să trecem pe un paragraf-două numai obiectele ce se vind și cumpără acolo. Întreprinderea este însă riscontă căci se vind autoturisme și penițe „Klaps”, lame de ras și porumb, cini vii și de rasă și cini feroci-fotogenici în rame, deci tablouri, mititei și teniși, se vind și se cumpără lucruri vechi și noi, cu sau fără autorizație. Pentru un peisagist sau pentru un gură-cască tabloul oferit de talciocul din Arad este, probabil, fascinant, antrenant și dătător de sănătate precum kefirul, dar pentru alte categorii de oameni, pentru cei serioși și deprinși cu lucrurile curate, câteva aspecte nu sînt deloc în ordine. Precizăm că nu ideea deranjează. Valorificarea unor lucruri devenite vechi, lucruri care au costat bani nu trebuie respinsă. Cum spunem însă și un asemenea comerț se poate face într-un cadru civilizată, de ordine și respect al legilor. Ceea ce nu se întâmplă la talciocul arădean. Locul, mare ca suprafață este complet desfundat în caz de ploaie. Nu există mese unde mărfurile să fie expuse și așa stau pe pământ sau în brațele viguroase ale vânzătorilor. Se ajunge din această cauză la scene care atentează la bunul simț. Ca să încerci o pereche de blugi — al căror preț ajunge și la 1.000 — 1.150 lei — te dezbraci de pantaloni sau de fustă și deveniți ținta amatorilor de semi-streap-teas și constatați că ți-s buni sau nu. Nu există afișate niciieri regulile vânzării și cumpărării și nici acelea ale cumpărării sau vânzării. Duminică, 6 august, între orele 6 și 8.45 nu erau prezenți nici administratorul, nici controlorii și nici organe de miliție în uniformă. Poate erau în civil dar semne ale activității lor nu am văzut. Ceea ce este însă cu adevărat îngrijorător se referă la zona din apropierea talciocului oficial unde pe câteva străzi, în mod cu totul și cu totul degajat, se vind aur și obiecte din aur, țigări strălucite și altele. Neavind de la cine să cerem sprijin și privind oarecum îngrijorată câteva figuri de șefi ai unei lumi prea puțin cinșite am privit neputincioși și de la distanță „fișia” aceasta. Un control de rutină al

celor în drept ar fi fost suficient pentru a desființa acest al doilea talcioc în zona cărui erau mașini din toate județele și altele de aiurea.

Ida Bulboacă din Sînpaul-Arad vindea 800 de kilograme de porumb cu un preț pe care i l-a șoptit un cetățean care văzuse aparatul foto al colegului Vasile Mînecan și apucînd că nu-l vinde ci-l folosește a dat o alarmă eficientă în rîndul cultivatorilor prețiosului aliment. Așa că tovarășa Ida Bulboacă ne-a spus că o „kilă” costă 3,40 și nu am avut de unde ști dacă prețul părea doar onorabil sau chiar era. De ce porumbul se vinde la talcioc cred că ne-am explicat corespunzător — era porumb de-un an, deci vechi!

Un reprezentant al cooperativei de consum Sîndrei, județul Timiș, oferea spre vânzare genți de piață de plastic cu 25 bucata. Avea ce-i drept o autorizație dar acolo nu scria cu cit anume le oferă spre vânzare. Oricum valoarea lor este mai mică și de fapt la câteva zeci de metri genți identice, al fi putut jura că sînt croite și executate de aceleași mîini, se vindeau cu 20 de lei. Un lucru bun ce trebuie de asemenea consemnat era prezența lui Rudolf Hess desemnat de cooperativa „Mureșul” Lipova să vindă tricotașe. Avea autorizație cu specificarea prețurilor și acestea erau afișate. Ion Ionescu din Arad, strada Aurel Vlaicu bloc A3 vindea cu aerul unui om ieșit după două secole din biblioteca din Alexandria „Dumineca orbului” „Ciulendra”, Șarpele de mare (romane de Cezar Petrescu, Liviu Rebreanu și Jules Verne) cu niște prețuri extrem de fanteziste. Conta nu autorul, nu prețul cărții ci sîntul cumpărătorului. Alături de aceste cărți ilustre, probabil pentru a le ușura înțelegerea. Ion Ionescu vindea chei franceze, pensule și benzi pentru casetofone. Mircea Carpaci, om al muncii la „U.T.A.”, secția țesătorie vindea, tot fără autorizație, obiecte fabricate la Întreprinderea „Electro-Banat” din Timișoara. În orice caz proveniența lor trebuia cercetată. În fața noastră un boss agresiv și fără teamă, care se recomandă Gabor și alt, cumpără o scurtă de vinilin cu 200 și vrea să ne-o revindă la început cu 6 „foi” apoi cu 4. Fiind și așa cald renunțăm. Unul dintre vânzătorii de blugi — prețuri între 750 și 1.150 lei — se numește Alexandru Suiogan, și zice că ar lucra pe la Uzina de vagoane, ne spune că-i are de la un cumnat din Italia care

cumnat își iubește și nevasta și neamurile acesteia. Pensionarul Teodor Gal, singurul speriat de vizita noastră, vind tablouri ce înfățișează trei cini. Unul într-un coș, ceilalți pe jos căci n-au mai încăput, tabloul de oarecare blindețe și tandrețe. Se vind și costume, unele noi, altele vechi, altele purtate de puține ori, se vind presă străină, peste o oră se va da drumul la bere și mititei, nu știm ce va

mai fi și, asta-i situația, notăm în concluzie lipsa oricărui control. S-au văzut cazuri cînd și lucrurile furate se vind, dar singuri n-am îndrăznit să investigăm aceste cazuri. În ciuda denumirii sale, „talcioc” și aici este necesar controlul. Și exigent și permanent — măcar zilnic!

EUGEN SAVU ■
Foto : VASILE MÎNECAN ■

Un bilet de peron nu poate justifica existența parazitărilor

Gara de Nord a Capitalei. E dimineață; acceleratul de Galați oprește lin la peronul 7. Revederi, îmbrățișări, flori sau nimic din toate acestea. Oamenii care vin în delegație, schimbă o rută, se întorc pur și simplu acasă. Gara este o poartă a marelui oraș și în mod normal prin ea se circula continuu și în ambele sensuri. În mod normal! Fiindcă altfel aici se mai opresc unii ce nu știu încotro să o apuce sau așteaptă momentul prielnic pentru un drum ocolit.

Deocamdată însă ne vom ocupa de un omuleț, un băiat mic de 7 ani, coborît singur din trenul de Galați și rămas pe peron tot singur, după ce masa de călători s-a scurs pe toate ieșirile. A rămas cu ochii spre partea unde se mai vedeau oameni, dar nu era nimeni cunoscut, prea multe lucruri necunoscute în jur, și prea mari; cineva l-a luat de mîină și l-a condus la miliția gării. „Iată un copil pierdut, vorbește de o tanti care n-a venit să-l ia, nu știe decît că o cheamă Reghina. Nu știe unde locuiește, nu știe nici ce număr de telefon are. Nici adresa de acasă de la Galați nu o știe”. George Constantinescu, așa îl cheamă, e foarte speriat, are inima cît un porumb, frica s-a culbărit în el și lacrimile din ochi sînt un reproș pentru toată omenirea. Îi spun că mă cheamă la fel și mă lasă să-i string mîna. Îi dau o batistă curată să-și ștergă ochii, nu e nevoie, are și el una la fel, de fapt întreaga lui făptură inspiră curățenie. Și puritate. Un ofițer de miliție însă spune că George ar putea să mintă, așa fac toți copiii fugiți de acasă, că în Gara de Nord sosesc destui copii plecați de acasă. Cu o noapte mai înainte a fost găsit Sigir Balaci rătăcind pe la capătul unui peron, un băiat de 12 ani, fugit de la părinți din comuna Sirna — Prahova, precum și V. Timošenco, 15 ani, sosit din Berești de Bacău. Ambii au ascuns la început adevărul nume și adevărata adresă, dorința de evadare de lângă casa părintească fiind mai mare decît rușinea unei minciuni. Acum sînt la centrul pentru minori din Calea Văcărești 111 de unde îi pot lua acasă părinții, dacă cumva pînă la apa-

riția acestor rînduri n-au făcut-o; alături de informației speranța ca acești copii să regăsească acasă ceea ce au încercat să caute aiurea, adică afecțiune și îngrijire.

Așadar, ofițerul știe ce știe, dar în cazul lui George eu simt că el n-a fugit de acasă, ci a ajuns singur într-o gară mare datorită vrenei împrejurări nefericite sau nesocotitei unui părinte. Acum e prea speriat ca să dea relații exacte, trebuie scos din starea aceasta și cer îngăduința de a fi amînată procedura oficială, adică trimiterea copilului la centrul de minori. Îi țin lîngă mine și din cînd în cînd vorbesc cu el. Nu-mi vine să cred că unul ca el, cuminte și frumos, poate fi abandonat de către părinți; nu-mi vine să cred că vreun copil vreedată, indiferent dacă este frumos sau urît, poate fi abandonat de părinții lui. Și totuși... Pe 16 mai, în sala de așteptare clasa a II-a, în jurul prînzului, un copil mic, aflat în scutece, a început să plîngă. În jur, nimeni nu părea să-i fie mamă. E. N. dintr-o comună a județului Galați îl abandonase aici lăsînd un bilețel cu un singur cuvînt: Vasile. Din nou procedura obișnuită, există legi care ocrotesc copilul și micuțul de un an a nimerit sub îngrijirea pediatrelor de la Casa copilului nr. 1. Cu vreo câteva zile în urmă E.N. a venit însă în București să-și caute copilul. Era însoțită de o bătrînă, mama ei, probabil cea care l-a zdruncinat neomenoasa-i pornire. L-a căutat întîi la „Mama și copilul”, de unde a fost trimisă la Miliția Gării. Aici l-a dat de urmă și în aceeași zi l-a luat în brațe.

Căpitanul Bichir Vasile îmi prezintă între timp pe Gheorghe Stoensescu. „E bișnițarul nostru, a mai fost sancționat și lată-l din nou”. Mă gîndesc la obiecte, valută, turiști străini. Dar e vorba de altceva; cel în cauză a transformat mașina proprie în taxi. „Nu găsesc că este o problemă gravă” spune el. Și poate că nici nu este în raport cu problemele pe care le ridică alți amatori de cîștiguri ilicite în dauna unei întreprinderi de stat. Poate că se află la începutul acestei activități clandestine și odată cu apariția acestor rînduri se

gîndește să se retragă. Dacă este așa, atunci e foarte bine și acest caz nu seamănă într-adevăr cu altele. Vasilescu Apetri însă a primit pînă acum 21 de amenzi și continuă să aștepte cu toată nepăsarea altele noi, fiindcă el continuă să facă taxi din mașina proprie. Printre altele, fie spus, oarecum o altă mașină față de cea pe care o avea atunci cînd a primit prima amendă. De cînd face „piața” ca taximetrist de ocazie și-a schimbat mașina și Nicula Dumitrache și Voicu Alexandru și încă alții. Cînd n-au clienți, unii dintre acești taximetriști improvizați se distrează jucînd barbut.

Subofițerul Ion Galui povestește cum a amendat pe doi dintre ei cu cîte o mie de lei. Bani au fost plătiți pe loc, fără cea mai mică împotrivire. Este poate cazul să ne gîndim la necesitatea revizuirii sistemului de penalizări pentru acești inși care încalcă normele de conduită morală și financiară. Trebuie găsit ceva care să-i împingă la faliment.

La ora cînd trebuie să sosească unul din trenurile din străinătate își îndeamnă colegul de muncă: să mergem, bișnițarii s-au adunat pe peron. De fapt se adună mai la toate trenurile cu turiști străini. De cele mai multe ori sînt prinși în flagrant delict. Dacă nu sînt prinși astfel discuțiile preventive pe care le încearcă lucrătorii Miliției din gară sînt, de ce să n-o spunem, cam inutile. Apare aici unul Stelian Fieraru, povestește locotenentul Dumitru Iliuță. A fost condamnat pentru înșelăciune în dauna avutului obștesc, dar nu s-a cumințit. A făcut și prozele. Recent, l-am surprins pe Elian Grumez. E din Botoșani, strada Tudor Vladimirescu 38. Vînduse unor turiști 6 borcane cu ness. Încasase ceva valută. Și înșelăciunea este dublă fiindcă toți acești bișnițarii care aduc ness au în borcane un simplu și ieftin surrogat de cafea.

Printre cei care tot încearcă aici, la poarta marelui oraș, să trăiască în marginea normelor firești de conduită socială se află și cîteva tinere. Iat-o pe

Aurica Stancu, din comuna Asău, județul Bacău. Fusese deja condamnată pentru o abatere anterioară. Nu fusese însă închisă, ci trimisă să lucreze pe timp de două luni într-o întreprindere. Plecată urgent la București, să i se piardă urma, este de trei săptămîni obișnuita unor localuri. Aici ține companie unor bărbați dornici de aventuri galante. Acum, spre știința părinților din Asău, lată că Aurica Stancu a fost anchetată și trimisă în judecată.

Notez toate acestea, mai transcriu datele unui hoț de buzunare surprins asupra faptului — îl cheamă Ola Alexandru Constantin (acesta în discuție este, foarte nonșalant, „nu mă mai fac eu bine, cum credeți dumneavoastră, fiindcă acum sînt bătrîn și altceva nu știu să fac, iar la închisoare vă spun drept, m-am obișnuit”), scriu despre niște scandalagii, care după ce au consumat băutura alcoolice în oraș vin în gară unde restaurantul se închide mai tîrziu — de ce oare?! — notez cîteva cuvinte bune despre „biroul” unde milițieni ceferiști și simpli cetățeni aduc obiectele aflate fără stăpîni și constat că micul meu prieten, George, copilul din Galați, devine ceva mai vorbăreț. Mă întrebă chiar ce scriu în carnet. Am auzit că ai luat premiul la școală îl întreb, e adevărat? Sigur, zice, am luat premiul trei. Atunci tu știi să scrii frumos, uite, ia creionul acesta și scrie aici pe carnet la ce familie te duci tu în București. Îl urmăresc cum modelează încet dar fără ștersături cuvintele: „Familia Tigheci Reghina”. Tigheci o cheamă pe tanti Reghina — strigă el bucuros. Păi sigur, asta era. Apoi cartea de telefon, un număr format și o voce la celălalt capăt al firului. Da, trebuie să vină nepotul la mine, așa am vorbit cu mama lui înainte de a se interna în spital. Urma însă să primesc un telefon de la tata lui George, în ce zi și la ce oră vine copilul. În zece minute sînt la gară.

În fine, pentru micul George trecearea prin gară s-a încheiat cu bine. Și tot în fine, o întrebare cît se poate de firească: oare numai miliția trebuie să se ocupe de sănătatea morală în perimetrul Gării de Nord?! Faptele reprobabile despre care am vorbit în aceste rînduri se petrec în vîzul tuturilor celor care venim sau plecăm. N-ar strica să ne oprim puțin din drum și să luăm atitudinea cuvenită.

VICTOR CONSTANTINESCU ■

Anchetă de vacanță într-un liceu din Brașov

Cantină cu separeu și garaj sub fereastra directorului care nu mai este!

— Grupul scolar pe care îl conduceți, tovarășe director Simon Alexandru, are numai două mașini. De ce construiți trei garaje și tocmai aici sub geamul cabinetului dumneavoastră?

— Stiu, oamenii din școală v-au spus poate că îl construiesc pentru mine. Eu am zis însă că nu e rău să existe un garaj în plus. Vine cineva în delegație, cu mașina, și e bine, cred, să aibă unde gara; să nu stea mașina în soare. Acum, dacă ziceți și dumneavoastră (au zis mai înainte organele controlului financiar intern n.n.), o să schimb destinația garajului: îl fac magazie.

— Dar separeul din sala cu mese, de ce l-ați făcut?

— A, e o garderobă, nu e un separeu, unde probabil vi s-a spus că servesc eu masa!

— Dar după orice regulă, garderoba se amenajează la intrare, nu aici, lângă cazanele cu ciorbă.

— Atunci, o s-o desființăm și pe asta...

— Fac parte dintr-un colectiv care întreprinde o anchetă la Grupul scolar energetic Brașov. Aici, se spune într-o scrisoare a unui grup de cadre didactice, s-au cheltuit sume importante pentru construc-

rea și dotarea liceului. Dar, datorită proastei organizări care există în școală, în bună parte baza materială a fost distrusă... Aspectele sesizate, nu mai puțin de 25 la număr, se verifică în cea mai mare parte: poligonul școlii, de pildă, în valoare de circa două milioane, este vratește, instalațiile și utilajele sînt în mare parte descompletate, deteriorate. În sălile de clasă imaginea este dezolantă; băncile, cu termen de folosință — 20 de ani, după numai 7 ani nu mai seamănă a bănci. Sînt sparte, altele sînt aruncate la împliere în curtea școlii. Catedrele sînt sparte și ele, ne fac să ne gîndim la calitatea muncii acelor care predau de la asemenea catedre. Pe tavanele coridoarelor sînt multe pete negre; după ce s-au aprins țigările unui „elev” au aruncat, aflăm, chibriturile în tavan. Petele de pe tavan demonstrează petele negre din munca de educație a acestor tineri veniți aici să se instruiască pentru viață și pentru muncă, prin muncă. În dormitoare, usile nu mai seamănă a usi, parchetul e descompletat, din tavan curge o ploaie continuă, instalațiile sanitare — defecte. Se cheltuiesc bani pe lucruri demodate, uzate moral și fizic: celulele de alimen-

tare, de pildă, lucrute de elevi din dispoziția și după proiectul directorului Simon Alexandru, în valoare de 276 000 lei, n-au funcționat nici un an și au fost desființate fără să fie casate legal, pentru că nu corespundeau normelor de protecție a muncii.

— Starea mobilierului este așa cum ați constatat și dv., ne mărturiseste directorul Alexandru Simon, și ea se datorește lipsei de gospodărire din partea noastră, a conducerii, dar și a multor profesori, diriginți. Se mai datorează însă și unor persoane străine de școală, care ne forțează, gardurile, sparg usile și folosesc baza noastră sportivă.

Ultimul argument al directorului este valabil numai în parte și numai pentru poligonul școlii. În realitate, baza materială arată astfel, pentru că este prost gospodărită. Directorul școlii ne mărturisează că nu a intrat într-o sală de clasă decât o singură dată într-un an. Și dacă nu a intrat el, nu a intrat nici administratorul. Profesoara V. B., dirigință la o clasă, nu știa, la un moment dat, nici etajul la care locuiau elevii pe care era chemată să-i educe și prin predarea unor norme de viață, nu numai prin predarea mate-

riilor de specialitate. „Iar noi, mărturisește profesorul Nicolae Eftenie, director adjunct, nu am acționat împreună cu colectivul de cadre didactice, nu am reușit să-i mobilizăm pentru desfășurarea unui proces educațional de calitate. Astfel că, acestea și alte lipsuri datează de mai multă vreme”. Ni se pare curios faptul că ambii directori cunosc această stare de lucruri de mai multă vreme, și-au dat seama de gravitatea ei, dar nu au luat măsurile necesare de înlăturare a unei astfel de stări de lucruri. În școală sînt 1 000 de elevi, de viitori muncitori, de viitori gospodari. Conducerea școlii nu avea altceva de făcut decît să pună în fiecare dintre cele două mii de mîini cite un ciocan și o surubelniță și să-și repare baza materială fără să aștepte alte fonduri, deși nu de fonduri duceau lipsă. N-a făcut-o nici conducerea școlii, n-au făcut-o nici diriginții, nici maistrii, deși gestul ar fi pledat în favoarea meseriei, a bunei gospodăririi. Directorul școlii s-a ocupat de orice altceva, numai de conducerea responsabilă, de gestionarea chibzuită a celor 30 de milioane de lei cît valorează baza materială a școlii, nu s-a ocupat. Printre celelalte aspecte confirmate de ancheta de față, rezultă că directorul Liceului energetic nr. 1 Brașov a săvîrsit o serie de abuzuri; astfel, la sfîrșitul anului școlar 1976—1977, a dispus cu de sine putere modificarea mediilor anuale și trimestriale ale unor elevi slabi la învățătură, care fuseseră declarați repetenți. Fapta, care de acum constituie infracțiune, a fost anchetată de doi inspec-

(Continuare în pag. 23)

N. GRIGORE MARAȘANU

Legea ne apără: s-o cunoaștem, s-o respectăm!

Mediatorii de servicii

1
PAGUBĂ ÎN DAUNA AVUTULUI OBȘTESC: 1 200 000 LEI

Mircea Stoicoff, născut 1948, lăcătuș, 16 ani închisoare.

Nicolae Nicolae, născut 1951, turnător, 15 ani închisoare.

Ion Ioniță, născut 1951, turnător, 15 ani închisoare.

Adrian Gheorghiu, născut 1949, controlor tehnic de calitate, 12 ani închisoare.

Gheorghe Drăghici, născut 1953, lucrător, 12 ani închisoare.

Ciocan Năstase, născut 1958, electrician, 12 ani închisoare.

Ion Mihai Nicolae, născut 1958, lucrător, 2,8 ani închisoare.

Dan Golis, născut 1934, electronist, 3 ani închisoare.

Gheorghe Hoduț, născut 1952, inginer electronist, 3 ani închisoare.

Dumitru Andrei, născut 1952, inginer electronist 1 an închisoare.

2
IFTIMIA AIRINEI, PREȘEDINTELE SECȚIEI 1 PENALE DIN TRIBUNALUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

— În total 91 de ani și opt luni. I-ați dat cu inima ușoară, tovarășă judecătore?

— La prima lectură a dosarului m-a contrariat mai ales tineretea inculpaților. Unii dintre ei cu mulți copii. Toți cu meserii frumoase, în întreprinderi moderne, de perspectivă. Față de gravitatea faptelor comise, nici unul nu avea antecedente penale... Și totuși furaseră; au recunoscut atât cei ce sustraseră tranzistorii, cît și cei ce i-au cumpărat. N-aveam dubii. Mă interesau cauzele... Să ai 20 de ani, trei sau cinci copii, să fii controlor tehnic de calitate și să te cateri, ca ultimul dintre borfași, pe conducte și acoperișuri... Fiindcă n-au avut împrejurări favorizante: într-o noapte, lucrînd în același schimb, după un plan prestabilit, s-au strecurat în magazia cu materiale...

— Și magazinerul?

— S-a trezit a doua zi dimineață cu un minus de peste un milion și fără nici o urmă. Un om bătrîn. I-a fost teamă să reclame imediat. Nu țî-e la îndemînă să reclame un furt de un milion fără nici o urmă. S-a temut că va fi bănuît... Dealtfel din cei peste un milion de lei mai precis un milion două sute de mii, în seama inculpaților au fost dovediți numai circa opt sute de mii...

— Diferența de patru sute de mii ne poate conduce la o parte dintre cauze. Vreau să spun că în casele noastre intră frecvent, la solicitarea noastră, deparatori clandestini de radio și televizoare, recomandați de prieteni și cunoștințe, care desfac „mărfuri speciale”. Fenomenul datează dinaintea acestui furt descoperit.

— Sigur, tentația a existat și datorită desfacerii asigurate.

— Am scris mai multe pamflete împotriva deparatorilor clandestini. Și am fost bombardat de scrisori și telefoane. Cele mai multe erau anonime, sau mai exact eu un autor comun: deparatorul clandestin. Am fost amenințat și bălăcărît prin toate gunoarele lumii. Nu mi-a displicut: fîtîsem bine, fenomenul era real. Altceva m-a îngrijorat: intervenția prietenilor. După părerea lor, deparatorul clandestin este un om onest, chiar

asta a fost expresia folosită: „om onest”, eu familie numeroasă, care-și sacrifică timpul liber lucrînd deopotrivă pentru prieteni și pentru sine. Cineva chiar mi-a atras atenția că niciodată nu i s-au cerut sume în plus, peste prețul din comerț, cu toate că piesa schimbată era ceva special...

— O astfel de piesă costă în comerț, circa 63 lei. Dan Golis, Gheorghe Hoduț și Dumitru Andrei, ingineri și tehnicieni electroniști, le-au cumpărat cu 3 lei bucata.

— Dacă au fost circa 13 000 piese, cu 36 000 lei au obținut 890 000 lei. Și dacă ținem cont că la fiecare piesă schimbată se adaugă și alte reparații reale sau închipuite pentru care plătești în medie o sută de lei rezultă că investind 36 000 lei cumpărătorii ar fi obținut numai din această afacere circa 2 000 000 lei. Cred că nu mai poate fi vorba aici de onestitate.

— Sîntem în fața unei evidente: fără acești „oameni onești”, furtul n-ar fi fost comis.

— Am curajul să lansez un pariu public și să afirm că dintr-o mie de intervenții clandestine, cel puțin 90 la sută sînt făcute cu piese furate.

— Cei ce le acceptă sînt totuși de bună-credință. E adevărat că această bună-credință are la bază comoditatea, dar în asemenea cazuri comoditatea nu poate fi condamnată. Fiecare dorim să avem cît mai puțină bătaie de cap cu diversele reparații. Cît mai puțină bătaie de cap și cît mai multă siguranță. Depanatorul clandestin de cele mai multe ori lucrează bine, curat, și în afară de asta poate fi rechemat oricînd la ordine. Ceea ce la o cooperativă e mai greu. Acum cînd proveniența pieselor e dovedită, răspunderea noastră crește. În fața pericolului social pe care-l prezintă deparatorii clandestini, comoditatea nu mai poate rămîne o normă firească de conduită. Crește răspunderea noastră și mai ales răspunderea celor ce conduc oficial această îndeletnicire, răspunderea cooperativeilor...

— Să rămînem în zona pericolului social...

— Măreimea pagubei aduse avutului obștesc ar fi primul dintre argumente. Îndrăzneala de a înfrunta o lege deosebit de aspră; pentru fapte de acest fel pedepsele sînt între 15 și 20 de ani. Lipsa de omenie pe care tentația cîștigului fără muncă a generat-o: întreaga pagubă ar fi fost suportată de bătrînul magaziner. Mentalitatea primejdiașă de a nesocoti munca celorlalți și de a-ți însuși efortul colegului și prietenului. Avutul obștesc este un termen general; avutul obștesc este avutul comun al celor în mijlocul cărora trăiești și muncești. Deliberarea faptelor, gîndirea ei, posibilitatea de a renunța la ea și totuși făptuirea ei...

— În planul imediat, într-unul ceva mai îndepărtat, trebuie să vă spun, tovarășă judecătore, din anchetele întreprinse la timpul respectiv, că deparatorii clandestini sînt într-adevăr onești la început. Politicoși, cu pretenții moderate, prompți, chiar modești. Mediiile în care lucrează se diversifică între timp. Și pe lângă bani, obțin servicii. Mediază servicii. Vreți banane fără ca să stați la rînd, apelați la deparatorul clandestin; el are în clientela sa și vinzători de banane. Și așa mai departe... În detrimentul cui? Nu al oamenilor de bună-credință? Al celor care vād în ei numai meseriașul prompt și

politicos? Și vă mai spun ceva: dacă acceptați să vă faceți rost de banane și de aprobare pentru nu știu ce, nu va veni la dumneavoastră ca să vă ceară pedepse mai grave pentru dușmanii lui, dar pentru elemente în cazul vreunui client față de care e obligat pentru un alt serviciu, o va face...

— În justiție va încerca degeaba.

— Ceea ce nu înseamnă că nu va încerca. Pe urmă însă, îl veți suna în zadar, nu va mai fi prompt, are și el obligațiile lui mult mai urgente. Cele 400 000 lei nejustificate încă dovedesc faptul că piața clandestină funcționează și piesele furate vor intra în casele noastre, în radiourile și televizoarele noastre, cu bunăvoința noastră, la solicitarea noastră. E ciudat, nu? Dar, spuneți-mi, vă rog, cum s-au apărât acei ingineri care au cumpărat mii de tranzistoare cu trei lei bucata?

— La fel ca și clienții lor: că au fost de bună-credință. Sigur că zîmbiți și eu am zîmbit, mai ales că se cunoșteau cu făptașii, le știau locurile de muncă, dar în domeniul nostru de activitate auzim adesea asemenea aberații.

— Probabil că și apărarea calificată și-a concentrat pledoaria tot pe această „bună-credință”...

— Tot...

— Și apărarea participanților la furt?...

— În special pe ideea că n-au fost înțeleși între ei...

— Adică, într-o noapte, s-au întîlnit întîmplător, furisîndu-se pe conducte și acoperișuri, în magazia cu materiale?...

— Exact!

— Poate că au vrut să se destîndă puțin, să facă puțină mișcare?

— Eram curioasă să-i cunosc. Tineri, cu perspective frumoase în meserii sigure... Aventurierii au tot felul de chipuri!

— Unii sînt chiar candidi!...

— Nu și în cazul de față. S-au comportat lamentabil, ca niște haimanale. Erau pur și simplu revolțati că nu-i credem că n-au fost înțeleși între ei. Chiar agresivi. Apoi, cînd nu mai aveau nici o speranță, au început să se căiască, să plîngă...

— Pare destul de straniu cum de reușesc tehnicienii deparatori clandestini să intre în raporturi cu astfel de specimene și apoi să apară în casele noastre cu zîmbetul pe buze, curăț și convingători. Fiindcă, aproape sigur, nu ei sînt aceia care fură. Se servesc de lichele și de prostii. Mie mi se pare că activitatea lor, singură, poate fi considerată instigație la furt.

— Trebuie dovedită.

— O puslăma inconștientă, arogantă și înaltă mi se pare, în raport cu mijloacele de care dispune societatea pentru neutralizarea lor, mai puțin periculoasă decît diplomații cu pretenții care, prin activitatea lor, infestază o zonă greu sondabilă...

— Ca reprezentantă a opiniei publice, presa are mijloace de investigație cu pătrundere mai adîncă. Aveți posibilitatea să urmăriți un astfel de individ în toată desfășurarea relațiilor lui...

— Am reținut ideea. Spuneți-mi, inginerii electroniști, cumpărătorii, cum vi s-au părut?

— Așa cum i-ați descris: serioși, onești,

în sfîrșit, atît cît poate fi serios și onest un individ care favorizează un furt. În orice caz pot afirma că ei n-aveau nevoie de potlogării ca să trăiască confortabil...

— Legea a fost destul de blîndă cu ei. Cinci ani cu grațiere...

— Legea nu e blîndă. E dreaptă. Blinde sînt poate concepțiile noastre. Eu, una, cred în puterea lor de a nu recidiva și de a duce în continuare, cu adevărat, o viață demnă și onestă.

— Chiar apărîndu-te așa cum au făcut-o ei: lamentabil?

— Cînd s-au apărut astfel nu cunoșteau pedeapsa și nici proporțiile greșelii pe care o comiseră.

— Unul dintre făptași, Ion Mihai Nicolae, a primit numai 2,8 ani...

— El n-a participat la furtul propriu-zis. A dormit la unul dintre făptași, a cunoscut proveniența pieselor din cameră și a doua zi le-a furat. Era sigur că n-o să fie reclamat.

— S-a contaminat. Iată o altă fațetă a pericolului social și poate și una din împrejurările care au condus la comiterea furtului. Cu alte cuvinte cei cinci condamnați nu sînt primii care sustrag piese din întreprindere.

— Din cite cunosc eu, nu!

— Revin la prima întrebare: ați dat cu inima ușoară 91 de ani de închisoare?

— O pedeapsă, oricare ar fi ea, n-o dai niciodată cu inima ușoară. Nici chirurgul nu taie cu bisturiul cu indiferență. Se gîndește mai puțin la durerea pe care o provoacă și mai mult la sănătatea care rezultă. La fel și noi. Avem în vedere în primul rînd sănătatea conștiinței publice, vigoarea nealterată a organismului social. De la citirea dosarului pînă la luarea unei hotărîri e un drum lung. Pe parcurs apar oamenii, îi cunoști, îi vezi, durerea lor poate fi uneori impresionabilă... Dar, la fel ca și în cazul chirurgului, aceste amănunte n-au importanță.

— N-au venit la dumneavoastră rudele, soțiile, mamele?...

— De obicei vin. În acest caz, nu. Și mi se pare semnificativ. Le-a fost rușine să se roage într-un caz de furt. Au venit la procesul public. Foarte mulți. Procesul public l-am ținut la întreprinderea inculpaților. Au plîns și durerea lor nu era una fabricată. Sotie sau mamă, nu e ușor să-ți știi fiul sau sotul hot. Puțin se gîndesc însă la partea lor de vină. Gîndul la furt și în general la infracțiune n-are peste noapte. El este favorizat de mentalități, de vorbe aruncate, de exemple de eludare a legii. Mulți dau vina pe împrejurări, pe prieteni. Sigur, există împrejurări favorizante și prietenii nefaste. Împrejurările însă le traversăm cu toții, iar prietenii ni-i alegem singuri.

3
CHESTIONAR CU VALABILITATE PÎNĂ LA URMĂTOAREA ANCHETĂ?

● Cunoașteți cîți dintre tehnicienii dumneavoastră practică clandestin profesiunea de deparatori de radio și televizoare? Ce posturi ocupă prietenii lor?

● Cînd apelați la serviciile unui cunoscut ca să vă repare televizorul îi cereți bonul care atestă cumpărarea piesei solicitate din comerțul de stat sau din alte surse?

● Vă gîndiți de unde posedă deparatorul dumneavoastră piese speciale sau din import?

● Ce măsuri se iau în cooperativele de specialitate pentru ca să nu mai existe două reclamații de același fel? Și, în general, ca să nu mai existe nici un fel de reclamații?

NICOLAE CRISTACHE

Un caz investigat cu sprijinul Ministerului Justiției

San Juan de Ulúa

1.

A doua zi dimineață e soare. Așteptându-l pe D. la autobuz (ah, dacă moartea ar avea punctualitatea mexicană!) discutăm chiar că ar trebui să ne cumpărăm pălării de pai pentru a evita insolația.

Dar după o jumătate de oră când ajungem în mica insulă San Juan de Ulúa, lângă Veracruz, cerul e vinăt. Și abia intrați în incinta fostei închisori spaniole, începe să plouă. O ploaie piezișă, rece și ostilă care amenință să compromită vizitarea acestei fortărețe sumbre unde spaniolii ie-au arătat indienilor recalitranti toate resursele de persuasiune ale Inchiziției. Ar trebui să fie soare, să imblinzescă zidurile pătate de licheni, să ne îngăduie să rătăcim prin curtea năpădită de iarbă în clipa cind istoria „dezinfecției magice” ne va obosi și ne vom gândi că, totuși, noi n-avem nici o vină pentru ce s-a întâmplat aici. Pe lume există și cerul albastru și murmurul oceanului și dulcea moleșală a trupului în lumină și toate acestea sînt la fel de adevărate ca și închisoarea... Dar nu. Poate că intimplarea are dreptate. Ea ne obligă să ne strecurăm pe lângă ziduri, să ne adăpostim în fostele celule, în fostele camere de tortură, întinzînd acolo mai mult decît am fi vrut. Rămînem sub o arcadă cu tencuiala roasă ca de lepră, discutînd un timp, apoi tăcînd fiecare cu gîndurile lui, în vreme ce ploaia continuă să cadă vrăjmașă peste pinii din curte și peste mușenia acestor ziduri pe care în afară de turiști nu le mai vizitează decît fantomele. Ghidul povestește și, probabil, dă mai multe detalii decît de obicei. El e singurul care n-are dreptul să tacă. Prin pinza ploii disting un crîmpei de ocean și o stradă din Veracruz. Numele orașului, cu sonoritățile sale exotice și languroase, nu m-ar fi lăsat niciodată să-mi imaginez o asemenea dimineață... Ferindu-ne, trecem prin celule care seamănă cu niște peșteri. În ziduri sînt umbre verzi, ca un tatuaj enigmatic și amenințator. Apa prelinsă pe ele s-a pietrificat în hieroglife albicioase, sinistre. Oare Goya spunea că timpul pictează el însuși? Da, Goya. Aici însă timpul nu și-a iubit opera. Dimpotrivă. Undeva în ungherele întunecoase au sticlit ochii demențiali ai lui Saturn. Șuvițele de apă calcaroasă au lăsat cicatrici urite, ca un stigmat. Un avertisment adresat, poate, nu atât memoriei, cît moralei. „Atenție, nu treci indiferent. Indiferența ar deveni și ea o formă de barbarie aici”. În aerul imbisat de ploaie nu mai oud decît picăturile de apă. Prizonierii se mineralizau înăuntru, dar înainte inebunearu... Omul, ni s-a spus de către filosofi, este măsura tuturor lucrurilor. Dar uneori el a fost și măsura tuturor crimelor și suferințelor. Aici filosofia n-a mai cunoscut decît două categorii: victime și călăi. Căci există situații în care istoria a renunțat la nuanțe. Cel care ucidea și cel care aștepta să fie ucis se aflau față în față și se priveau în ochi. Între ei tăcerea care a rămas. Cine mai poate contesta că sînt locuri unde un cer frumos are șanse să pară indecent, iar lumina o ironie? Ploaia de acum e cu totul altfel decît cea de azi noapte. În primul rînd e insidiosă. Una din acele ploii care inverzesc zidurile, macină piatra și o putrezesc, crispează arborii și... ce vroiam de fapt, să spun? Într-o zi ca asta, probabil, au intrat vizitoșii lui Alaric în Roma, într-o zi ca asta s-a băut prima oară vin dintr-un craniu omenesc și tot într-o zi ca asta cineva a crezut că sîrma ghimpată poate influența istoria; într-o zi ca asta Erasm se va fi gîndit să scrie „Antibarbaria”. Sub o asemenea ploaie își va fi urzit planurile Măchbeth și va fi așteptat să vină noaptea. Într-o zi ca asta Dante s-a trezit în exil și va fi descoperit versul celebru așezat deasupra porții Infernului „Lasciate ogni speranza voi ch'entrate”. Aici nu există această inscripție, dar asta numai din cauză că spaniolii care au ridicat închisoarea n-ai citiseră pe Dante... Gangurii, tunele și iarăși celule și, îngropate în zid, belciuge din lemn de guayacan, lemn pietrificat, „lemn etern”, de care erau prinși prizonierii scoși din minți de apa ce curgea pe piatră și pe ei provocîndu-le rani... N-am văzut niciodată o închisoare a Inchiziției și n-aveam nevoie s-o văd ca să fiu convins că nu ne-am născut pentru a cunoaște în felul acesta proprietățile lemnului de guayacan. Ne-am născut, dimpotrivă, pentru a demonstra că demnitatea omului e cu puțință chiar într-o lume care nu-și mai face iluzii cu privire la nemurire. Spania însăși a dat destule exemple în această privință. Dar unde sînt tristețile însoțite ale Spaniei? Unde sînt poveștile cu Don Quijote și Spania care ride de Don Quijote ca să nu recunoască prea deschis dragostea pentru el? Unde sînt bufonii serioși ai lui Velasquez? Ce a mai rămas din Spania aici? Ah, da. A mai rămas să ne aducem aminte din nou de Goya. Și nici de Goya în întregime. Ce să caute între aceste ziduri „Cupidon și Psyche”? Sau „Maya desnuda”? Aici nu e loc decît pentru „Prizonierul” și mai ales pentru ochii cumpliti ai lui Saturn. Custodele muzeului Prado scria undeva că nici o operă din celebrul muzeu n-a fost obținută prin război sau prin violență. Regii Spaniei au dominat imense teritorii unde aveau posibilitatea să-și satisfacă pasiunea pentru artă, totuși n-au profitat de puterea lor. Dar ceea ce e adevărat pentru pictură nu e adevărat pentru aur și pentru ambițiile conchistei. Spania de aici a crezut că istoria este un os ce poate fi zdrobit, o gură căreia i se poate pune un căluș, o minte care, alurînd, nu va mai protesta. Ea a crezut că lemnul de guayacan ține loc de destin. Și că justificările, dacă va fi nevoie de ele, vor fi la îndemînă oricînd. Ajunge, și-a zis, puțină abilitate. Să fie redus mai întîi totul la tăcere și pe urmă explicațiile vor fi ușor de găsit. Cei care vor inebuni nu vor mai putea depune mărturie. Și să nu se plîngă filosofii istoriei. Treaba cea mai neplăcută nu le-a revenit niciodată lor. Și nici misionarii. Nu e prima oară cînd numele lui Dumnezeu a fost amestecat în afaceri urite. La nevoie cei închiși vor fi asasinați pentru a fi mințuiți. Plini de rani vor găsi mai ușor drumul spre paradis... În același timp, Filip al II-lea tremura pentru a ușoră zgîrietură a pinzei lui Tițian „Venus cu Adonis”.

OCTAVIAN PALER ■

Istoria patriei în viziunea lui Franz Ferch, cel mai reprezentativ pictor al șvabilor bănățeni

Nu numai prin data accidentală a nașterii sale, anul 1900, ci mai ales prin ființa sa artistică complexă și receptivă, prin opera sa elaborată pe parcursul a peste cinci decenii, Franz Ferch, cel mai de seamă pictor al șvabilor bănățeni, se impune ca o personalitate creatoare marcantă a acestui zbuclumat secol XX. Aproape că nu există eveniment de seamă în biografia veacului care să nu fi stîrnit un ecou și în biografia artistului proteic, ce s-a dovedit a fi Franz Ferch, capabil de noi și noi renașteri stilistice, fără ca aceste mutații prin care trecea, să poată vătăma omogenitatea operei sale, născută din impulsul etic de a fi artist contemporan și artist cetățean.

La 4 septembrie a.c. Franz Ferch implinește vîrsta de 78 de ani. Artistul este mult mai tînăr. Impulsul sub care creează îl reîntinereste mereu, îl face să caute (și să găsească) modalități mereu noi de exprimare adecvată și convingătoare a vrierii sale artistice. Fapt semnificativ: la 75 de ani pictorul declara într-un interviu dat ziarului „Neue Banater Zeitung”: „Aș dori să găsească tonuri mari și simple, să mă exprim azi prin culori mai vii!”

Rezultat al unei palete tematice neobișnuit de bogate, de variate, opera lui Franz Ferch este dominată de tonul militant al angajării sale sociale și politice, culminînd în meditații plastice răscolitoare despre patrie și popor, istorie și contemporaneitate, despre soarta speciei umane pe acest glob.

Un loc de frunte în cadrul acestei vaste tematicii îl ocupă istoria patriei. O scurtă retrospectivă asupra evoluției artistului ne va permite să urmărim modul în care viziunea lui Franz Ferch asupra istoriei a fost aprofundată și lărgită, atît în privința subiectelor abordate cît și a soluțiilor artistice aplicate. Pictorul Franz Ferch este urmașul unor dascăli bănățeni, care, începînd cu anul 1825, au desfășurat o activitate deosebit de meritorie ca luminători ai satului șvăbesc. Tînărul Franz Ferch, împreună cu frații săi Rudolf și Andreas, și ei viitori pictori, a copilărit la Periam, sat, în împrejurimile căruia se aflau numeroase urme ale unor străvechi așezări omenesti, despre care localnicii își povesteau fel de fel de legende, în stare să stimuleze fantezia copiilor și să trezească interesul lor pentru istoria locală. O agrafă de bronz găsită de copilul Franz va fi primul obiect al unei viitoare colecții arheologice, care cu ani în urmă constituie izvorul de inspirație pentru un ciclu de acuarele, cum ar fi „Zeichen der Geschichte” (Mărturie istorice), „Der Eisenschatz” (Tezaurul de fier), „Aus der Dakerzeit” (Din timpul dacilor) sau „Römerkultur” (Cultura romană).

Izbucrirea primului război mondial și urmările lui l-au împiedicat pe tînărul inzestrat, să se dedice aspirațiilor sale artistice. Totuși, moment hotărîtor, în anul 1922 i se creează posibilitatea de a se înscrie la Școala de artă decorativă din Dresda, oraș în care ecourile curentului expresionist, al grupei „Die Brücke”, persistau încă puternic. Un eveniment răscolitor pentru tînărul Ferch va rămîne întîlnirea cu opera revoluționară, pătunsă de un adevărat spirit social, a lui Käthe Kollwitz. Influența acestei arte militante se resimte în creațiile elevului studios, care în anul 1923 la Timișoara își deschide prima sa expoziție personală. Studiile și le va putea relua abia în anul 1925, de data aceasta la Academia de artă plastică din München, arătîndu-se receptiv față de curentul neoromantic promovat de această școală. Primul tablou în care nervul realist al artistului își spune din nou cuvîntul redă o scenă cu doi tineri în port românesc „Eine Bitte” („O rugămînt”).

Reîntors în țară, Franz Ferch creează ciclul unor portrete marcante de țărani șvabi, adevărate studii de caracter, și o serie de peisaje bănățene. Tot în această perioadă la naștere prima sa lucrare cu tematică istorică, un tablou monumental inspirat de venirea șvabilor în Banat în secolul al XVIII-lea „Die Wacht” („Straja”). Sub influența tripticului cu aceeași tematică de Stefan Jäger (1877-1962) Ferch elaborează tripticul „Das Gebet der Ahnen” (Rugăciunea strămoșilor). În anii 1934-1935, în timpul unei călătorii de studii în Italia, Ferch se arată deosebit de impresionat de întîlnirea cu mărturiile artistice ale Cetății eterne, fapt reflectat în „Das pittoreske Rom” (Roma pitorească), dar mai ales în tabloul de strălucire impresionistă „Die Trajanssäule” (Columna lui Traian) redînd în prim plan o parte din vestitul monument al istoriei daco-romane. Reținem acest moment și datorită faptului că Franz Ferch va reveni cu insistență asupra acestui subiect atît în tabloul său „Der Kampf der Römer mit den Dakern” (Lupta romanilor cu dacii),

dar mai ales în ultima sa creație, aflată în curs de finalizare, o compoziție originală „Kampf und Kontinuität” (Luptă și continuitate), în care cu mijloacele picturii, stilizate, sînt citate elemente ale basoreliefulor de pe „Columna lui Traian”.

După actul revoluționar de la 23 August 1944, subliniază Annemarie Podlipny-Hehn, autoarea primei monografii despre viața și opera lui Franz Ferch (Editura Kriterion 1975), pictorul creează mari compoziții dedicate unor tematici sociale, tablouri, în care Ferch abordează problemele cele mai arzătoare ale realității socialiste. Autorul trăiește evenimentele istoriei contemporane și le infățișează artistic. Printre primele lucrări din perioada aceasta se numără tabloul „Verbrüderung” (Înfrățire), compoziție, care redă conviețuirea prietenească între poporul român și naționalitatea germană. Operele care tratează teme din trecutul istoric se remarcă printr-o înțelegere aprofundată, dialectică, a evenimentelor interpretate. Subiectele cele mai frecvente și de data aceasta sînt inspirate din viața țărînimii, din trecutul ei de luptă, artistul reușind să creeze scene dinamice de masă ca „Georg Dóza vor Temeswar” (Gheorghe Doja la porțile Timișoarei) și monumentale figuri de luptători îndrîjiți, în ciclul grafic dedicat răscoalei țărînești din 1907 și în variantele tablourilor în care sînt infățișate scene din lupta de eliberare a țărînilor din Hauenstein, care în urma răzvrătirii lor au fost deportați în Banat (sec. XVIII). Interesante soluții stilistice găsește Franz Ferch pentru a omagia marii domnitori români Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul, înfățișîndu-și primii uniri a celor trei principate române. Aceste picturi, cu ecouri din arta bizantină, amintesc de tehnica iconografilor și de platurile vechi ale mănăstirilor românești. Istoria orașului Timișoara, din timpuri străvechi, dădă, pînă la înfrîngerea otomanilor în secolul al XVIII-lea, folosindu-se procedee artistice distincte, este infățișată într-o compoziție „Castrum Temesiensis” și în mai multe variante ale acestei teme.

Pictura istorică a maestrului Franz Ferch este remarcabilă prin faptul că, realizată la un înalt nivel artistic, ea cuprinde aproape toate evenimentele mai importante ale istoriei patriei, ale istoriei poporului român și a naționalităților conlocuitoare, în specie a șvabilor bănățeni. Datorită felului în care Franz Ferch esențializează faptul istoric în opera sa artistică credem că merită din plin denumirea de artist-cetățean, de artist-patriot.

NIKOLAUS BERWANGER ■
EDUARD SCHNEIDER ■

Muzeul național de artă — un muzeu viu

Adaptîndu-se cerințelor de ultimă oră ale muzeografiei moderne conform cărora muzeul nu mai este considerat un simplu depozit de valori culturale, ci o instituție vie, dinamică, în plină efervescență, un for educativ și un centru de informare asupra evenimentelor culturale majore din întreaga lume, Muzeul național de artă al Republicii Socialiste România din București, a organizat în ultima vreme o serie de manifestări care au atras un numeros public și au contribuit la o mai bună cunoaștere și valorificare a inestimabilului său patrimoniu.

Este vorba, în primul rînd, de organizarea expoziției „Societatea românească din preajma anului revoluționar 1848”, în cadrul căreia sînt expuse o suită de opere de artă semnate de prestigioși artiști români și străini ai epocii. De remarcat că această instructivă selecție reprezintă rodul fructuoasei colaborări dintre muzeul bucureștean și alte mari muzee și colecții de artă din țară.

Expoziția „Folclorul în grafica românească contemporană” cuprinde o selecție de 30 de lucrări ce prezintă evoluția acestei fecunde surse de inspirație în desenul și gravura românească contemporană.

Continuînd seria evocărilor de artiști, critic de artă și colecționari, evocări organizate în cadrul Festivalului național „Cîntarea României”, la sediul muzeului a avut loc evocarea „N. D. Cocea”, figura marelui om de cultură fiind prezentată în multiple sale ipostaze de către cunoscuți oameni din lumea literelor și artei: Șerban Cioculescu, N. Carandino, Dumitru Dancu, Dan Zamfirescu. Muzeograful principal Marcela Săndulescu

a prezentat apoi o interesantă proiecție de fotografii documentare comentate.

Semnalmă, de asemenea, prezența muzeului în mijlocul personalului muncitor de la diferite întreprinderi din Capitală (Dimbovița, Mătasea populară, C.I.L. Pipera, I.R.E.M.O.A.S.) prin intermediul unor expoziții documentare cum ar fi „Lupta pentru drepturi democratice reflectată în arta plastică românească, Anul revoluționar 1848 în arta plastică românească, Comori de artă din patrimoniul Muzeului național de artă al Republicii Socialiste România, Brăncuși, Permanențe ale conștiinței naționale în arta plastică românească. Momente din istoria patriei oglindite în arta plastică”. Expozițiile au fost însoțite de standuri în cadrul cărora s-au prezentat spre achiziționare publicațiile editate de muzeu: cataloage, pliante, reviste, reproducții, ilustrații cu diapozitive și dezbateri și discuții.

Amintim, de asemenea, faptul că din inițiativa directorului muzeului, prof. dr. Alexandru Cebuc, și cu sprijinul Consiliului Culturii și Educației Socialiste s-a editat recent o publicație care prezintă periodic amatorilor de artă, bogata activitate a muzeului bucureștean.

De curînd a văzut lumina tiparului și volumul al IV-lea (Pictura rusă și sovietică) al Catalogului Galeriei universale a Muzeului de artă al Republicii Socialiste România și va apărea în curînd și volumul al V-lea (Pictura franceză).

Am enumerat numai cîteva aspecte din activitatea de ultimă oră a harnicului colectiv al celui mai mare muzeu de artă al țării, care înțelege să atragă și să educe din punct de vedere estetic un număr cît mai mare de oameni ai muncii, nu numai invitîndu-i să viziteze muzeul, ci și venînd în întîmpinarea lor.

NICOLAE N. RĂDULESCU ■

Scriitorii — in miezul realității

Deși folosim curent anumite noțiuni și ni se pare că le cunoaștem îndeajuns sensul, în realitate sîntem, de multe ori, robii automatismelor verbale. Să ne referim, de pildă, la cuvîntul viață pe care-l credem de la sine înțeles dar care, despicat, puțin, își arată nu numai fețe ascunse, dar și destule dificultăți nebănuite, în special în relațiile intertextuale sau contextuale. „Cum se întîmplă și în formulă, atît de frecventă, care constituie și subiectul articolului nostru: **literatură și viață**. Vom remarca, mai întîi, că această formulă nu se identifică cu cea de literatură și realitate, întrucît această din urmă noțiune are o sferă supraordonată (în raport cu viața) incluzînd și materia neînsufletită. Dar, desigur, are o sferă mai restrînsă, noțiunea de viață este superioară prin conținutul ei, căci presurîm mîsarea și dezvoltarea materiei în ordine biologică și, prin urmare, istorică. Și totuși, cînd legăm literatura, creația spirituală în general, de viață, avem în vedere nu atît aspectele de ordin biologic ale existenței, cît mai ales cele de ordin social, întrucît societatea este forma cea mai înaltă de manifestare a vieții. Chiar zgrăvirea destinelor individuale este cu neputință de imaginată fără conexiunea, inevitabilă, cu mediul ambiant. Psihologia individuală cea mai adîncă nu numai că nu se poate dispensa de referința la social, căci nici un individ n-are un destin robinsonian. Robinson Crusoe însuși pleacă și se întoarce în social. Monologul interior cel mai perseverent, să spunem, din Ulysees al lui Joyce exorimă, în realitate, gîndurile, visele, obsesiile și amintirile noastre într-o carte pe un motiv de veche epopee, specie care este direct legată de viața unor mari grupuri de oameni. Dar, dacă ne gîndim bine, însuși impulsul prim al unei opere de artă este determinat de societate. Astfel încît, se poate stabili o adevărată lege a artei pe care am putea-o formula în spiritul mimesisului aristotelic: **viață umană ridicată la potențe artistice prin geniul creator**. Rezultă, de aici, limpede, credem, că teoriile privind izolarea artistului în turnul de fildeș, indiferența sau imposibilitatea creatoare nu sînt legate organic de artă, dimpotrivă constituie o negație a artei. Așa cum sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în Expunerea la sesiunea

activului central de partid și de stat, și azi „Se emit sau se reiau păreri potrivit cărora oamenii de literatură și artă ar fi niște „aleși“, cărora le-ar reveni monopolul înțelegerii a ceea ce este bun și rău în lume, monopolul esteticii, al gustului. Se afirmă că aceștia sînt cei care trebuie să modeleze gustul public, iar masele largi, societatea trebuie să-și însușească în mod pasiv și absolut gusturile, opiniile și creațiile lor. În aceste poziții se exprimă cu putere tendința proprie ideologiei celei mai reacționare, a negării rolului masei în viața socială, în făurirea istoriei, urmărindu-se, totodată, dezarmarea și demobilizarea forțelor revoluționare, ruperea culturii și artei de aceste forțe, punerea creației spirituale în slujba intereselor claselor exploatare“.

Stabilind însă ideea că arta exprimă realitatea socială, în contextul tezei generale a raportului dintre literatură și viață se cuvine să adăugăm, de îndată, o precizare necesară, derivată din cuprinsul celui de al doilea termen. Ideea de viață o atribuim, în mod curent, și existenței efemere și chiar celei sterile, pentru a-i da înțelesul plenar, superior, se cuvine s-o raportăm la existența fertilă, care asigură continuitatea, mai mult, dezvoltarea socială. Aceasta, credem, este telul pe care trebuie să-l aibă în vedere creatorii autentici, care sînt alături, azi ca întotdeauna, de forțele dinamice, care duc înainte istoria, care, zidind un prezent cît mai temeinic și mai durabil, asigură de pe acum, un viitor sigur generațiilor ce vor urma. Îndreptarea atenției spre umanitatea pozitivă, blama-re, pe calea artei, a factorilor frenatori, prezenta scriitorilor în miezul realității, acolo unde se făuresc nu numai bunurile materiale ci noile mentalități și noile relații, acolo unde ciocnirea dintre vechi și nou îmbracă, nu odată, aspecte complexe, pasionante, jată ce poate asigura legătura trairică, firească, dintre literatură și viață. Consecința unor astfel asemenea raporturi se va constata în realizarea de opere convingătoare, în care **pulsează singele viu al vieții**, în care eroii sînt vii, autentici, în care expresia artistică însăși se resimte de profeșime și autenticitate. Opere în care cititorii se recunosc cu încinare, cu satisfacție, poate cu indignare, fiecare după chipul său, totdeauna cu emoția răscolitoare pe care literatura veritabilă o presupune cu necesitate.

POMPILIU MARCEA ■

RUBRICA MEA

Discursul unui țaran de la Dunăre

Premiul — pe anul 1976 — Timotei Cipariu al Academiei Române a fost împărțit între cunoscuții cercetători științifici Gr. Brăncuși, editor al monumentalei opere a lui B.P. Hasdeu, **Magnum Etymologicum Romaniae** (în Editura Academiei R.S. România) și Gabriel Strempele, care a îngrijit pentru întîia oară de editarea tîlmăcirii lui Nicolae Costin, a **Ceasornicului Domnilor de Guevara** (în Editura Minerva).

Ilustru om politic și cleric spaniol, Antonius de Guevara (1480—1545) a lăsat cîteva opere foarte citite și tîlmăcite în mai multe limbi: **Libro aureo de Marco Aurelio emperator y eloquentissimo orador** (1528), căreia i s-a adăugat **Relox de Princeses**; mai tîrziu, curteanul dezamăgit a scris **Menosprecio de corte y alabanza de aldea** (Disprețul Curtii și lauda vieții de la țară).

Nicolae Costin a cunoscut în timpul studiilor sale în Polonia lucrarea capitală a lui Guevara, în versiune latină. Eminentul ei editor, dr. Gabriel Strempele, nu crede că tîlmăcirea s-ar fi făcut din porunca domnitorului Nicolae Alexandru Mavrocordat, ci că ea ar fi fost redactată într-unul din refugiiile sale politice în Țara Românească, fie sub domniile lui Constantin și Antioh Cantemir, fie sub acelea ale lui Mihail Racoviță, cînd s-a „retras la moștele sale“ și „va fi lucrat, în tîhnă, la traducerea și sistematizarea Ceasornicului (...) anterioară alcătuirii Letopisetului și, natural, Cro-

niciile oficiale a domniei dîntii a lui Nicolae Mavrocordat“.

Dacă as fi protocronist, as observa cu satisfacție că **Invățăturile lui Neagoe** au fost anterioare operei sfetnicului lui Carol Quintul, și de bună seamă, superioare prin cugetare politică și sublimul de ordin moral. Chiar nefiind printre acești entuziaști, voi remarca faptul că francezii retin din voluminoasa lucrare, exclusiv, **Discursul țaranului de la Dunăre**, ținut în fața Senatului roman, pentru bunul motiv că La Fontaine l-a transpus într-una din nemuritorile lui Fabule. Cu atît mai mult trebuie să ne revendicăm acele pagini, neconcedînd altă naționalitate eroului francheții totale, care le-a spus-o verde în față, decît aceea geto-dacă. Sinteti de altă părere, onorați cititori?

Măcar că țaranul de la Dunăre îi proboste pe senatori că romanii au cucerit „Țara Nemtească“ ce ne împiedică să ni-l adjudecăm nouă, ca pe un autentic geto-dac? Ce mi-e Țara Nemtească cu Dunărea de sus, la considerentul că sub Marc-Aureliu (născut în 121 și răposat în 180 e.n., la Sircium, pe Dunăre), cucerirea Daciei și asuprirea poporului martir de către apriții cuceritori era un fapt încă recent sau mai just vorbind, la ordinea zilei? Că povestea a fost sau nu reală Guevara va fi fost indus în eroare de cei ce i-au raportat legenda orală, într-o versiune îndepărtată de cea originară și autentică.

Nu mă îndoes că voi primi numeroase adeziuni orale și în scris din partea celor ce vor gîndi ca mine că țaranul de la Dunăre n-a putut fi decît strămoșul nostru. Pînă atunci, recomand cu căldură solida și strălucita contribuție a lui Gabriel Strempele, laureatul Academiei, la știința vechilor noastre texte capitale, rămase oîna în aiun inedite.

SERBAN CIOCULESCU ■

CRONICA LITERARA

„Orion“ de Geo Bogza

Primul volum selectiv din creația poetică a lui Geo Bogza reflectă traectoria frămîntărilor uneia din cele mai de seamă constiinte artistice pe care le are azi literatura română. Destinul său literar înseamnă trecerea de la fronda juvenilă, de la sfidarea în joacă a unor canoane, la asumarea problemelor grave ale istoriei. Poemele lui nu aparțin unui scriitor care, de parte de vechiul societății, își transcrie reveriile pro-

voocate de evenimentele insignifiante petrecute în preajma sa. În paginile sale cuvintele nu se orînduiesc cuminti, previzibil, ci par hăituite, nu-și găsesc locul, sînt într-o continuă vinzoleală exprimînd agitația lumii pe care autorul o descrie, haosul ce amestecă fapți și obiecte în viziuni halucinante, de cosmar. Chiar dacă poetul și-a rescris la o altă vîrstă poeziile de început, impresia de răvășeală ce-i bîntuie universul nu a fost anulată. Între diversele etape ale scriisului său nu se întrezăresc rupturi, deoarece Geo Bogza n-a abdicat niciodată de la scrutarea istoriei acestui secol, în afara căruia poezia sa nu poate fi înțeleasă. Poetul vrea să smulgă pe cititori din confortul lecturii, le pune întrebări chinuitoare, îi muștră și le biciuiește imaginația și cugetul, le impune un sentiment al culpabilității, nu le acordă nici un răgaz ca să-și tragă suflarea în fața vîlmășagului de priverlisti apocaliptice, embleme ale unui veac plin de orori. Dacă poemele sale din tinerețe au scandalizat, au părut obraznice și chiar în afara interesului literar, de-abia azi, după ce omenirea a cunoscut crimele naziste și exploziile atomice, ele pot fi prîcitate cu adevărat alcătuit o operă impresionantă nu atît prin ireverența cu care sînt tratate clișeele literare osificate, pozele romantice desuete, sentimentalismul învechit cît mai ales prin împotrivirea la orice act capabil să defigureze condiția umană. Într-un secol, traversat de fărâșelei Geo Bogza scrie despre ele ca un martor care nu are dreptul să tacă oricît de îngrată i-ar fi anoi soarta:

„Mult am mai fost eu pus la colț, în genunchi: / Bogza Gheorghe, de ce nu deschizi gura, de ce taci? / Trece la colț, în genunchi, pe colți de nuci! / E drept, nu prea învățăm la istorie. // Dar și istoria mai apoi, cît m-a pus la colț! / Geo Bogza, de ce nu închizi gura, de ce nu taci? / Trece la colț, în genunchi, pe colți de nuci! // Și pe eranii de oameni, / Și chiar, pe cranii mele, / Să învăț lecția. / Să învăț bine lecția!“

Autorul **Poenului invecțat** (neinclus în **Orion**) scrie o **poezie avertisment** dezvoltînd ceea ce primejduiește ființa umană, orice asalt îndreptat spre distrugerea ei de către o istorie minuită uneori în acest sens de către sclerații visînd pentru eternitate împărțirea omenirii în stăpîni și slugi. El este ca o călăuză care presară de-a lungul drumului său inscripții ce semnaleză pericolele. Spiritul său „pururi este potrivit absurdului, orice chip ar fi să îmbrace“. Universul din primele lui poeme e cuprins de o disperare neagră, e colindat de cosmă și nevroze, conuzionat, fără nici o zare luminoasă. Suprerealismul autorului nu e doar o convenție literară adoptată de autor pentru că era la modă, ci exprimă fidel însăși dezordinea lumii prezentate de poet. Acesta înfățișează cu brutalitate, fără nici o grijă că sochează gustul literar, o umanitate bolnavă, urîțită de spaime. Oamenii fără căpătîi, asadini, năpăstuiți vietulesc într-o promiscuitate care provoacă sila. Universul său este bîntuit de duhuri rele, de fapți care prevestesc nenorociri și își duc existența larvară parcă sub un clopot de sticlă din care s-a scos aerul. Peisajul însuși a fost supus unor mutilări groaznice, a fost torturat cu vrăjmășie: „Cum se frămîntă peisajul de parcă ar vrea să moară / un deal de oboseală cade în genunchi / și gîfite cu carnea plesnită în fișii.“ Ca și în poeziile lui Bacovia întreaga materie pare să întoneze un bocet urias. Poetul contemplă cu revoltă această suferință la scara universală. În **Poem de revoltă, dragoste și moarte** el ajunge să se răzvrătească și împotriva biologiei. Poeziile sale vitriolante, uneori adevărate pamflete în versuri, pline de exasperare, înregistrează și existențe terse, de roman provincial precum aceea a funcționarei Olga, dar mai cu seamă denunță cu sarcasm fărâdelegile unei orînduirii strîmb alcătuite, aște unei istorii în care uneori oamenii sînt manevrați ca niste marionete, fără nici un drept la opțiune. Extraordinar e **poemul petrolifer** (1934), de o duritate a viziunii și o sinceritate a confesiunii care alungă orice imagine idilică frîrîită despre oamenii de odinioară ai petrolului. Geo Bogza închipuie în poemele sale un infern riguros organizat în care indivizii sînt supuși fără motiv unor eșaze complicate și fără sfîrsit. Uneori, la aceste torturi pline de rafinament sînt supuse colectivități întregi și atunci poeziile lui Geo Bogza, mustind de ură, se revoltă împotriva războiului, fascismului încercînd să-i restituie omului demnitatea, să-l îndemne să lupte pentru modificarea lumii în care trăiește, pentru a nu mai fi o simplă unealtă în minile forțelor răului. Pentru el, orice amnezie, orice uitare a socialului înseamnă implicit o pacificare cu adversarii umanismului și în repetate rînduri, ca un profet clarvăzător, el reduce în memorie fărâdelegile istoriei pentru ca ele să nu se mai repete, uitarea devenind pentru el o vină: „Voi care vă îmbrățișați iubiiți pe malul mării, / Nu-i uitați pe cei căzuți în război. // Voi, care iesiți despletite din valuri, / Cu părul ud și greu pe umerii rotunzi, / Nu-i uitați pe cei căzuți în război. // Voi, al căror păr nu va mai fi ars în cuptoare, / Voi, frumoasele lumii, / Nu-i uitați pe cei căzuți în război“.

Ultimele poeme ale lui Geo Bogza sînt mai rafinate și mai echilibrate, par scrise de un înțelept care a văzut multe și nu se mai miră de nimic, dar păstrează aceleasi ton de avertisment, de îndemn la scrutarea lucidă a realității înconjurătoare și la vechia permanentă pentru ca noțiunea de om să nu fie terfelită. Autorul face acum deseori apel la parabolă, semn al unei clasicizări, al dobindirii unei mai mari liniștii interioare care îi permite să se distanțeze de fapte, să nu se mai exprime cu febrilitate, ci învăluind tilcurile. Exceptional este poemul care dă și titlul volumului, **Orion**, plin de seninătate, mărturisind o împăcare cu întreaga lume, o renunțare la vehemență și rechizitoriu, ca o recompensă acordată poetului după întreg războiul purtat în numele mîreției omului „Rege al constelațiilor din Septentrion / Mereu luncind peste lumi înghețate, / Așa străbate noaptea Marele Orion, / Corabie legănată în Eternitate“.

Volumul **Orion** completează profilul literar al unui mare scriitor contemporan.

GEORGE ARION ■

Dialoguri cu sens umanist

Ni se întîmplă adeseori ca parcurgînd o carte de considerații filosofice sau de oricare alt fel de considerații să simțim nevoia de a-l intrerupe pe autor din discursul său impecabil, adresîndu-i întrebări spinoase, făcîndu-i cunoscută experiența noastră în domenii pe care el le cunoaște mai puțin sau, pur și simplu, cerîndu-i niște lămîriri în plus. „Vocea“ care ni se adresează însă prin intermediul literei tipărite ignorează toate aceste doleanțe și continuă să-și desfășoare, cu o siguranță devenită deja agasantă, argumentația. Poate din cauza acestei permanente frustrări la care ne supune autoritatea profesională a cărții sîntem extrem de sensibili la lectura sa a unor **monologuri**, ci a unor **dialoguri**. Printre-o coincidență fericită, în librării se află în momentul de față două lucrări de acest gen. Este vorba de **Interogații, Convorbiri asupra spiritului contemporan** de Petre Botezatu (Ed. Junimea), un volum cu o înfățișare anostă și, din cauza aceasta, ușor de trecut cu vederea, dar constituind, pentru cumpărătorul „inspirat“, o adevărată revelație și de **Sarea Pămîntului. Cantată pe două voci despre rostul poeziei**, scriere semnată de Mihai Șora și publicată în condiții grafice excepționale de Ed. Cartea Românească. Ambele cărți uzează, cum spuneam, de tehnica dialogului care are, însă, funcții oarecum diferite: la primul autor, reprezintă o punere în scenă a ideii de dialectică; la cel de-al doilea, ia forma maieuticii socratice, cu mențiunea că uneori „discipolul“ îl interoghează, pur și simplu, pe „magistru“.

Ceea ce îl captivează de la început pe cititorul cărții lui Petre Botezatu este caracterul de conversație liberă al dialogurilor. Cei doi interlocutori imaginați de autor își desfășoară parcă discutia într-o după-amiază tîhnită, în fața unor cafele aburînde, lăsîndu-se cu totul în voia fanteziei asociative și amestecînd din cînd în cînd în schimbul lor de opinii cîte o remarcă amuzantă. Cu aerul că doar „răfoiesc“, mai mult în joacă, realitatea, cei doi parteneri de discuție supun atenției lor și atenției noastre toate temele de meditației ale filosofiei moderne, de la teoria semnelor la izomorfism și modelare, de la conștiința morții iminente la sensul anticofiliilor în artă, de la kitsch la „legea lui Sutton“ sau rezistența împotriva oricărei forme de alienare. Cu toată această diversitate ca-leidoscopică a problematicii, cartea are o omogenitate exemplară datorită consecvenței **atitudinii umaniste**. Unul dintre susținătorii dialogului — și anume, personajul sceptic — se face adeseori purtătorul de cuvînt al îndoielilor și temerilor noastre de cititori, atrăgînd interlocutorului său atenția asupra nenumărate-

lor riscuri pe care le prezintă pentru ființa umană cuceririle acestui secol, inclusiv efortul fără precedent de obiectivare a cunoașterii, în dauna stînjîtoarei, dar atît de „naturale“ subiectivității. Celălalt personaj, cu o gîndire în general afirmativă, nu rămîne niciodată opac la aceste interpelări și nu le elimină fără o examinare prealabilă. Mai mult decît atît, el le **integrează** de multe ori într-o interpretare sintetică, constructivă, astfel încît concluziile sale optimiste sau, oricum, incurajatoare, departe de a ni se bărea dictate de conveniențe ni se impun drept cele mai realiste. Marele merit al lui Petre Botezatu este de a „pune suflet“ în susținerea ambelor poziții, ca un jucător de sah care ar juca o partidă cu el însuși. În modul acesta, propaganda în favoarea emancipatei concepții materialist-dialectice își atinge cu adevărat tînta, fără a se transforma — cum se întîmplă din păcate uneori — într-un fel de lectie învățată pe de rost. Totodată, se folosesc în repetate rînduri argumente din realitatea românească imediată, ceea ce conferă cărții o și mai mare forță de atracție și convingere.

Lucrarea lui Mihai Șora nu este tot atît de dezinvolată și nici nu-și permite „banchetul“ unei asemenea diversități. Într-un stil arhaizant și complicat, amintîndu-l pe acela al cărturarilor ardeleni de altădată, autorul regizează o discuție între un învățat mai în vîrstă și un tînar, axată exclusiv pe problema specificității cunoașterii poetice. Unele pasaje sînt de-a dreptul ilizibile: „vorbitorul se acorda, cum spuneam, la un cuvînt «închis» (decontaminat, firește, de solul în care se ivise), încercînd de bine de rău să se decontamineze el însuși de sine însuși și abia-înfrîpatul-pe-loc-refulatul precuvînt, pentru a izbucni această vidă acordare la sensul univoc și irevocabil tautologic al vocabulei emondate pe care i-o pune la ndemînă comuna agoniseală a semenilor săi“. Cine are însă răbdare și nu lasă volumul din mîna la primul contact cu o asemenea mod de exprimare se va adînci, treptat, într-o dizertație dialogată care-i dezvăluie multe dintre „subteranele“ poeziei. Și aici, laimtotivul îl constituie omul și posibilitățile sale de-a se manifesta: ca poet sau ca **homo faber**.

Sensul declarat umanist al acestor două cărți este accentuat de însăși tehnica dialogului, care-l determină pe cititor să se implice, să-și spună cuvîntul și, astfel, să ia act cu mai multă luciditate de sine. Tocmai de aceea, sperăm că nu va trece mult timp și vom citi și alte volume de acest gen, în care, eventual, discuția în contradictoriu să fie susținută nu de două personaje, ci chiar de doi autori diferiți.

ALEX. ȘTEFANESCU ■

Limpede iubire

nu este patria un măr de-o creangă prins,
nu e nici cărnoasă, roșie granată ;
fără ea aș fi doar o statuie din lut,
nepsus de tăcut, o făptură ciudată.

da, aș fi bulgăre greu din galben pământ,
jucărie sculptată copilărește ;
nu aș simți viața și dragostea-i arzind
cum strigă mereu prin timp și crește.
nu este patria un măr de-o creangă prins,

talisman de rubin, ori ghioc de mărgan ;
ciutură plină, din ea bei însetat,
limpede iubire, involburat alean...

GEORGE BERA ARADEANU ■

Destin

În virsta necuprinsă și senină
Tu, Țară te-nveșmintă cu lumină
Noi sintem fiii unui sfint popor
Pe care nimeni nu l-a frint din zbor
Rai peste plai și-n suflete visare
Griul e piinea care-n noi răsare
Cu rostul vieții simplu, umanist
Și-un limpede destin de comunist.

ION POPA ARGEȘANU ■

De dragoste

curge prin lume un riu
i se aude murmurul duios
riul este etern
fără murmurul lui
n-am putea fi sub lumină
riul acesta e în noi
și pretutindeni.
riul curge prin lume
etern este murmurul lui
Riul-Patrie Riul-Patrie.

GHEORGHE DARAGIU ■

Fără de nume

Niciodată regele
nu are dreptul să danseze în fața tronului.
Niciodată tristețea
nu se va încorona cu coroană.
Niciodată ochiul
nu are drept de orbire.
Niciodată mama mea
nu mă va mai naște încă o dată.
Niciodată piatra
nu va fi moale și nu va curge la vale.
Niciodată, niciodată,
niciodată.

NICHITA STANESCU ■

Grigoraș Dinicu: Memorii

● Transcrise de fiul său, Grigore Dinicu ●

● Se încheiasă cel de-al doilea război mondial. Orchestra lui Grigoraș Dinicu, după succesul artistic dobândit în Turcia (1943-1944), revenise în patrie. Concerta aproape săptămânal prin diferite spitale cu răniți, la A.R.L.U.S., la Sindicatul artiștilor instrumentiști și seara la restaurantul „Velodrom”. De neuitat a rămas în amintirea lui Grigoraș Dinicu întâlnirea cu George Enescu la o serată muzicală organizată de A.R.L.U.S. în București. Este binecunoscută dragostea ce o manifesta marele maestru pentru arta lăutărească. Muzicianul care i-a admirat pe Lică Ștefănescu și Christache Ciolac, pianistul care l-a acompaniat pe Nicu Buică, s-a aflat acum în preajma lui Grigoraș Dinicu. A fost poate ultima „intrevvedere” artistică dintre cei doi virtuozii. Însemnările de față redau emoția lui Enescu, dar și pretuirea maestrului, de fiecare confruntare cu muzica populară. Pentru Dinicu a însemnat balsamul de pe urmă ce i-a însemnat mult ultimele zile.

VIOREL COSMA ■

UN CONCERT DE NEUITAT

De-abia venisem din Turcia de vreo 4-5 zile că, într-o după-amiază aproape de ora 5, pe când ne aflam în studiu, cineva sună. Cum Grigoraș Dinicu niciodată nu intrerupea când studia, mama mea introduse pe domnul căpitan M., șef al Protocolului pe lângă Președinția Consiliului de Miniștri.

Văzindu-l, Grigoraș Dinicu îl invită să ia loc și noi ne continuăm studiul asupra Sonatei Primăverii a lui Beethoven. De-abia când terminarăm această bucată, Grigoraș Dinicu începu conversația cu dînsul. Și, fără nici o introducere, atacă subiectul :

— Iată, maestre, pentru ce am venit să te deranjez. Astă-seară va fi o recepție în fostul palat de pe Calea Victoriei nr. 107. Știi dumeata, vizavi de Ministerul Finanțelor și va trebui să cînti, fiindcă aceasta este dorința tovarășei A.P.

— Bine, să vin, răspunse Grigoraș Dinicu, dar de unde să-mi adun băieții? Cine știe, dacă sînt acasă. Unul sade prin Li-zeanu, altul prin Dudești, altul prin Șoseaua Iancului, cu ce să-i caut?

— Nu te îngrijii, dragă maestre, fiindcă

îți voi pune mașina mea la dispoziție și lucrurile se vor simplifica mult de tot.

— Bine, domnule căpitan. Și la ce oră să fiu acolo?

— Și uitîndu-se la ceasornicul său aprecie: — Acum este 5 și jumătate. Dacă am țambalul și contrabasul pînă la 8 acolo, împreună cu ceilalți colegi, te poți prezenta la 9, fiindcă de-abia la ora 10 va începe, ca să zic așa, bufetul.

— Bine, domnule căpitan, am înțeles. Voi fi punctual, să nu aveți nici o grijă. Numai să dați instrucțiuni șoferului că este la dispoziția mea.

— Nici o grijă, Grigoraș.

Se salută și împreună îl conduserăm la automobil. Acesta, după ce aranjă cu șoferul, o porni pe jos spre stația de taxiuri și Grigoraș Dinicu îmi spuse :

— Trece înții la Mihalache, îi spui despre ce este vorba și să se îmbrace la negru, apoi treci la Budișteanu, aranjezi cu țambalul sau și-i spui că la ora 8 să fie aci, la întoarcere treci pe la Costică și-l anunți și pe el, apoi te duci acasă, te schimbi și vii aici. Ai înțeles?

După ce repetai cele spuse de dînsul, mă așezai lângă șofer și iată-mă din nou

la drum, trecînd pe la fiecare coleg spre a-ti aduna la Grigoraș Dinicu acasă.

Mi-am îndepărtat bine misiunea și acum iată-ne cu toții la intrarea sedului A.R.L.U.S. de pe Calea Victoriei.

Cînd am ajuns la locul destinat nouă, nu ne-am găsit nici țambalul, nici contrabasul și nici pianul. Din instinct ne-am îndreptat spre o cameră. Aici în adevăr găsirăm instrumentele noastre. Dar ce se aude? Aplauze și apoi tăcere. După o clipă, două, de tăcere, am distins primele sunete ale Cvartetului în La de Beethoven. Ne-am apropiat și nu mică ne-a fost surpriza cînd am văzut pe maestrul Enescu, pe Anton Sarvaș (vioară), pe Alexandru Rădulescu (braci) și pe Boniș (la violoncel). A fost ceva divin acea execuție. La terminarea bucății, ovațiile și aplauzele nu mai conțineau și strigăte de bis, bis, se repetau. Atunci, lângă maestrul Enescu, veni domnul căpitan care îi spuse ceva. Văzută pe fața maestrului o umbră de-o clipă și probabil îl înțelesă, i se comandă să cînte ceva. Și surizător, se scuză, ca fiind oboșit și fără să mai aștepte răspunsul sau insistențele domnului căpitan, veni de-a dreptul spre Grigoraș Dinicu, cu ambele-mîini întinse. Văzută respectul plin de admirație al lui Grigoraș Dinicu față de acest ilustru și neprețuit fiu al României, care se cheamă George Enescu.

După cîteva mici și scurte întrebări ocazionale, maestrul Enescu luă de braț pe Grigoraș Dinicu și împreună s-au retras într-un salonșor. Aci au discutat vreo 20 de minute, cită a durat un program artistic.

Dar iată că domnul căpitan M. apare și pune capăt discuției, spunîndu-i lui Grigoraș Dinicu :

— Domnule Dinicu, acum e rîndul dumneitale.

Grigoraș Dinicu se scuză față de maestru și se ridică. Maestrul Enescu se ridică și dînsul și cu mîna pe umărul lui Grigoraș Dinicu, îl acompanie pînă la locul unde noi trebuia să cîntăm. Ajunși aci, cînd Grigoraș Dinicu își luă vioara spre a începe, maestrul Enescu îi spuse :

— Dragă Dinicu, cîntă-mi ceva care să mă odihnească. Mi-e dor să fiu liniștit.

Și atunci, în tăcerea care se făcuse, la dorința maestrului Enescu, tata începu să cînte. Ce? Doina!

Eu îl urmăream pe maestrul Enescu care, așezat într-un fotoliu, cu degetul arătător pe tîmpla dreaptă, cu ochii închiși, asculta Doina. Dar trîlurile Ciocirlei făcu

ca visarea maestrului Enescu să se termine și, surizător, să-și șteargă o lacrimă ce-i apăruse în colțul unei gene. Întreaga sa făptură era curiozitate de-acum, fiindcă urmărea abilitatea și tehnica violonisticii ale lui Grigoraș Dinicu.

Cînd se termină Ciocirlia, aplauzele și bravo-urile nu se terminaseră, cînd maestrul Enescu spuse lui Grigoraș Dinicu :

— Bravo! Bravo, Dinicu! Ești cel mai mare artist al neamului nostru. Să trăiești!

Și pe fiecare din orchestră veni și ne feliicită. Dar Grigoraș Dinicu parcă încrămențise cu vioara în mînă și aștepta ceva din partea lui Enescu. După ce maestrul ne feliicită pe toți, îl auzirăm abia șoptind :

— Dragă Dinicu, te rog coboară-mă din nou pe pămînt, fiindcă m-ai dus prea departe adîneauri. Adu-mă la realitate, Dinicu!

Atunci tata începu Hora staccato. Cînd termină și lumea aplauda frenetic încă, Grigoraș Dinicu începu Valse coquette, o altă compoziție a sa. Enescu auzind și uceastă bijuterie muzicală, se apropie de Grigoraș Dinicu și-l sărută spunîndu-i :

— Bravo de o mie de ori, Dinicu! Ești extraordinar! Am impresia că nu te-am auzit încă niciodată așa de strălucitor ca astă-seară. Ziua de azi va fi veșnică pentru mine și pentru arta dumneitale. Bravo, Dinicu! Bravo!

Cei din sală se entuziasmară și fiecare se apropie de Grigoraș Dinicu pentru a-l feliicita. Cînd toată lumea era lângă Grigoraș Dinicu, maestrul Enescu își luă tocul de vioară și împreună cu Alexandru Rădulescu coborîră, plecînd acasă.

Noi am mai cîntat cam pînă la 12 noaptea și am intrerupt fiindcă un tip înalt, cu un ușor accent străin, spuse lui Grigoraș Dinicu :

— Maestre, în numele asociației îți mulțumim pentru concursul d-voastră și al orchestrei.

Grigoraș Dinicu mulțumi la rîndul său spunîndu-i :

— Mulțumesc Asociației A.R.L.U.S. fiindcă mi-a oferit acest prilej fericit ca să pot cînta pentru dumneavoastră și mai cu seamă pentru că am avut pe maestrul Enescu printre auditori. Sînt fericit în adevăr pentru acest prilej pe care nu l-am mai avut de foarte multă vreme, ca să pot cînta pentru marea și genialul muzician.

(Va urma)

Mircea Grigorescu: „Jurnal”

(Urmare din numărul trecut)

După oarecare tocmeală, Mircea-l lăsa pe Bușală'n plata Domnului și pornea pomomorât, cu bărbia în piept. Țiganul nu pricebuse — ori mai trebuia ceva. Trebuiau, firește, roțile. Deaceia, au pornit într-o Duminecă înaintea soarelui, la Râmnic. Pe drum nicio vorbă. Cum au trecut de pod, în târg, Mircea s'a abătut la o dugheană, a cumpărat niste piroane de la un negustor care-l cunoștea și l-a salutat cu dragoste. Apoi s'a înfundat într-o uliță spre soproanul unuia care făcea căruțe ca lumea din niste troacă prăpădite. Acolo a scotocit, a găsit două roți potrivite, s'a tocmii pînă la amiaza zilei, s'a necăjit foc, a injurat toate întîmările calendarului și la urmă a plecat cu ele. Dumitru rostogolea una, înaintea, în praful neclătînat al drumului argintiu și Mircea se chină în urmă, cu cealaltă, prăbusind-o la fiecare douăzeci-treizeci de pași. Înțura și-o pornea iară. Dumitru nu se oprea din drum. Nici capul nu si-l întorcea. Ineaa și împingea înainte ruptura lui de roată, care-i stia, parcă, de frică.

★

Asa au trecut zilele și anii, cum se rostogolea roata aceea în praful stîrnindu-l cîteva clipe — și lăsându-l apoi să se aștearnă la loc, oboșit de sborul în soare. Întocmai ca praful s'au stărnit felurite întîmplări, prin târguri, prin sate, prin satul lor, prin casa lor. Au venit vremurile ca un vîrtej, dinspre dealurile Moldovei, de pe drumul Ocananilor și al Odovestilor, aducînd oamenii și căruțe, vite răzlețite, copii fără rude. S'au scurs încetșor pe sub răpe, prin vaduri, spre Bu-

zău, și spre locurile Bărăganului. Apoi au venit alții din țosul apelor și s'au urcat spre Moldova. S'au vînturat oamenii, ca pulberea, mînați de vîrtejuri pe care Dumitru nu le pricepea și nici nu-si bătea prea mult capul cu ele.

Dar le înțelegea Mircea — și pentru oamenii din casa de pe Oreav, atîta era de-afuns.

Se deprinsese toți așa, al casei și al satului, cu bietele lor nevoi — și cu Mircea, care le pricepea pe toate.

Asezarea lor omenească despre care nu se mai ostenea nimenea să afle de cînd și cum a început pe acele locuri, prinsese cheag, cu timpul. Acum era un sat mare, ba chiar două, dacă stăteau să te iei după ale lumii, Grebănu, satul de sus, se înfîindea de la Oreav înspre dealuri, pînă se întălnea iarăș cu un cot al gârlei și se opreau casele pe mal, încremenite ca de teamă. Dincolo, după un crîng de pomi răriti și slăbănogi, începea alt sat, Homestii.

Pe drumul dinspre târg, la vale, Grebănu se prelungea și peste Oreav : dar oamenii de aici cu casele lor, adunate ca într-un pumn și pitulate în jurul unei bisericuțe cât un musuroi — socoteau că aceasta e asezarea lor aparte (mai cu seamă din pricina bisericii și a cimitirului) și-si botezase cătunul „Cristinești”. Vreo douăzeci de case de creștini, drept credincioși, cu mulți copii, cu pămînturi grase și bine așezate — stînd de mai multe rînduri de strămoși asa, cumintii și cumpătați. Stiuseră să facă față la rău, cu liniște, la bine, cu umilință. Vremuri

prea cumplite nu-i lovise. Uneori vedeau și ei vîrtejurile neamurilor, dar de la Cristinești pînă la răsucirea domniilor și la vînturătoarea noroadelor era departe. Așa că adunînd sîrăcie la răbdare și răbdare la sîrăquintă, oamenii din Cristinești își ridicau lăcutii neamul potolind, cu cas, cu mămăligă, cu zeamă, cu ceapă, cu verdețuri și cu ouă duzina de gurițe veșnic flămânde, care mișunau din zori pînă-n amurgul zilei prin fiecare ogradă. Erau case, binecuvîntate și cu mare bucurie, care numărau chiar peste duzina de copii. Se încurcau femeile în nume, nașii isprăveau sfintii din calendar, tatii își făceau socoteala plozilor pe degete și numai Popa Budiș îi stia bine, fiecare cu numele lui, cu ziua nasterii, tatăl, mama, nasul și ograda. Avea el un cataștif unde nu uita niciodată să inscrie, după o regulă anume născocită, pe lângă nume și neam, ograda nasterii — asa că oamenii, pînă la urmă, se pomeneau zicîndu-și, după cataștiful popii, Mircea al lui Onel, dela Bătătura, Nicolae al lui Alexandru, dela Răpă, Vasile al lui Nită, dela Oreav. Și asa le-a rămas numele, în Cristinești, fiecărui după curtea lui.

După cum nu s'a pomenit așezare omenească fără necazuri și gălăvă, fără suferință și dușmănie, nici oamenii din Cristinești n-au scăpat de rînduirea ce pune răul și binele deopotrivă în căusul vieții, dînd fiecăruia din toate.

S'a întîmplat, anume, că pe un umăr de deal care n'avea nici o sută de stîneni și rămăsese înfipt între sate din pămîntul domnesc al lui Vodă Sutu — acesta, cu socoteliile lui voevodale și cu puterea lui domnească, a adus țigani. Mare lucru n-ar fi fost, Țigani veniseră cu balamuc, cu gălăgie, cu spaimă'n gîmi și'n copii mai măruntii. Dar după ce vreo doi oameni din Cristinești au pus mîna pe par și unul din ei a lăsat un bulibasa de țigan mai mult mort decît viu, liota țigănească s'a cumintit și s'a așezat pe

limba de pămînt domnesc, în bordeie ca sobolii, afumîndu-se toată iarna, ca în împărăția dracilor, și prăindu-se de-a lungul verii, goi, prin țărâna drumului și cenusa bordeielor.

Asezarea lor se nimerise însă ca un ghimpe, tocmai între Grebă și Cristinești. Așa se născuse Țigănia, așezată nu stiai unde : în cea de Grebă, cum ziceau Grebănașii, cu încăpătinare și vrăimăsie, de parcă li s-ar fi dat o comoară în adunătura aceea de bordeie murdare — sau în cea de Cristinești, cum se propătiseră țigani să creadă, iar Cristineștii să se învoiască.

Dece trăgeau țigani spre Cristinești, nu s'ar putea spune...

Unii credeau că le plăcea lor satul acela mic și pitulit între nuci și meri. Alții ziceau că bisericiuța le place, asa cum se ascunde, măruntă și subtilă, cu crucea aplecată de vînturi, cu gardul viu, străbătut de spîrturi spre fiecare ogradă, cu cimitirul adunat în jurul ei ca o grădină pe lângă casă, cu flori roșii, albe, albăstrele, cu ierburii aromate și legături de busuioc uscat, pe crucile mărunțele de lemn.

Erau unii oameni mai bătrîni, mai înțelepți, care rădeau mîngîindu-și barba și mustățile și lăsu să se înțeleagă a sti mai multe. Acestia stiau, în adevăr, că țigani domnești ocoleau Grebănu și-si întorceau obrazul smolit, cu dragoste și cu zîmbete spre Cristinești, fiindcă aici curgea viața mai domol, mai după regulile locului, fără prea multă grije de stăpînire, fără teamă de osti și de gloabă, cu bunătate și învoială. Stiau că aici, unde găseau cas și urdă duzinită de suri mitite, găseau și puradeii țigănești, fărîmiturile grase ale oamenilor fără îngămfare, ale praznicilor fără oprire, fără pofțire și cu mare săturare.

Țigănia trăgea spre bine, Robise destul. Acum năzuia, fără s-o spună — spre dulceața gospodăriei.

Ce s-a întâmplat la Săliște în zilele de 5 și 6 august 1978

Mai întâi au fost fluierile, fluierile ciobanilor. Unde sonore de lemn bătrîn au deșteptat pădurile, au dezghețat cleștarul montan al izvoarelor și l-au făcut muzical, au pus în solemnă mișcare norii, au făcut mai gânditoare stîncile, mai înalți stejarii, mai sfielnici mestecenii, mai adîncă umbra pădurilor, toate împrejurimile unindu-se sub o singură vrajă, peste care păreau că zboară stoluri de rîme din „Miorița”. Uvertura fluierelor din Săliște — acest sat-capitală al Mărginimii Sibiului, acest „mărgăritar românesc al Ardealului”, cum îi zicea Nicolae Iorga, acest „salon al Ardealului”, cum îl numea Octavian Goga — da veste, peste munți, peste codri și dealuri, despre sărbătoarea ce avea să înceapă.

Era în 5 august, în zi de sîmbătă, era dimineața, devreme, și am auzit de la mari departări chemarea fluierelor. Fluierile săliștenilor și ale oamenilor din alte zări ale Mărginimii, care se îndreptau spre sărbătoarea satului-capitală de sub munții Cîmbinului. Altmînter, toată această

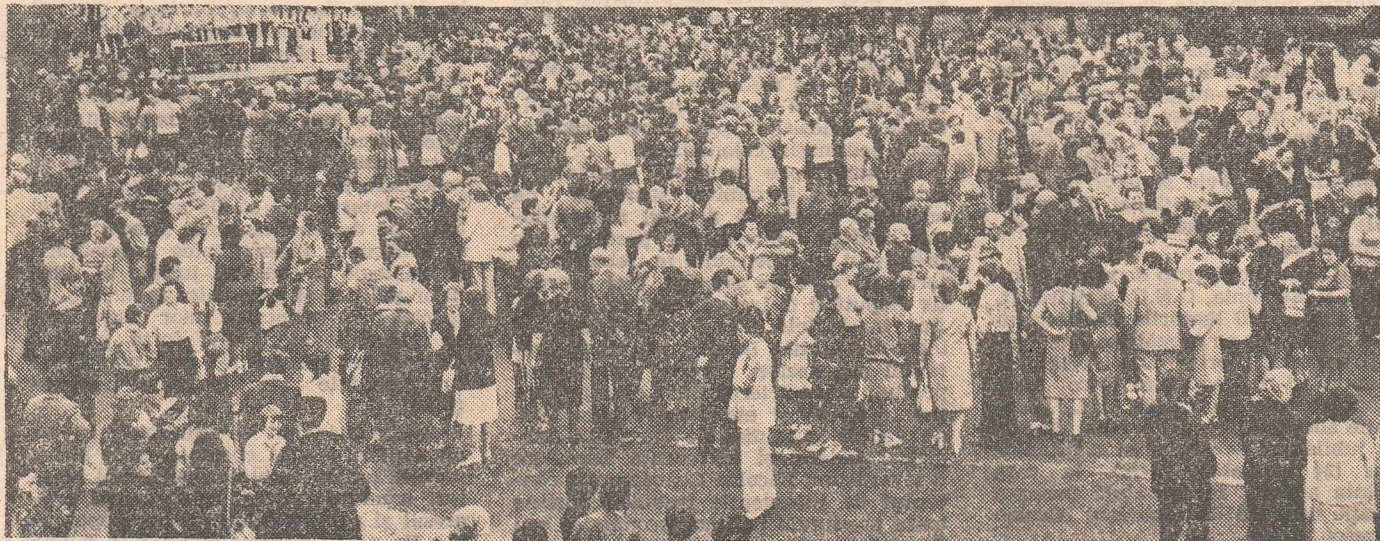
toturismele (vreo 3 500 doar ele, autoturismele, numărate de oamenii ordinii, sufo-cați de problemele parcării!), ieșiseră să privească spectacolele folclorice ce se succedau pe frumoasă scenă ridicată în centrul satului, în „Piața Junilor”, ieșiseră să cînte și să joace. Teșiseră în straiete lor albe, inchenărate cu negru, în vechiul port dacic, a cărui demnitate sacerdotală, conservată prin secole, nu încetează să ne uimească și să ne tulbure. Apropierea cetățitor dactice din munții din jur, acoperite acum de ruguri și smeușuri, a așezării de la „Cetate”, ce ființa cu vreo 1 300 de ani înainte de Burebista, apropierea acelor cetăți unde s-au săvîrșit, mai înainte chiar de intrarea în istorie a primilor regi daci, niște alte miracole, legate de preoții cei vechi, precum și altele, încă și mai vechi, legate de oamenii vîrstei dîntii a fierului, exercita, mi se părea, o putere magnetică, vădită pe fețele oamenilor, în ochii lor în care vibra o mîndrie aparte. Chipuri arse de soarele munților, bătrîni cu plete de sare și o asprime no-

spirituale, fruct al conștiinței patriotice, comuniste în acțiune, exigențe pe care le pune în față partidul, pe care oamenii locului înșiși, acești români mărgineni, împreună cu toți oamenii patriei, indifereț de naționalitate, le-au adoptat ca porunci ale sufletului.

Cum au găsit — sau au regăsit — cei 15 000 satul pe care nu l-au mai văzut de ani, poate chiar de decenii?

Au regăsit — teafăr, robust, curat, frumos, mîndru — satul pe care-l știau, satul pe care, plecînd, l-au luat cu ei, ca să le tîină de cald, ca să-i încălzească în depăr-tările, uneori friguroase, spre care-au călătorit prin ani. Au regăsit Săliștea de todeauna. Au regăsit totuși o altă Săliște.

Au regăsit seculara Săliște, vatră a „economilor de oi”, dar și cetate a tradiției și a culturii populare, Săliștea-leagăn de cărturari, de savanți, de artiști, de vestiți luptători pentru drepturile românilor. Un sat a cărui școală e atestată documentar încă din 1616, fiind deci, ca vechime, a doua din Transilvania, după

Săliște, 5 august 1978, în „Piața Junilor”

Fotografie de ELENA GHERA

țară a Mărginimii, leagăn străvechi al păstorilor, deci al „Mioriței”, trăiește sub vraja muzicală a fluierelor, care ar fi putut da naștere (și, pare-se, a și dat) unei școli de mari artiști ai cîntecului. Așa după cum numai un artist, un mare artist al cîntecului, ar fi putut distinge din vas-tul, copleșitorul concert ce se țesea, la acest ceas, peste întreg acest colț de țară, partitura fiecărui grup de instrumente în parte, reverberația sonoră a fiecărei așezări mărginene, spunîndu-i pe nume: Răsinari, Tîlșca, Rod, Jina, Poiana... Ascultam, ascultam cu emoție, la răspîntia unei șosele, care aici e și o răspîntie sonoră, încercînd să disting glasul particular al fluierelor din toate zările. Da, este ea, este Săliștea! Răsărită pe coaste de dealuri, de o parte și de alta Rîului Negru, cea mai mare comună a Sibiului (o vatră de 11 500 de hectare, cuprînzînd 8 sate și peste 8 000 de locuitori) se auzea limpede, chemîndu-ne: sunete mici și vesele, ca un motiv de cîntîră transpus sonor, sunete înalte de in alb ca zăpada din iia unei fete, apoi cîteva eșarfe sonore împletite bogat, în brocarturi ca de briu de domniță, apoi o apă de sunete ample, apoi liniște, o lungă liniște muzicală... Așa cîntă Săliștea.

Era sîmbătă, 5 august, și în Săliște, satul-capitală al Mărginimii Sibiului, începea marea sărbătoare a întîlnirii fiilor satului — cea dîntii, din seculara istorie a satului și a fiilor lui — care avea să tîină două zile și două nopți, într-o amplă, frenetică, fastuoasă revărsare de sunete, de culori, de freamăt al bucuriei obștești, amestecînd voci venite de pretutîndeni, din toate satele mărginene, din toată Transilvania, din toată țara.

Am intrat deci în sat, în această dimineață de august, însoțind împunătorul alai de oaspeți (vreo 15 000!), zic organizatorii sărbătorii) veniți să-și depună omagiul la altarul obîrșiei. N-am să pot cuprinde în cuvinte bucuria gazdelor, a oamenilor Săliștei, bucurie pentru faptul că fiul satului, cei plecați din sat, se întorseseră să-și cîntească obîrșia, se întorseseră să-și caute strămoșii. E aici, în acest „salon al Ardealului”, o lume obișnuită cu oaspeții, chiar și cu cei mai de seamă, acest sat-capitală al Mărginimii primind în veac nu unul, nici zece, ci cohorte întregi de oameni de faimă, de la Andrei Șaguna la Nicolae Iorga, de la generalul Magheru la Berthelot, de la Cosbuc la Slavici, de la Goga la Stere, de la Delavrancea la Blaga. E aici o lume obișnuită cu oaspeții, chiar și cu cei mai de vază, o lume obișnuită cu înalțimile, și totuși o lume rămasă pe pămînt, străjîndu-și și slujîndu-și credincios pămîntul, bucurîndu-se și emoționîndu-se că cei plecați, cei iscați din acest pămînt, nu l-au uitat.

Era sîmbătă, 5 august, dimineața, și oamenii începuseră să petreacă. Ieșiseră în curți, la zăplazuri, pe ulițe și la ferestre, pe acoperișuri. Ieșiseră să-și primească pe oaspeți, pe fiul satului, pe prietenii lor, veniți cu trenurile, cu autobuzele, cu au-

biliară în trăsături, o tînerime caldă și zgomotoasă, contrastînd prin gesturi cu demnitatea arhaică a costumelor albe-negre, copii expansivi ca niște iezi, țîșnînd printre roțile celor 3 500 de automobile... Dar totul, chiar și în focul cîntecelor, chiar și în iureșul hațeganelor, al jienelor și al invîrtitelor, chiar și în petrecerile oșpetelor, săvîrșindu-se într-o cîviință fără cusur, încă mai continuau să curgă oameni, valuri de oameni, spre Piața Junilor, cînd, pe scenă, au prins a se per-rinda vorbitorii, reprezentanți ai Săliștei și reprezentanți ai oaspeților. Și nu se auzea, cînd se vorbea pe scenă, o șoaptă, un strigăt, o frîntură de ris sau de cîntec. Nu se simțea decît o umbră de rumoare. Noii veniți își dădeau mut binețe, după care se inscriau tăcerii, marii tăceri muzicale cu oameni, în care picurau doar cuvintele vorbitorilor.

Nu vom insista asupra programului sărbătorii, asupra primirii protocolare a oaspeților, asupra cuvintelor ce s-au spus, asupra spectacolelor folclorice, asupra altor momente care-au făcut bogăția, ineditul și farmecul întîlnirii, de la vernisări de expoziții (de economie, de artă plastică, de istorie a culturii locului) la o sesiune de comunicări privind Săliștea, onorată de personalități ca acad. D. D. Roșca, fiu al satului, sau acad. Ștefan Pascu, unul din renumiții cercetători ai locului. Toate acestea le-au consemnat și ziarele, și radioul. Totuși, niște momente ale programului, de fapt cele esențiale, cele care l-au definit, ar trebui măcar punctate, ele inscriindu-se — în generosul cadru al „Cîntării României” — pe linia acelor înalte comandamente, care, așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, trebuie să prezideze, e necesar și important să prezideze marelui festival național al muncii și al creației libere ale poporului nostru. Trebuie deci să spunem că programul sărbătorii săliștene a fost centrat pe educația comunistă și patriotică a celor care — sălișteni și fii ai Săliștei — au primit-o cu toată inima, atît simpozionul de comunicări, cit și expozițiile, cit și o seamă de manifestări adiacente, atrăgînd atenția, în primul rînd, prin variate și sugestive mijloace, asupra momentului de fierbînte, însuflețitoare răsruce istorică în care acest sat-simbol al românilor de peste Carpați, ca dealful toate așezările acestei țări, se află astăzi. S-a reliefat, cu acest prilej, înalta atenție pe care o acordă partidul, conducerea sa, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, acestor vetre ale românilor, cum e Săliștea, pe care, în ciuda civilizației lor istorice, drumurile civilizației moderne le ignoraseră. S-au evidențiat, deci, cu acest prilej, cuceririle dobîndite aici în anii socialismului — cu deosebire în ultimii 10-12, cei mai vii ca impetuoșitate istorică, ca impetuoșitate a dezvoltării — cum și marile exigențe de muncă, de creație, de făurire a noi valori materiale,

cea din Scheii Brașovului. Un sat denumit în epocă „Magna Villa Walachialis” („Satul cel mare al valahilor”), notat în documente și ca cetate de scaun. Scaun constituit ca atare în 1556, pus sub autoritatea magistrului de Sibiu, dar reglementîndu-și raporturile cu Universitatea săsească printr-o lege anume, printr-o „Constituție a Scaunului Săliștei”, dată la două veacuri după ce, în 1336, Ludovic I al Ungariei recunoscu această vatră ca fiind sub stăpînirea lui Vladislav, domnul Munteniei. Ce lume pitorească și teafără, observa un cercetător, ce țărănime deschisă și setoasă de afirmare, prin drepturile-i arhaice și prin progenitura culturală mișcată de ambiția doctoratelor la marile universități ale Europei, în scopul unui apostolat național și social! Zeci și zeci de feciori ai „economilor de oi” își iau doctoratele la universitățile din Viena, din Budapesta, din Roma, din Jena sau din Paris și, cu titlurile în buzunar, se întorc acasă, sau, departe de casă, de sat, luptă ca să-și impună numele. Săliștea dă, în timp, nu mai puțin de șase membri ai Academiei Române: marele învățat Dionisie Romano, luptător al pașoptului și sprijinitor al lui Cuza, istoricul Ioan Lupaș, patriotul profund atașat ideilor naționale, istoricul Onisifor Ghibu, marele pedagog, fervent al Unirii din 1918, directorul Universității Daciei Superioare, profesorul Axente Banciu, pedagog, publicist, istoric, filolog, lingvist, traducător, cititor de publicații științifice și literare, profesorul Ionel Pavel și filosoful D. D. Roșca. În Sibiu, sat aparținător de Săliște, s-a născut și academicianul Andrei Oțetea, cunoscutul istoric. În Săliște, în 1818, s-a născut acel fascinant artist, țărănul-artist Picu Pătruț, autor al citorva zeci de volume (scrise cu mina, la trei secole și jumătate după Gutemberg!), cuprînzînd „stihuri”, imnuri, misterii, ornate toate cu miniaturi (în plină epocă a cromolitografiei!), în număr de peste 3 000. Din Săliște, dintr-o Săliște în care vremile totuși erau deasupra oamenilor, strîvîndu-i ades pe oameni, obligîndu-i pe mulți să-și caute norocul în alte zări, pleca, cu mai multe decenii în urmă, emigrînd în America, țărănul Ilie Martin Sălișteanu, știutor de școală primară, numai de școală primară, dar care în 1903 întemeia la West Homestead, Pennsylvania, „Societatea română de ajutor și cultură „Vulturul” și care, un an mai tîrziu, la Cleveland, tipărea, scrisă de el, o „Istorie a Americii” în două volume, spre a înlesni adaptarea românilor emigranți în acele îndepărtate locuri. Cei rămași în sat, părinții profesorilor, ai doctorilor, ai membrilor de academie, ai celor plecați să cucerească lumea, nu numai că au privegheat, cu dragoste și osîrdie, această vatră de largă iradiere spirituală în timp și-n spațiu, nu numai că i-au apărât zestrea de duh, de limbă, de artă, dar au sporit tezaurlul popular prin opera cultă, aducînd în traistele transhumanțelor și ale drumu-

rilor negustorești prin țară slovele cele mai de preț ivite din teaururile Brașovului, Bucureștilor, Blajului, Rîmnicului sau Iașilor. Muzeele de astăzi ale Săliștei sînt înfășate de astfel de cărți, multe din ele unice, ce pot face invidia oricărui centru cărturăresc al țării.

Nici o comună din România nu se poate mindri, zic săliștenii (și zic adevărat ce zic!), cu șapte membri ai Academiei Române. Nici o așezare (nu numai comună!) din Transilvania n-a dat atîția memorandiști ca Săliștea. Aradul a dat trei, Sibiu a dat doi. Săliștea a dat șapte. Mindrii pe care oaspeții, cei 15 000, le-au regăsit, în aceste zile, întregi și țefere. Întregi, țefere, pline de forță, așezate în fila prezentului, a zidirii contemporane, ca niște începuturi de rînd, ca niște majuscule, încîntîndu-te prin noblețea și strălucirea lor. La rîndu-i, fila prezentului continuă, îmbogățește, oferînd zidirii contemporane cetățenie — o cetățenie de onoare, de frunte — în priveliștea satului, alături de monumentul sau amintirea istoriei, ca un comentariu modern al unui text clasic, într-o relație de reciprocă și subtilă valorificare în același chenar, azi mai frumos ca niciodată. Sîntem într-un sat al acestei țări în care s-au impus și se impun în pagină, ca o a treia dimensiune, verticalele unor împliniri de o redutabilă strălucire. Săliștea va deveni, în acest cîntec, un oraș industrial-agrar, înau-gurînd o nouă civilizație, de fapt con-tinuînd lucrarea veacurilor, împlînînd-o într-o inedită sinteză. Pe lîngă unitățile agricole (trei C.A.P.-uri, 4 ferme I.A.S.), pe lîngă unitățile cooperăției meșteșugă-rești (autoare de produse de artizanat cunoscut în țară și peste hotare), s-au ivit, recent, și primele industrii, precum o fabrică textilă, precum o întreprindere de marochinărie (a cărei construcție s-a inaugurat chiar în aceste zile) ce va oferi aproape 1 000 de locuri de muncă. În Săliștea de azi, anticipînd orașul, elementele de urbanizare se văd la tot pasul, de la moderne unități comerciale (peste 40!) la muzee celebre (precum cele din satele Gales și Sibiel), de la dispensare la școli, de la cămin cultural de proporțiile unui ateneu (400 de locuri) la o mare bibliotecă publică (cu peste 20 000 de cărți), de la început de termoficare la început de alimentare cu apă (prevăzută pentru anul în curs), de la complex cultural-sportiv (inaugurat acum, la 5 august, în cea dîntii zi a întîlnirii fiilor satului) la piața agro-alimentară de arhitectură urbană, de la baie comunală modernă (cu vestiare, cu dușuri, cu ștrand interior) la un frumos hotel (și el inaugurat în aceste zile).

Ce s-a mai întîmplat la Săliște în zilele întîlnirii cu cei 15 000?

S-a întîmplat, înainte de toate și peste toate, refacerea unei legături, a unei legături ce, poate, nicînd n-a fost ruptă, dar care acum, în aceste zile, s-a revelat în toată marea, tulburătoare, îndetunatabila ei putere, legătura satului cu fiii lui.

L-am întîlnit, aici, pe profesorul D. D. Roșca, marele filosof, venit, la vîrsta de 83 de ani, așa cum vine de ani și ani, în toate verile, „acasă”, într-o bătrînă casă, sub cerul fără ascunzișuri al acestor munți, în care toți te iubesc, te știu de-al lor, și munți, și oameni. L-am întîlnit pe cărturarul Octavian Ghibu, fiul marelui Ghibu, academicianul și luptătorul, venit să ofere satului, Expoziției culturii săliștene inaugurată la 5 august, documente de preț legate de viața și opera lui Onisifor Ghibu și de viața și opera lui Picu Pătruț, fascinantul țărăn-artist descoperit de O. Ghibu. L-am întîlnit pe distinsul om de știință, chimistul Axente Sever Banciu, nepotul lui Axente Banciu, membru de onoare al Academiei Române, venit aici, la casa strămoșilor (una din splendidele case-unice de artă ale Săliștei, o casă bătrînă de 180 de ani), împreună cu fiul său Mircea și cu soția acestuia, ambii chimiști, doctori în chimie. Am întîlnit-o pe artista plastică Ana Lupaș, din neamul marelui istoric Ion Lupaș, secretară a U.A.P., care, la expoziția de artă plastică deschisă în localul școlii din Săliște, a expus, spre bucuria celor ai locului, care se mindresc cu ea, două splendide tapiserii. L-am întîlnit pe medicul sibiian Romulus Martin, specialist în medicina muncii și în ergonomie, fiul lui Ilie Martin Sălișteanu, fruntasul românilor din America, venit să depună o coroană de flori la mormîntul tatălui, reintors din lungul ocol al lumii ca să-și revadă satul, ca să se-ngroape în gîla lui, în Săliștea anului 1959. I-am întîlnit, de asemenea, pe cîțiva români din America, veniți special pentru aceste zile de sărbătoare. Pe unul din ei, pe Ștefan Fieraru, proiectant auto la „General Motors” trăitor în Troy, Michigan, plecat din țară în 1943, l-am întîlnit la expoziția inaugurată la școală, la școala pe care n-a mai văzut-o, spunea, de 35 de ani. A venit, ca și alții, ca să-și revadă satul, un sat pe care — ne-a mărturisit — îl regăsește mai frumos ca niciodată. A venit, ca și alții, laolaltă cu alții, care s-au așezat, în aceste zile, roată în jurul vetrei copilăriei, cu miinile întinse, ca să se încălzească la flăcările dătătoare de viață și de putere.

În rest, la Săliște, în zilele de 5 și 6 august 1978, au mai fost și ei, săliștenii, au mai fost și vecinii lor din celelalte așezări ale Mărginimii, în straiete lor albe-negre, bucurîndu-se laolaltă cu fiii satului răspîndiți prin lume, primîndu-i cu piine și sare, cu invîrtite și hațegane, cu cîntece din gură și din fluier.

Din fluierile care, risipînd peste munți, peste codri și dealuri, sufletul care cîntă al Transilvaniei, al României și al românilor, ne-au făcut să ne simțim la Săliște, în acest sat-mărgăritar al patriei, ca într-un loc binecuvîntat, ca într-o vatră de care se reazemă ființa noastră, ascultîndu-se și regăsiindu-se pe sine.

ILIE PURCARU

OCHII ȘI URECHILE LUMII

Rezistența la oroare

Au apărut, la Paris (251 de pagini, 49 de franci), „Discursurile secrete” ale lui Heinrich Himmler. Sint cuvântările pe care cel răspunzător în fața lui Hitler de activitatea S.S.-ului, a Gestapou-lui și a lagăreilor de exterminare în masă, le-a ținut în fața unor auditorii interesate și competente, între anii 1935 și 1944. Ele sint — după părerea tuturor recenzentilor — absolut îngrozitoare. Chiar și după 33 de ani de pace — perioadă în care, vai, multe s-au uitat, prea multe s-au iertat, căci așa e firea omului... — cuvântările și ideile lui Himmler înspăimîntă pentru tot ce-a putut trece prin mintea și gura unui om care a avut puterea să decidă asupra sorții altor oameni. Monstruoșitatea acestor discursuri (stenogramele nu precizează vreo tulburare a vocii oratorului) interzice orice analiză a ideilor.

Ideea de bază a discursurilor lui Himmler este aceea a superiorității rasi-ale — se înțelege a cui — asupra altor rase; din această superioritate, decurge dreptul și obligația de a omorî alte rase, ușor de recunoscut — pentru a fi persecutate și gazate — „după aspectul general al animalului, după expresia ochilor”. În toamna anului 1943, Himmler expunea foarte calm soluția finală — unei adunări de Gauleiteri și Reichsleiteri: „Mi s-a pus următoarea problemă: ce să facem cu copiii și femeile? M-am hotărît și am găsit soluția care se impunea. Nu mi-am putut asuma dreptul de a extermina bărbații — puteți spune, dacă vreți, de a-i ucide — lăsînd în schimb copiii lor să crească și aceștia să se poată răzbuna asupra copiilor și urmașilor noștri... Mulți socotesc mila un sentiment suspect. Există însă situații atât de înfricoșătoare pentru om, încît mila — așa cum e ea socotită, o simțire inferioară, insuficientă — poate salva un suflet, cum se zice foarte frumos în cărțile importante. Himmler cunoaște și el un asemenea moment după enunțarea hotărîrii sale. Mila la el sună astfel: „Va fi greu, teribil de greu, ceea ce vor avea de suportat trupele chemate să opereze această exterminare...” Rareori — zic bătrînii — niciodată, după săraca mea experiență în materie nu s-a auzit o asemenea autocompașune în organizarea unui măcel — călăul deplîngîndu-și complicității pentru ceea ce le va fi dat să-și vadă ochilor de asinini.

La un asemenea nivel de „decizie”, ceea ce nu înțeleg este aprecierea unui recenzent francez care impută discursurilor — „de o dimensiune excepțională a demenței atroce — o mediocritate consternantă”. Mediocritate? Ce caută aici acest termen? Mediocri pot fi poezi cu copii simpatici, mediocri pot fi tenori în „Traviata”, mediocri poate fi o pictură așa și așa, mediocri poate fi o teză de doctorat, colecția unui filatelist sau munca unui biet funcționar. Mediocritatea e nenanță într-un cenacul, într-un seminar, ba chiar într-o frizerie. (Niciodată într-un lagăr de exterminare. Acolo nu mai există genii, talente și sărăcie de idei — ca în revistele literare). A-i imputa lui Himmler o mediocritate înseamnă a-i acorda o șansă la integrarea lui printre oameni și a absolvi omenirea de jena cea mai insuportabilă — aceea de a-l fi socotit un semen, născut dintr-o femeie și un bărbat. El a ucis — „dacă vreți...” — expresie pentru care eu, unul, i-aș mai fi legat un nod în actul de acuzare — milioane de oameni, nu numai genii, nu numai talente abia născute dar și multe, mult mai multe, mediocrități, pline de atitea păcate mari și mici ale vieții. Poate că în adînc, abia ele dau măsura crimelor lui. În lumina cruzimii cu care Himmler a dat ordin de organizare minuțioasă a exterminării — toate păcatele vieții devin sfinte și drepte, ca cerere a vieții de a se exprima, fie și în meschinăria ei, fie și în penibil, fie și în mediocritate, avînd dreptul la a fi și urîtă, dar la a fi, cu ochii ei, cu aspectul ei general, fie și de animal... Hitlerismul a fost o astfel de crimă fără de măsură încît devine uman a iubi fiecare tresărire a vieții, fie ea mediocră, insalubră, puturoasă. „Discursurile secrete” ale lui Himmler provoacă un dezgust capabil să urce în om, printr-o tainică conversiune a urii în sublim, un cîntec paradoxal slăvind toate valorile vieții, de la cele mai superficiale la cele mai adînci, de la firul înfiorat al unei sprincene pînă la firul de iarbă și cel de bălegar.

RADU COSĂȘU ■

Promovare activă

a principiilor dreptului internațional

(Urmare din pag. 1)

viața internațională, duce la încetățenirea practicii soluționării prin căi și modalități exclusiv pașnice a diferendelor și conflictelor.

Codificarea a căpătat în concepția României un sens larg, ca mijloc prin care dreptul existent se adaptează noilor mutații din sfera raporturilor inter-statale, deschizîndu-se cu adevărat în-tregii comunități internaționale. Concepția într-o atare dimensiune, fără a o reduce la aspectele sale pur tehnice, codificarea permite ca dreptul să fie supus unor transformări determinate de necesitățile noi, mereu crescînde ale colaborării multilaterale și pluriforme dintre state și devine un proces conștient, deosebit de însemnat, prin care norma juridică dobîndește valoare universală, ceea ce îi permite să contribuie, ca factor de ordine și de stabilitate, în orientarea evoluției pașnice a relațiilor internaționale.

Într-un număr important de rezoluții și declarații adoptate de Adunarea Generală a O.N.U. și alte organe ale acesteia, într-o multitudine de instrumente juridice bilaterale și multilaterale, principiile dreptului internațional contemporan, consfințite în Carta O.N.U. în termeni generali, și-au găsit reafirmarea în formulări mai precise și deseori mai complete, exprimînd astfel, cu o claritate sporită, drepturile și obligațiile fundamentale ce revin statelor în comportamentul lor internațional. Exemplificările sînt numeroase. Să evocăm cîteva dintre ele.

La inițiativa unui grup de state, printre care și România, O.N.U. a patronat, în anii 1964—1970 lucrările Comitetului special însărcinat cu pregătirea unei Declarații privind principiile relațiilor prietenești și de cooperare între state în conformitate cu Carta O.N.U., declarație adoptată în mod solemn cu prilejul jubileului de argint al Națiunilor Unite (24 octombrie 1970), la care România a fost reprezentată printr-o delegație condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Aceste principii și-au găsit o amplă consacrare și concretizare în numeroase alte documente la elaborarea cărora România a avut o contribuție meritorie, printre care se cuvine să amintim Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor (1974) și Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa (1975). În aceste instrumente principiile amintite și-au găsit o mai largă dezvoltare și detalieri juridică. Oricare ar fi documentele în care sînt încorporate, toate aceste principii sînt însă organice unite în substanța și conținutul lor printr-o finalitate comună: instaurarea unor relații pașnice, democratice, de prietenie între toate națiunile. Referindu-se la ele, președintele Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, arată: „Aceste principii pe care viața însăși le ridică la rangul de deziderat suprem în relațiile dintre țările lumii, de premisă fundamentală a dezvoltării normale a raporturilor internaționale, capătă un tot mai întins teren de manifestare, se bucură de adeziunea tot mai multor țări, de sprijinul

cercurilor largi ale opiniei publice mondiale”.

Preocuparea României pentru definirea cît mai exactă a conținutului principiilor fundamentale ale dreptului internațional este ilustrată în chip convingător de propunerile formulate în diverse foruri internaționale de-a lungul actualului deceniu. Astfel, laolaltă cu reprezentanții altor state, delegațiile române au propus la O.N.U. ca textele referitoare la suveranitate să cuprindă, ca un element esențial al egalității suverane, dreptul imprescriptibil al fiecărui stat de a exploata în mod liber resursele sale naturale. La bilanțul contribuțiilor românești se înscruc, de asemenea, propunerile privind includerea în enunțul principiului egalității suverane a dreptului statelor de a-și alege în mod nestinjenit sistemul politic, social, economic și cultural. În toate organele O.N.U., țara noastră s-a pronunțat pentru o definiție cuprinzătoare a dreptului popoarelor de a-și hotărî de sine stătător destinele, prin care, pornindu-se de la recunoașterea faptului că acest drept exprimă un principiu juridic și nu numai o opțiune politică, trebuia să se precizeze obligația de a nu se împiedica exercițiul său practic prin intervenția în treburile interne ale altor popoare și să se recunoască legitimitatea folosirii forței pentru combaterea dominației coloniale.

În numeroase instanțe, România a subliniat cu fermitate susținută de adevărul istoric că dreptul internațional conferă interdicției postulate de principiu neamestecului în treburile interne un caracter absolut, nici un motiv neputînd fi invocat pentru a justifica ingerințele. Teza apărută a vizat inadmisibilitatea intervențiilor sub pretextul așa-ziselor motive umanitare, precum și caracterul ilicit al intervenției „consimțite” etc. Potrivit punctului de vedere exprimat de România, magistrul reliefat și în recenta Expunere a tovarășului Nicolae Ceaușescu, în conceptul de intervenție trebuie cuprinse toate presiunile politice, economice sau de altă natură, incompatibile cu principiile fundamentale ale dreptului internațional, precum și orice formă de intervenție, directă sau indirectă, chiar și sub forme de așa-zis „ajutor” în treburile interne sau externe ale altei țări.

Membră fondatoare a Comitetului special O.N.U. pentru definirea agresiunii, țara noastră s-a pronunțat în favoarea tratării cu prioritate a definirii agresiunii armate. Pozițiile României au evidențiat necesitatea de a se elabora o definiție care, pe lîngă descrierea în termeni generali a agresiunii armate, să cuprindă și o enumerare concretă a actelor de agresiune. Delegațiile române au învederat că definiția agresiunii trebuie să cuprindă toate situațiile de fapt în care se recurge la forța armată împotriva integrității teritoriale și independenței politice a unui stat. Un element esențial îl constituie referirea la folosirea forței armate „sub orice formă”, încriminîndu-se astfel orice act de agresiune, nici un considerent de ordin politic, militar, economic, sau de altă natură, cu privire la politica externă și internă a unui

stat neputînd fi invocat pentru a justifica folosirea forței.

În prezent, România acționează alături de alte state, pentru elaborarea unui Tratat de eliminare a folosirii forței și amenințării cu forța din relațiile internaționale și face parte dintr-un comitet special al O.N.U. căruia i s-a încredințat sarcina pregătirii acestui instrument, organ ce se va întruni la 21 august a.c. în prima sa sesiune.

O elocventă dovadă a preocupărilor României de promovare a legalității internaționale o constituie propunerea făcută în 1975 de elaborare și adoptare în cadrul O.N.U. a unui cod de conduită cu caracter universal în care să fie statuete drepturile și îndatoririle fundamentale ale statelor. În concepția țării noastre un asemenea instrument ar constitui o completare fericită și o precizare a principiilor Cartei Națiunilor Unite în care și-ar găsi sintetizarea ampla experiență a statelor în procesul edificării unor relații internaționale de tip nou, pătrunse de spiritul dreptății, echității și eticii, respectului și încrederei reciproce între națiuni. Adoptarea codului propus de România ar avea o mare însemnătate pentru cauza păcii, securității și cooperării între state pe temeiul principiilor dreptului internațional.

La O.N.U. a fost difuzat în luna aprilie a.c. un document românesc privind poziția țării noastre asupra principialilor factori care afectează evoluția economiei mondiale în ansamblu și a economiei țărilor în curs de dezvoltare în special. În mai a fost depus un cuprinzător document al țării noastre privind dezarmarea. În ambele documente se reliefează necesitatea imperioasă ca relațiile interstatale să fie așezate pe noi baze, de deplină egalitate și echitate și se subliniază însemnătatea îmbunătățirii radicale a cadrului juridic al relațiilor politice și economice mondiale, în special prin adoptarea unor instrumente internaționale, avînd forță juridică obligatorie, întemeiate pe principiile fundamentale ale dreptului internațional.

Aceste principii — concepute ca un tot unitar — sînt chemate, prin însăși vocația lor, să ocrotească valori și idealuri comune: pacea, colaborarea, progresul și prosperitatea tuturor popoarelor. De aceea, tuturor statelor le revine înalta îndatorire de a le apăra în permanență, de a le îmbogăți conținutul, de a se conforma pe deplin comandamentelor de conduită pe care ele le impun și de a le transforma într-o călăuză obligatorie în tot ceea ce întreprind pe plan internațional. Apărarea principiilor nu poate fi în practică decît un proces activ, conștient și militant. În acest proces, un rol însemnat revine O.N.U. și organismelor din sistemul său. Așa cum reliefa tovarășul Nicolae Ceaușescu, „Aceste organisme asigură cadrul organizatoric cel mai bun, în actualele împrejurări, pentru participarea activă a tuturor statelor la soluționarea problemelor, pentru afirmarea cu pondere în lume a principiilor dreptului internațional, a politicii de egalitate, între toate țările lumii”.

Expunerea tovarășului Nicolae Ceaușescu din 3 august exprimă în cel mai convingător mod credința țării noastre în autoritatea dreptului, în rolul său esențial în edificarea unei lumi mai bune prin structuri și mai drepte prin finalități, în armonie cu marile comandamente ale epocii contemporane.

PARADOXURILE SUPERCIVILIZAȚIEI

Rate...

Există o rată a inflației, alta a șomajului și printre multe alte rate care vor să dimensioneze ritmul de îndepărtare al omului față de idealurile sale curente mai există o rată a criminalității. Ultima dintre acestea este — o, culme! — neprevăzută! — asimptotică spre zero în acest moment în Liechtenstein. Un vînt de blănișate bîntuie, dulce și curat reconfortant, în minusculele principat stîrînd în cei cîțiva funcționari ai ordinii o plictiseală grea, dar suportabilă. Singura puscărie de la fata locului nu mai conține nici un prizonier. Sau mai exact cei trei deținuți care mai aveau de îndeplinit un stagiu, după merit, au fost „vârșăți”, prin bună înțelegere, într-o închisoare elvețiană. Speculînd momentul edili s-au hotărît, cu un tulburător simț al prezivizunii, să renoveze închisoarea pentru a o transforma într-un lăcaș dacă nu confortabil și vesel, măcar într-unul de o modernă eficacitate în perspectiva unor perioade mai puțin... ciudate. În lipsă de suspens politistii își omoară acum timpul ocupîndu-se de spațiile verzi, adică, pîndînd, bănuitori și cruzi, pe răufăcătorii care calcă peluze sau rup flori.

Cu totul altceva au preferat însă colegii lor belgieni, e drept în timpul liber... „Cazul”, făcut cunoscut de cotidianul

bruxellez „Le Soir”, a stîrnit discuții nemaipomenite. Pe scurt, sergentul Silly Deronge, în compania unor activi colegi de serviciu, a fost prins asupra faptului în timp ce jefuia, în civil, și după toate regulile artei, un magazin de bijuterii. Riscînd să ajungă drept în fața faptului împlinit, al crizei de încredere, oficialitățile politiei au luat atitudine calmînd, prin declarații de o tăioasă exigență, opinia publică. S-a subliniat, astfel, că rata criminalității în Belgia este mai scăzută în raport cu cea din Franța care a atins 36,35 la sută sau decît cea din Italia (32,45) și așa mai departe.

Rata fiind mai mică în valoare absolută rămîne de stabil, în valoare relativă, cazul în sine al delincvenței politiste ale cărei procente sînt mai greu de descifrat spre satisfacția bandiților obișnuiți.

Pe tobogan... în gașcă

„De unde venim și unde ne ducem?” întrebare care a lăsat pe gînduri pe mulți de-a lungul secolelor, întrebare cheie suînd ca bronzul dacă e o liniste absolută în jur și mai departe, a fost pusă și de toți hippy care se respectă din primul moment. Firavi, și abulici, și itine-ranți, și vegetarieni, și toxicomani, hippy și-au subțiat rîndurile sub sabia lui Damocles a schimbării de modă. Recentul lor „congres” din Peru a fost

mai degrabă o calamitate. Visurile nebuloase și reveria pe marginea trotuarelor au lăsat loc unui apetit pentru mica afacere, pentru o viață în ritm alert dacă nu voios. Dar nimic nu se pierde, totul se transformă. Citeodată răul se transformă în mai rău.

Capul de afiș al toboganului îl dețin acum așa numiții „punk”. Tineri jegosi, vopsiți, tînsi chilug, îmbrăcați alandala și gîndind, cu orice pret, tot alandala. Dinsii își mișcă demența (evident de imitație și nicidecum clinică) în grup pentru că, este limpede, numai în gașcă se poate manifesta „filozofia” de gașcă a mișcării punk. Spre deosebire de gașca hippy, blăjîna și stîrînd mîla, cea practică de punk este violentă.

La Liverpool, într-o circumscripție în care obișnuiesc să-și bea berea oameni în general în vîrstă, o haită de punk au ocupat terenul, au blocat ușile și au supus asistenta la un ritual iesit din comun: nevinovății pensionari au fost obligați — sub amenințarea ghioașelor, a biciclor cu bumbi de plumb și a cuțitelor de bucatărie să se lase transformați în punk.

Tinerii punk transformînd bătrînii în punk s-au dovedit, dincolo de bestialitatea înscenării, convinși de propria și crunta lor ilaritate, o ilaritate pe mîchie de cuțit acolo unde nebunia clovnului se întîlnește cu luciditatea criminalului.

RADU BUDEANU ■

RENUMELE STRĂVECHIULUI SUGIOU

Evocând câteva imagini din acest străvechi oraș, aflat la numai 75 de minute de mers cu trenul de imensa aglomerare urbană a Șanghaiului, poate este necesar să precizăm dintru început că Suguiou nu face parte din categoria marilor orașe chineze. Cu cei 600 000 de locuitori ai săi, așezarea intră în seria nenumeratele urbe de dimensiuni mijlocii de pe cursul Fluviului Albastru. Acest aspect cantitativ nu constituie însă un impediment ca Suguiou să fie unul din orașele cu nume de rezonanță pe plan național, de care se leagă multe evenimente, fapte și realități datorită cărora este mereu căutat și străbătut de numeroși călători chinezi și străini.

Așa cum l-am văzut în zilele unui mai generos cu oamenii și risipitor cu natura, Suguiou ne-a apărut a fi rezultatul și simbolul conlucrării a trei factori: istoria, natura și mina omului.

O cronică antică consemnează că în secolul VI î.e.n., la vărsarea Fluviului Albastru există regatul U, a cărui capitală era situată pe vatra actualului Suguiou. Dealtfel, amintirea primului rege, Hă Liu, a fost perpetuată de tradiție care spune că ar fi fost îngropat, cu tot arsenalul său de săbii, sub „colina țigului”, semnalată la nord-vest de oraș de o splendidă pa-

godă cu șapte etaje, ridicată la mijlocul secolului X. Așezat într-un loc de densă efervescență istorică, orașul își va consolida ulterior renumele de centru intelectual și economic al imperiului, mai ales după anul 589 când s-a săpat Marele canal ce făcea legătura cu provinciile nordice. În secolul XII, Suguiou era deja un mare atelier de prelucrare a mătăsii, lund aspectul unui oraș medieval, cu zid exterior de apărare și porți de acces. Configurația lui de odinioară s-a conservat perfect și vatra tradițională a orașului, în suprafață de numai 22,5 kilometri pătrați, tăiată în unghiuri drepte de străzi și vechile canale de comunicație și transporturi interioare revarsă cu generozitate asupra vizitatorului farmecul discret al patinei și longevității sale istorice, fiind un fel de album ilustrativ autentic și palpabil a citorva secole de viață urbană chineză.

Natura a fost și ea extrem de darnică cu acele locuri, astfel, că din vechi timpuri un proverb spune: „În cer există paradisul, iar pe pământ Suguiou și Hangiou”. Motivul central al flatantei formule îl constituie grădinile orașului, care de zece secole sint o atracție și o mândrie națională, formula lor de alcătuire fiind

considerată o culme a perfecțiunii artei jardiniere. La origine, acestea au fost amenajate de foști înalți funcționari de la Curte care au căutat să-și creeze un spațiu artistic și intelectual de petrecere în ultima parte a vieții. Trecind prin „Grădina maestrului pescar”, „Grădina pădurii leului”, „Grădina armoniei”, „Grădina Liu”, rămii cu impresia unei prodigioase și unice risipe de fantezie, talent și ingeniozitate în arta combinării pietrei, ochiurilor de apă, construcțiilor de lemn decorative și oazelor vegetale din care au fost create inimitabile opere de artă. Pentru refacerea lor în 1953, regimul popular a creat o comisie specială de arhitecți și grădinari care, după douăzeci de ani de muncă a redat patrimoniului artistic național splendoarea și subtilitatea a unsprezece din cele mai vechi grădini din Suguiou.

Talentul și hărnicia locuitorilor orașului au fost și rămii o certitudine constantă și dacă azi Suguiou apare ca un adevărat imens parc cu străzile, canalele și cele peste trei sute de poduri umbrite de coroanele platanilor, ulmilor, pinilor, această se datorează acțiunii anuale de plantare a copacilor organizată de municipalitate. Milioanele de copaci sădiți au și rolul păstrării unui microclimat plăcut în condițiile în care orașul are peste 400 de fabrici și ateliere cu cele mai diverse profile: metalurgie, chimie, mașini-unelte, textile, electrotehnică etc.

Cea mai veche indeletnicire a locuitorilor, care urcă până în dinastia Thang (618-907) este prelucrarea artistică a mătăsii, broderia de Suguiou fiind una din cele patru mari școli naționale ale acestei arte alături de cele din provinciile Hunan, Kuantung și Siciuan. Munca și instruirea artiștilor — broderiști locali sint dirijate de Institutul de broderie, vizitat într-una din zilele șederii noastre în oraș. În sălile lui de studiu, însumind circa 3 000 metri pătrați, zeci de artiști și desenatori creează și perfecțiază noi tehnici, modele și desene care sint trimise spre execuție în ateliere. Istoria și rezultatele acestei străvechi arte manuale sint tratate și ilustrate în expoziția permanentă a Institutului. Peisaje naturale, scene istorice, monumente arhitectonice, imagini din grădinile orașului, figuri umane celebre sau anonime sint redată în cele mai fine nuanțe fie în maniera picturii tradiționale chineze, fie în cea a picturii în ulei, bazate pe perspectivă. Oricine poate constata excepționalul talent și temeinica instruire, cerută de crearea acestor tablouri în care firul de mătase poate avea o mie de nuanțe coloristice. Cunoscut demult în China, numele orașului Suguiou s-a răspândit și pe alte continente pentru că o bună parte din tablourile, broderiile și stampele realizate în atelierele orașului se exportă. Unicate sau în serii strict limitate, fragile în aparență dar inimitabile, aceste opere duc pretutindeni faima generațiilor de artiști anonimi care au creat și îmbogățesc renumele străvechiului oraș.

ILIE VASILE ■

ACEEȘI PLANETĂ, ACEEȘI ORĂ !

O BROASCĂ TESTOASĂ DE 300 KILOGRAME

La Torvaianica, localitate situată la cîteva kilometri la sud de Roma, a fost capturată o broască testoasă de dimensiuni neobisnuite. Ea cîntărește trei chintale. O mai deosebeste de alte surate faptul că reprezintă singurul animal fosil al speciei sale. Și mai e ceva: carapacea cu totul și cu totul deosebită.

Deoarece grădina zoologică din Roma nu a putut să-și asigure o găzduire corespunzătoare i s-a redat libertatea.

Biologii marini lansează ideea că această apariție rară (în ultimele două secole trei cazuri) se datorează unui nou curent cald, care mai aduce cu sine mulți rechini mici și cetacee. Rarissima broască testoasă este liberă. Ea se va înmulți în condiții firești, naturale și nu în captivitate. Dar, în mod paradoxal, se poate vorbi de:

SUPRAVIEȚUIRE PRIN CAPTIVITATE

Un raport întocmit de oameni de știință americani, membri ai societății naționale Audubon, arată că în muntii din nordul Californiei au mai rămas doar 40 de condori. Dispariția condorului californian va fi evitată prin creșterea lui științifică, în captivitate. În condiții de

captivitate va putea trăi pînă la vîrsta de 40 de ani. E mai bine așa decît deloc? Se pare că uneori e mai bine.

REMUȘCĂRI TARDIVE

În pofida tuturor eforturilor, coasta Bretoniei de nord rămîne imbatată, ca un urias burete, de cele 120 000 tone de petrol deversate de petrolierul Amoco-Cadiz. Pînă la o adîncime de 7 metri viata a dispărut complet din mare.

Societatea Amoco Transport a decis să doneze două milioane de dolari în scopul studierii consecințelor ecologice ale catastrofei. Tardive remușcări cu privire la dispariția vietii. Niciodată nu e, însă, prea tîrziu să salvăm viata omenească pentru a cărei cauză s-a intrunit și s-a desfășurat

UN ÎMBUCURĂTOR CONGRES DE HEMATOLOGIE

În luna iulie, a avut loc la Paris al 17-lea congres al Societății internaționale de hematologie. Profesorul Bernard, președintele acestui congres, califică rezultatele obținute pînă în prezent în hematologie ca fiind „năucitoare”. Dacă, în 1954, toți bolnavii atinși de boala Hodgkin mureau în cîteva ani sau în cîteva luni, astăzi s-au obținut 90 la sută din vindecări ale stadiilor 1 și 2 și 50 la sută ale stadiilor 3 și 4. Progrese specta-

culoase s-au obținut și în tratarea leucemiilor. Analiza singelui este necesară nu numai pentru urmărirea stadiilor unei boli, dar și pentru

PROGNOZAREA UNEI NOI

VIEȚI

Un grup de medici de la Cornell University Medical College (New York) a descoperit mijlocul de a prognoza, la șapte zile de la concepere, sarcinile care vor duce la nașterea de gemeni. O simplă analiză a singelui și gonadotropina corionică va da indicații asupra dimensiunilor și greutateii viitorului copil.

MOARTE PE ROȚI ÎN SPANIA

Cerul este în flăcări. Plața de la Los Alfaques (Spania) s-a transformat într-un imens rug. Nu este vorba de-a poetiza un apus de soare ci de-o tragedie. Un camion transportînd propilenă lichidă a luat foc acționînd ca o bombă cu napalm. Sute de oameni aflați pe plajă s-au transformat în torte vii, au fost carbonizati pe loc, plătînd cu viata lor această groaznică neglijență.

MOARTE PE ROȚI ÎN MEXIC

Patru zile mai tîrziu, la nord de Mexico, trei autotururi, două camioane și o

cisternă, transportînd butan lichidă s-au ciocnit. Din nou flăcări, explozii în serie. Rezultatul: 85 de morți și 150 de răniți. Transporturi ale distrugerii circulă pe șosele.

Ce drumuri sigure vor mai rămîne, oare, oamenilor?

ȘASE ȘOARECI VINOVAȚI

În lume se depun eforturi mari pentru a se asigura securitatea hranei și pentru a se reduce pierderile de cereale după recoltare, arată un document F.A.O. Tot din document se desprind următoarele: șase șoareci consumă o cantitate de grîu ce ar ajunge unui om timp de un an; insectele pot provoca pierderi de 10-40 la sută din recoltă. Se iau și măsuri, cîteodată; se declanșează acest

RĂZBOI ÎMPOTRIVA LĂCUSTELOR DEȘERTULUI !

Unități specializate ale marinei și aviației spaniole vor fi mobilizate, începînd cu data de 15 august a.c., conform stării de război, ca să se prevină, în felul acesta, atacarea Arhipelagului Canarelor de către lăcustele desertului care au mai devastat cele șapte insule ale arhipelagului în anii 1910, 1932, 1953 și 1958. Iată un „război” care merită dus.

I. GRECU ■

MONDO UMANO ?

Bracht story

Mai întii o altă istorie, cu aceeași desfășurare dar, din fericire, nu cu același tragic final. Amsterdam, 28 octombrie 1977. Multimilionarul olandez Maurts Caransa este răpit în plină zi. Cîteva zile după aceea, mai precis la 2 noiembrie, Caransa este eliberat în schimbul sumei de 10 (zece) milioane florini (circa 150 milioane franci belgieni). De curînd, o parte importantă din sumă este găsită la o bancă din Lugano, Elveția, în seifuri și conturi numerotate ce figurau pe numele a trei sudamericani. Unul dintre ei, Luis Alvarez, fusese arestat acum cîteva timp la Los Angeles.

Presa belgiană opinează că această afacere ar putea avea legături cu o altă răpire: cea a lui Apersi, portarul unui producător de diamante din Anvers, care, și el, a fost pus în libertate. Dar această poveste nu se mai leagă cu cea a răpirii baronului Charles Bracht. Rememorarea este, aici, necesară. 7 martie 1978. La ora 9.15 baronul Bracht părăsește castelul său Calesberg, din Schoten, și pleacă, singur, la volanul mașinii sale, la birourile din Anvers, de pe Louge Nieuwstroat, nr. 45. La prînz, neliniște la Schoten: Charles n-a revenit pentru obișnuitul dejun. Spre sfîrșitul zilei familia alertează poliția. Declansată imediat, ancheta descoperă, pentru început, mașina sa în parking-ul nepăzit în care societatea aparținînd familiei Bracht a închiriat cîteva locuri. În fața mașinii, urme de sînge și păr. În dimineața aceleiași zile familia Bracht primește un telefon din partea unuia din răpitori. Își zicea „Dexter” și, potrivit specialiștilor, vorbea o engleză strîcată. S-a aflat că a cerut o răscumpărare de zeci de milioane de franci belgieni. Ca să-i dea curs, familia a cerut o dovadă care să demonstreze că răpitul este în viață. Autorii actului au strecurat ceasul și cheile într-o pungă de plastic pe care au lăsat-o sub un pod de pe calea ferată Anvers-Bruxelles. Dovezi concludente? Nici pe departe. Mai ales că aproape trei săptămîni familia a rămas fără nici o știre. Într-un asemenea climat, a cărui tensiune creștea la maximum, a intervenit un alt anunț telefonic făcut, de data aceasta, redactorului de serviciu de la „Gazet van Antwerpen”. La celălalt capăt al firului, un om care vorbea englezește destul de prost anunța că baronul Bracht este mort, că el a fost ucis... Totuși victima nu este găsită.

Abia după o săptămînă, cînd Bracht jr. cere misteriosului „Dexter” să-și scrie sau să-l contacteze, urmează un nou apel telefonic al misterioasei voci ce vorbește englezește, care dă cîteva amănunte asupra locurilor unde Teo Bracht să se deplaseze și să găsească victima. O amplă operațiune este lansată și cercetările dau rezultate. Din păcate, totul este adevărat. Și foarte trist. Bracht decedase încă din ziua răpirii sale, iar cei ce comiseră odiosul act cereau răscumpărare pentru un mort. Lipsa lor de scrupule nu se oprea aici, cu toată tragedia provocată unei familii, cu toată încordarea ce domnise 35 de zile în acest oraș și în țară.

Într-o bună zi, reamintindu-și procedeul folosit de poliția vestgermană polițiștii din Anvers au apelat și ei la o emisiune TV cerînd să fie sprijiniți în recunoașterea misterioasei voci a lui „Dexter”. N-a trecut mult și apelul a dat roade: într-un imobil de pe Avenue de Belgique a fost arestat un oarecare Marcel van Tongelem, 39 de ani, alias Janssens. Sint indicii numeroase care-l dovedesc a fi autorul răpirii, mai ales că nu e un necunoscut pentru oamenii ordinii.

Dincolo de toate aceste precizări un amănunt reține atenția și asupra lui se concentrează numeroase comentarii: Tongelem, după răpire, crimă și perioada de mare încordare pînă la descoperirea victimei, a dat o raită pe la Rotterdam, ca să se liniștească și să se recreeze, spun și scriu cu tristete ziarele, condamînd vehement un asemenea act și o atare mentalitate. Să ne reamintim de cazul Moro, de cazul Empain, de cazurile citate la început. Totul e: nu numai cît vor mai dura aceste nelorite story, ci și cum de proliferează mereu?

PETRE NICOLAE ■

Climat bun la Baia Mare

Multe dintre succesele sportului românesc în anii din urmă își au primul izvor în acest mare oraș al Nordului, din această superbă colectivitate de actuali muncitori, de foști țărani și de intelectuali cu vocația tradiției și înnoirii, în această cetate a bunului simț și a încrederii în puterea omului, care e Baia Mare. Dacă ne-am aminti numai Cupa României la handbal, câștigată spectaculos și meritat de echipa din Baia Mare, dacă ne-am aminti succesele excepționale pe care le au alte echipe românești formate și din jucători proveniți din Baia Mare și tot ar fi destul să semnalăm Maramureșul ca scenă de primă strălucire a afirmării sportului românesc, de fapt a afirmării disponibilităților celor mai curate ale omului. Am fost zilele trecute la Baia Mare și am văzut încă o dată ce oameni cu puternicul sigiliu al spiritualității trăiesc și muncesc, și visează acolo. Înainte de a cunoaște direct publicul sportiv din Baia Mare, am cunoscut publicul cultural din Baia Mare și m-a ulmit delicatețea sufletului, și m-a uimit capacitatea sa excepțională de a se emoționa, de a se mobiliza în fața marilor cîntece ale patriei, cîntece pe care acest public maramureșean nu așteaptă cu mina întinsă să i le aducă altcineva, ci și le scoate cu noblețe și vocație din sine însuși. Căci Maramureșul este la ora de față și una dintre cele mai pure leagăne ale spiritualității românești. Cu psihologia lor de grăniceri, maramureșenii au o vibrație de neoprit în fața adevărilor fundamentale ale patriei. Ei cred în mod clar și definitiv în tot ce-i frumos și adevărat, și nu cred verbal, ci cred prin fapte. La Baia Mare oamenii trăiesc în perspectiva unei noi omogenizări, după ce a venit fiecare de unde a venit, și se formează ca tradiție muncitorească. I-am văzut pe băimăreni și la stadion însoțindu-și echipa Fotbal Club Baia Mare cu un entuziasm destul de nuanțat, aplaudind numai ce era de aplaudat, inclusiv realizări ale adversarilor. Și mi-a plăcut enorm felul spiritual de a se purta (cel puțin în ziua în care am fost eu acolo) al acestui public. Ei bine, publicul nu este singura valoare a sportului în Maramureș. O valoare cred că este și echipa Fotbal Club Baia Mare pe care am cunoscut-o și la antrenamente, și în două jocuri, și despre care pot spune că este una dintre echipele, foarte puținele echipe românești, care încearcă să joace fotbal modern. Talentul unui antrenor serios și inspirat, pe cât e de curajos și de nedreptățit, talentul lui Viorel Mateianu se vede, el a studiat atent jocul de fotbal în genere. În replica pe care o dă echipa sa oricărei alte echipe, Mateianu i-a pus pe jucătorii săi să așeze puțină minte, puțină judecată, puțină dorință de a acționa lucid. Nu mai vorbesc despre faptul că la Baia Mare jucătorii alegărilor. Sincer să fiu au fost faze în care Fotbal Club Baia Mare mi-a plăcut mult, așa cum îmi plăcuse și în neuitatul derby Fotbal Club Baia Mare — „U” Cluj-Napoca, derby transmis de televiziune și care mi s-a părut atunci cel mai bun meci al momentului. La Baia Mare oamenii au nevoie după munca de fiecare zi de o descărcare și de o nouă reîncărcare a energiilor. Dacă ar fi numai fotbalul nu aș considera că este destul, dar nu este numai fotbalul. Se caută în Nord (și fiște nu numai acolo) căi prin care omului să-i fie bine și în timpul său liber. Să sperăm că nimic nu va tulbura calea dreaptă pe care se află întregul sport maramureșean la ora de față.

ADRIAN PAUNESCU ■

Mihai Naca, antrenorul „Farului”:

„Dacă n-am fi fost cu adevărat dotați pentru rugby, la baza de masă pe care o avem în țară nici n-am fi contat în Europa!”

— În momentul de față, august 1978, Mihai Naca reprezintă în primul rînd numele antrenorului echipei constănțene de rugby „Farul”, câștigătoare a titlului în trei din ultimele patru ediții ale campionatului național. Ce a fost mai înainte?

— Sint bucureștean, născut chiar în „cartierul rugbiștilor”, aproape de Parcul Copilului, acum 39 de ani. Am jucat, desigur, mai întâi la „Grivita roșie”, unde întâi antrenor mi-a fost poetul Tudor George, zis „Aho”, a cărui pasiune pentru rugbi a rămas și astăzi nealterată. Când am terminat junioratul am trecut la „Rapid” și mai apoi la „Știința” Timișoara, ca jucător și antrenor totodată. La 21 de ani și jumătate, student al Facultății de educație fizică, am fost, cred, cel mai tânăr antrenor al unei echipe de rugbi din prima divizie. „Știința” s-a menținut în „A” patru ani de zile, între 1961 și 1965, după care eu m-am întors la București, ca antrenor al „Gloriei”, cu care am promovat din a doua în prima divizie a țării. Din 1973 sint la Constanta, mai întâi la „Chimia” Năvodari, apoi, după un an, la „Farul”.

— Am auzit adeseori vorbindu-se între obișnuții rugbiului că dumneata ai moștenit la „Farul” o situație perfectă, o echipă și un club deja consolidate, și că nu ți-a mai rămas, drept urmare, decît să culegi roadele, sau, cu alte cuvinte, să câștigi campionatul fără mari eforturi personale! Ce e adevărat din ce vorbese gurile rele?

— Există, fără îndoială, o jumătate de adevăr, așa cum se întîmplă întotdeauna acolo unde se însinuează o jumătate de neadevăr. Ca să mă explic, am să încep cu prima parte. Înaintea mea, la „Farul” a lucrat vreo trei ani antrenorul emerit Titi Ionescu. Cea mai bună performanță a echipei în acest timp a fost ocuparea unei loc III. Dar Titi Ionescu a avut marea reușită că a izbutit să dea Constantei gustul pentru marea performanță. Rugbi, e adevărat, se juca de vreo 20 de ani pe malul mării, dar la un nivel foarte modest. Întîlnind însă aici un sprîin deosebit, pe care a știut să-l capeteze, Titi Ionescu a stimulat ambiția sportivă și în sportul cu balon oval, punînd adevăratele baze ale rugbiului constănțean de cel mai înalt nivel. A făcut ceea ce lucrurile organizatorice extraordinare — secția de rugbi, desigur, dar mai ales seria constănțeană de divizia B, cu scrișinul foarte important al Comitetului municipal de partid și cu acordul federației de specialitate, o serie de rugbi cu 12 echipe, marea majoritate din Constanta, o adevărată bază de masă nou creată, care a dat frumoase roade. Astăzi există cinci, șase sute de jucători de rugbi în județ, lucru nemăintînit decît cel mult în București, și cîteva echipe destul de bune, antrenate în general de foști jucători constănțeni. Meritul lui Titi Ionescu este indiscutabil. Numai că el n-a mai avut asemenea reușite nicîieri, după ce a plecat de la Constanta. Cu Buzăul a căzut în a doua divizie, nici la Iași n-a avut prea mare succes, iar astăzi se află la Petrosani, unde are o echipă bună, dar nu ca „Farul”! Cu alte cuvinte, e foarte adevărat că eu am găsit la Constanta o echipă și un teren foarte fertil pentru rugbi, dar e extrem de exagerat să se afirme că „Farul” a jucat în continuare doar din ce a învățat de la Titi Ionescu. În chiar primul an, dealtfel, i-am pierdut pe Dumitru, actualul căpitan al echipei naționale, pe Stoica și Florescu, Motrescu și Holban au plecat militari, și încă alții, poate mai slabi, pe care nu-i mai numesc. Primul campionat l-am dus cu numai 18 jucători, dar ce-a fost pe mine, nu mă întrebati!

— Ce-a fost?

— Au fost destule. În general, lumea era cu ochii pe mine. De veneam după un antrenor emerit! Am fost nevoit să fac cîteva mutații în echipă, pe Varga din linia a III-a l-am făcut centru, așa a jucat și în echipa națională mai tîrziu, din fundușul Bucos am făcut mijlocuș de deschidere, iar astăzi e chemat la lot pe același post, am promovat cîteva jucători de la juniori și din divizia B constănțeană, i-am integrat apoi pe Ianusevici și Ioniță, veniți după un an, l-am recuperat pe Băcioiu...

— Ce-i asta, „l-am recuperat”?

— L-am găsit în circuma gării, conduceam pe cineva și m-a văzut, era făcut praful și m-a rugat să-l ajut, că se va îndrepta. Fusese suspendat de club. I-am spus să vină marți la antrenament, mai mult să scap, dar m-am trezit cu el și nu l-am mai putut refuza, mă implora din ochi. Iancule, i-am spus, eu îți dau o șansă, dar trebuie să-mi promiți că nu mai bei, hai să zicem pînă se termină campionatul. Dar după campionat se

poate, m-a întrebat? După campionat facem un chef amîndoi! Avea 30 de ani. La 31 a jucat în echipa națională, în chiar meciul acela memorabil cu Franța, pe stadionul Giulești. Astăzi are 34 de ani, este maestrul emerit al sportului, titular de bază la „Farul”.

— As vrea să te întreb dacă ascensiunea „Farului” este legată de o nivelare a rugbiului românesc, de slăbirea unor formații ca „Grivita roșie” ori „Dinamo” — sau de altceva?

— Nu poate fi vorba numai de asta, desi nici „Grivita”, nici „Dinamo” nu mai sint la ora actuală ceea ce erau în trecut. Cred că mai curînd este vorba de o lărgire a ariei rugbiului românesc. Înainte nu aveam decît trei echipe, cele numite plus „Steaua”, care se băteau pentru titlu. Astăzi există „Farul”, există Timișoara, care a luat și ea un titlu, există Petrosani și Birladul, Baia Mare, nou promovată, face eforturi deosebite, iar „Steaua” a rămas o echipă foarte bună. Mai slab stăm cu baza de masă a rugbiului — cu toate că, paradoxal, acest lucru nu se vede în rezultatele înregistrate pe plan internațional. Dar așa am fost noi românii, probabil cu adevărat dotați pentru rugbi — fiindcă altfel nu pot să-mi explic cum o echipă dintr-o țară ca Franța, cu 200 000 de jucători, poate fi întrecută de o echipă reprezentînd, după rapoartele federației, cel mult 10 000 de jucători de rugbi! Dacă ar fi fost după baza de masă pe care o avem, noi nici n-am fi contat în Europa. As vrea însă să amintesc aici și despre curajul antrenorului federal Valeriu Irimescu, care a simțit cînd a venit momentul să schimbăm fața rugbiului nostru. Pînă acum cîteva ani, echipa națională se străduia să piardă la cît mai puține puncte în fața francezilor și, poate, izbutea să-i păcălească pe o lovitură de picior. Irimescu a venit cu curajul de a-i ataca pe francezi, iar meciul de pe Giulești, cînd le-am dat trei încercări francezilor, îl tîneți minte, desigur! Am și pierdut în felul acesta, fără îndoială, dar schimbarea de concepție se petrecuse deja, pasul cel mare spre rugbiul modern, la care aspirăm astăzi. Revenind la echipele de club, a fost evident pentru toată lumea că „Farul” a bătut „Steaua” mai ales prin organizarea jocului, printr-o tactică mai modernă, prin „siretenie”, cum se exprima un ziarist de la cotidianul de specialitate, de parcă lucrul acesta ar fi fost interzis! În fine... Noi am început să învățăm o multime de lucruri noi direct de la galezii și englezii, cum ar fi atacul cu fața, nu cu spatele la adversar, iar părăsirea mea în această direcție este că ar trebui să depășim mai repede stadiul de „învățăci” al cocoșului galic și să tînim cu îndrăzneală mai departe. Să ne uităm mai atenți la rugbiștii galezii și englezii, la neozelandezi...

— Este și ceea ce, după cunoștința mea, are să se întîmpe peste doar cîteva săptămîni, odată cu turneul în Țara Galilor și Anglia al echipei noastre naționale. Cîți oameni de la „Farul” vor fi în acest turneu?

— Acum patru ani, cînd am venit la „Farul”, echipa nu avea decît doi titulari în „națională”. La meciul cu Franța, pe Giulești, au jucat șase oameni, plus o rezervă, aduși de pe litoral. Astăzi, cînd s-a anunțat convocarea unui lot lărgit, de 40 de jucători, pentru pregătirea turneului din Marea Britanie, au fost selectați 15 rugbiști de la „Farul” din cei 22 cîți avem în lotul nostru. E ceva, nu-i așa?

— Nu spui un cuvînt despre antrenor...

— Antrenorul rămîne acasă, cu rezervele! Și-mi pare tare rău. Nu că sînt eu la cine știe ce loc în schema federației, nici vorba — dar trei săptămîni în patria rugbiului, în fabuloasa lume a rugbiului britanic, asta mi-ar fi plăcut enorm. Mi-ar fi plăcut desigur să văd și să învăț lucruri noi. Poate altă dată!

— Crezi că „Farul” va domina rugbiul românesc mai mulți ani, de acum înainte?

— N-aș putea spune asta cu cea mai mare certitudine, fiindcă n-aș vrea să risc. Dar există astăzi o multime de premise pentru ca această previziune să se împlinească total. În primul rînd atenția deosebită, deloc slăbită, pe care factorii de răspundere, în primul rînd tovarășii Nicolae Dan și Ilie Georgescu, de la Comitetul municipal de partid, apoi directorul Ion Gușoasă, de la T.C.L., și încă alții, o multime — deci atenția pe care toți acești oameni minunați, cucerii de frumusețea sportului cu balon oval, o acordă rugbiului. Biroul secției de rugbi a clubului „Farul” este alcătuit din 12 oameni, numai unul și unul! Avem 10 echipe de divizia B în județ, și două în prima divizie — „Farul” și T.C.Ind. Mai sînt două echipe de juniori în campionatul național, ambele tînînd de Școala sportivă, dar — mai ales — patru clase speciale de rugbi, care au trecut din a V-a în a VI-a, plus alte patru care vor lua acum ființă, în clasa a cincea. Și știți cine sînt profesori la aceste clase? Motrescu, Ianusevici și Bucos! Copiii

ăștia sînt o minune. Și încă altceva. În timp ce la București se desființează terenuri de rugbi, cum ar fi cel al „Gloriei”, pe „Tineretului” din 4 terenuri se mai joacă doar pe două, „Dinamo” a rămas și ea fără teren de rugbi etc. — La Constanta ele, terenurile, se construiesc: „Farul” are terenul său propriu, pe care nu intră niciodată echipa de fotbal, „Constructorul”, „Vointă” și I.T.C. de asemenea. În plus, municipalitatea a luat hotărîrea de a construi un stadion numai pentru rugbi, de 12 000 de locuri! — Vă spun cîștit, nu știu dacă peste șase ani voi mai fi antrenor la „Farul”, dar în Constanta voi fi, și abia aștept să-i văd pe puștii de la clasele speciale cum cresc, și dacă va mai putea cineva să stea de vorbă cu rugbiul constănțean!

— De ce nu se întîmplă același lucru la fotbal?

— Asta e o poveste mai veche, și n-aș vrea deloc să-i mai supăr și eu pe prietenii noștri de la echipa F.C. Constanta, căzuți în „B”. Oricum, vă mărturisesc că pe noi rugbiștii nu ne bucură deloc însuccesul fotbalistilor; dimpotrivă. Pentru că vrefi o explicație, mi-aduc aminte că Antonescu a asistat odată la un antrenament al nostru, al rugbiștilor, și la urmă a exclamat: „Nenică, pîi dacă pe noi ne-ar băga la asemenea antrenamente, la haltere, la cauciucuri și juguri, nu știu dacă ar mai rămîne trei fotbalisti să se ducă acasă pe picioarele lor!” Acum, pentru că și ei vor luca duminică dimineața, va trebui să începem noi de la 9,30, iar ei de la 11, ca să nu ne luăm spectatori unul altuia, sau, mai exact, ca să nu le furăm spectatori, cum se spune. La Constanta, poate că știți, au fost meciuri de rugbi cu 12 000 de oameni în tribune, și meciuri de fotbal cu numai cîteva sute. Dacă partidele s-ar pune la concurență, nu știu zău, vă rog să mă credeți, dacă la fotbal ar asista mai mult de o sută, două de spectatori...

— Devine Constanta, tot mai vizibil, orașul rugbiului?

— Poate că da; Sper că da!

DUMITRU GRAUR ■

Anul acesta, Cluj-Napoca „merge” pe Universitatea!

De cîteva ani fără echipă de fotbal în prima divizie, municipiul Cluj-Napoca n-a încetat să sperie în promovarea măcar a unei reprezentante ale sale, Universitatea sau C.F.R., pe prima scenă a fotbalului nostru. Au fost ani triști pentru fotbalul clujean, cu meciuri pe Stadionul municipal sau pe cel al C.F.R.-ului la care nu asistau decît cîteva sute de spectatori — dar fenomenul, spun specialiștii, a fost și el necesar, ca un fel de reciclare a publicului clujean, a cărui iubire față de fotbal se afla în vizibilitate scădere, dar și a fotbalistilor din cele două echipe clujene, ale căror ambiții sportive scăzuseră foarte mult. Între timp, lucrurile s-au îndreptat vizibil, și de o parte și de cealaltă, municipiul clujean încercînd să dinamiteze ambiții noi, capabile de a aduce măcar o reprezentanță a orașului în prima divizie. Anul trecut, regulamentul de transferări nepermițînd mutații dintr-un club în altul decît în cadrul județului, Cluj-Napoca a luat hotărîrea întăririi echipei C.F.R., care i-a primit de la „U” pe Batacliu și Hurlo. Dar, C.F.R.-ul s-a clasat în cele din urmă pe locul 3, după Baia Mare și „U”. În perspectiva noului campionat, organele locale de decizie au hotărît să fie investite mai multe speranțe în Universitatea, echipa studenților clujești fiind la ora actuală o formație nu numai tînară, dar și cu o multime de jucători talentați, pe măsura fotbalului de înaltă tehnicitate, ce a făcut meru renume lui „U”. Între ei, pe lingă Cîmpeanu II, Vîdican, Lăzărcau, Moș, Mureșan și alții, care au făcut parte din echipa lui Peniță Moldoveanu și în campionatul trecut, apar acum fundușul central I. Ciocan (un fost titular al lotului de tineret), fundușul de margine Mihai Liviu, mijlocușul Manu și atacantul Batacliu, ultimul revenit după cum se vede la „U” — toți patru jucători la C.F.R. pînă în această vară! În schimb, echipa fero-viară clujeană i-a primit pe Mirăuță, V. Ciocan, Berindei, Căpușan și juniorul Albu. S-a petrecut deci la Cluj-Napoca o foarte importantă schimbare de efectivi (probabil cea mai însemnată din toată țara!), „U” devenind în momentul de față, cel puțin prin prisma lotului de jucători, o echipă cu adevărat puternică, capabilă să forțeze porțile promovării. Sigur, numai campionatul propriu-zis va da verdictul definitiv, pentru că atît F.C.M. Reșița, cît și, probabil..., C.F.R.-ul nu vor renunța cu una, cu două la lupta pentru primul loc al seriei. Deocamdată însă, așa cum ne-au declarat, antrenorii P. Moldoveanu și noul său secund, talentatul tehnician Toader Pop (fost la Mureșul Deva), sînt optimiști. La anul, o vom avea din nou pe „U” în divizia A?

Cantină cu separeu și garaj sub fereastra directorului care nu mai este!

(Urmare din pag. 15)

tori ai Inspectoratului Județean de învățământ, care în concluzii au propus destituirea imediată a directorului Alexandru Simon, a fost cunoscută de conducerea întreprinderii de energie electrică, coordonatoare, dar pînă la urmă, directorul a reușit, cu câteva lacrimi, cu câteva vorbe, să înduplece conducerea inspectoratului și să scape cu fața curată; adică să scape fără nici o sancțiune. Colectivul de profesori, constatînd tolerarea abuzurilor, a fost dezamăgit, procesul de învățământ a avut numai de suferit. S-au instaurat indisciplina, dezordinea, care au adus pagube însemnate avutului obștesc, și, înainte de toate, procesului instructiv-educativ.

— La 9 iulie, declara profesorul P. P. m-a chemat directorul la birou și mi-a spus: „Sub nici un motiv să nu rămîna atîta elevi corigenți și cu atît mai mult să nu rămîna repetenți. Eu îi voi chema pe toți profesorii, a zis dînsul, și le voi pretinde la toți acest lucru”. Cum elevii nu erau nici de data aceasta pregătiți, m-am gîndit că nu voi putea da satisfacție conducerii școlii, decît modificînd notele. Și le-am modificat.

La fel declară un număr de 7 (șapte) profesori! Cum motivează directorul A. Simon?

— Acești elevi ne făceau mari greutăți, erau elevi-problemă și astfel m-am gîndit că scapă școala de ei.

Asadar, nu educarea acestor elevi, nu instruirea corespunzătoare a lor, conform obligațiilor pe care le ridică un proces instructiv-educativ de calitate, ci pasarea actului educațional altora, uzinei, unde astfel de elevi continuă să se situeze în coada procesului de muncă și de producție.

— În septembrie, 1977, eu am depus cerere de retragere din funcție, ne spune profesorul Nicolae Eftenie: mi-am dat seama că într-un climat de abuzuri și de tolerare a abuzurilor nu se poate lucra.

Nu ne oprim aici la toate actele de abuz, la furturile descoperite la cantina școlii, la magazia de alimente, la actele de favoritism ale directorului, vrem doar să înțelegem de ce conducerea întreprinderii de energie electrică Brașov, întreprindere coordonatoare, cît și conducerea Inspectoratului Județean de învățământ Brașov au tinut morțiș să fie realasă, la ultima adunare generală a oamenilor muncii din școală, tot vechea conducere și mai ales directorul Alexandru Simon. Pentru aceasta, o să vedeti, a fost nevoie de două sedințe la rînd, ale căror lucrări au fost conduse în prima zi de directorul întreprinderii de energie electrică, iar în a doua zi de inspectorul general adjuncți al Inspectoratului Județean de învățământ. Avem în față procesul-verbal din 5 iulie 1978, al adunării generale a oamenilor muncii din cadrul Liceului Industrial nr. 1 Brașov: marea majoritate a celor care au luat cuvîntul, a criticat cu asprime lipsurile grave din activitatea conducerii școlii. Inșiși directorul adjuncți al școlii a fost de părere că „ambii directori trebuie să răspundă în fața organelor superioare de problemele școlii”. Conform criticilor aduse în adunarea generală, conform vointei oamenilor muncii din școală, vechea conducere trebuia să fie schimbată. Pentru funcția de director, au fost întocmite dosarele a trei profesori: „unul care nu îndeplinea condițiile pentru a fi director, se spune în scrisoare, al doilea nu vroia niciunul să ajungă director, iar al treilea era tovarășul Alexandru Simon, care era deta director. De menționat că A. Simon a fost numit director cu delegație trei ani la rînd. Votarea a trei candidați a durat în jur de 4 ore. Văzîndu-se că după 4 ore, tovarășul A. Simon nu reușește să obțină un număr suficient de voturi, care i-ar fi dat dreptul să fie trecut pe lista candidaților, tovarășul care conduce lucrările sedinței a declarat că „intrucît numărul de membrii prezenti nu face posibil un vot semnificativ”, adunarea nu este statutară și propune amînarea alegerilor pentru a doua zi, și intrerupe adunarea după 7 (șapte) ore. A doua zi, a început o a doua sedință, lucrările au fost conduse de tovarășul Petru Ludosan, inspector general adjuncți, și, pe lista de candidați la funcția de directori a rămas și tovarășul A. Simon”.

Am întreprins ancheta de față împreună cu delegați ai Ministerului Educației și Învățămîntului, ai Ministerului Energiei Electrice, ai Inspectoratului Județean de învățământ, cu activiști ai comitetului județean de partid. Concluziile, credem noi obiective, le-am prezentat unui secretar al Comitetului Județean de partid Brașov, într-o sedință operativă și dreaptă, în care s-a hotărît, în urma tuturor acestor fapte, destituirea directorului Alexandru Simon, pentru incompetența de a conduce colectivul de cadre didactice și procesul instructiv-educativ din Liceul energetic nr. 1 Brașov, înlăturarea din funcție a directorului adjuncți Nicolae Eftenie, pentru aceleași motive, discutarea acestui caz cu toate cadrele didactice din școală, cît și cu cadrele didactice din județ. S-a hotărît, de asemenea, întocmirea unui plan de măsuri pentru noua conducere, pentru înlăturarea grabnică a tuturor acestor stări de lucruri, de abuzuri, cît și o conlucrare mai strînsă cu ministerele de resort.

Cum depășirea unui autotren s-a transformat într-o capcană

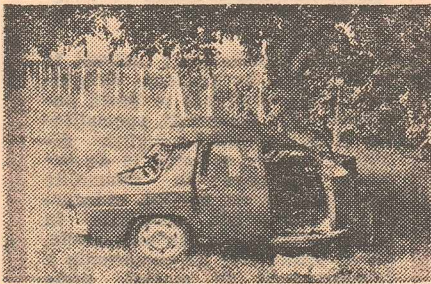
Depășirea unui autotren lung de peste 20 de metri reprezintă, în circulație, mai ales cînd traficul e aglomerat, o manevră dificilă chiar și pentru un șofer experimentat. Lungimea mare a mașinii care îngreunează observarea zonei din fața acesteia, înălțimea care împiedică privirea să „treacă” peste autovehicul, cere ca dublarea mastodontilor de acest gen să se efectueze cu deosebită prudență. E mult mai facil să depășești o coloană de 7-8 autoturisme decît să dublezi un asemenea gigant.

Depășirea acestor autovehicule trebuie să se realizeze pe sectoare de drum drepte și relativ lungi, unde asigurarea din față se poate efectua în condiții bune. Șoferul care se pregătește pentru dublare, este necesar să păstreze o distanță suficient de mare față de mastodontul care rulează înaintea sa, tocmai pentru a putea să realizeze primul și cel mai important deziderat: asigurarea că sensul contrar de mers îi oferă condiții prielnice pentru efectuarea manevrei.

Greșeala cea mai frecventă care se comite cu prilejul manevrelor de acest gen este rularea la distanțe extrem de mici — deseori doar 3-4 metri — față de autovehiculul lung. La această greșeală se adaugă de obicei a doua: țînșirea în depășire de după mastodont, care e de două ori periculoasă. În primul rînd pentru că dublarea se face orbește și în al doilea rînd pentru că asemenea operații neașteptate reprezintă surprize extrem de neplăcute pentru cei care circulă normal din direcție opusă.

N.B., în vîrstă de 53 de ani, din Rm. Sărat care rula în spatele unui asemenea autotren a comis exact aceste două greșeli. În plus, aflîndu-se chiar în plasa autotrenului care transporta autoturisme Dacia 1300 a început să comenteze cu ceilalți ocupanți performanțele acestor autovehicule. Discuțiile distrăgeau în mod vădit atenția șoferului (vechime în conducere: august 1977). Sporovăiala din mașină a creat condiții pentru comiterea greșelii fatale: angajarea în dublare fără nici un fel de asigurare din față. N.B. s-a pomenit deodată, la o distanță de 50-60 m față, cu un autovehicul greu ce rula din sens invers. În loc să reducă viteza și să încerce să reintre în spatele autotrenului, cea mai cuminte manevră în asemenea situații, el s-a angajat în

cea mai periculoasă și riscantă manevră, virajul la stînga pentru a evita ciocnirea frontală, viraj care a reprezentat de fapt pierderea controlului autoturismului și intrarea în plin a acestuia într-un nuc de pe marginea șoselei. Din mașină a rămas întreg doar motorul. Două persoane (șoferul și un pasager) și-au pierdut viața, celelalte două scăpînd cu leziuni ușoare. Supraviețuitorii au descris detaliat ulterior fazele premergătoare accidentului. Abia după accident și-au dat seama că discuția din mașină a împiedicat șoferul — și așa nu prea îndemnat — să fie atent la conducerea mașinii.

Dacă realizau acest lucru la timp, doi oameni erau poate azi în viață.

Acest gen de accidente are loc pentru că, de regulă, șoferul, mai ales cînd e începător, nu vrea să pară începător și țîne să demonstreze cu nonșalanță că poate face două lucruri deodată — conducerea mașinii și participarea la discuție. Ocupanții vor să fie amabili cu șoferul, și nu-l lase să se plictisească și declanșează discuții interminabile, în ciuda faptului că uneori observă cum șoferul, neatent, începe să greșescă. Ce urmează, am văzut mai sus. Nu-i cred lipsit de interes să precizez că numai în iulie a.c. 27 de accidente soldate cu 12 morți și 29 de răniți au avut loc pe fondul neatenției șoferilor determinată de sporovăiala ocupanților mașinilor.

Colonel VICTOR BEDA ■

Fabula Prințului

Alătăieri un crocodil
Veni-n pădure-n Mercedes
Și grav dădu de înțeles
Cum că ar vrea,
De s-ar putea
S-aleagă din pădurea noastră
Pentru Castelul său din munți
O mindră fată de nevastă...
Se dase zvon că-i plin de bani
Deși cam trecuțel de ani
Și dinții-i cam băteau spre cari
Se comporta ca toți ștengarii...
Purta cravate asortate
La pielea ce-i bătea în verde
Iși da, cu șarm ochii pe spate
Suflet ce-n sentiment se pierde.
În jurul lui, naive multe
Sărace-n duh, de tot înculte
Dădeau ocale, aspirînd
Spre-al Crocodilului cuvînt...
El, traversat de ample febre
Scotea solemn din portbagaj
Lacuri de unghii pentru zebre
Și pudre pentru triști obraji.

Un crocodil necunoscut
Ros de complexe și confuzii
Livra naivelor iluzii
Din Mercedesul de-mprumut.
Știa să-nceite pe părinți
Se adapta la om, la mediu,
Era cînd os de mare prinț,
Cînd o vedetă în concediu
Pleca-ntr-o zi, pe inserate,
Sorbit de praful din șosea
Naivele, neconsolate,
Se ascundeau după perdea.
Și mai tirziu, pădurea afla:
La el acasă, — ce stupoare! —
Cel ce se da Prinț cu P mare
Rupea bilete de intrare
La un pirlit de cinema.

MORALA:

Păienjenii ășes mii de fire
Pădurea are mii de frunze
Cărările de-i sint pătrunse
Te duc spre pajști de uimire.
Vezi fluturi ce din floare-n floare
Aleargă nopți, și zile-aleargă,
Nu pot o floare să aleargă,
Motivul lor: „Nu știu să zboare!”

N DRAGOȘ ■

Un caz absurd

Chilipirgiul nu se deosebește cu nimic de ceilalți oameni (mă refer la înălțime, greutate, culoare sau alte semnalmente). Din noianul preafiericilor pentru câteva elipe am ales un caz ce se potrivește ca o mînușă titlului rubricii. Vă veți convinge cît este de absurd...

Doi tineri, Mozeș Kore din Cristuru Secuiesc, județul Harghita, și Andrei Ghigias, din comuna Ormeniș, județul Brașov, au plecat la... furat cai. Au găsit două cabaline prapionite de către proprietarii lor, Dumitru Răduc și Hans Stamm, în apropierea carierei de argilă din Măieruș — Brașov. După ce au furat caii, Kore și Ghigias au căutat amatori dispuși să-i cumpere. Chilipirgiul nu s-au lăsat așteptați: Ștefan Demeter, din comuna Racoș, a cumpărat un cal cu 1.000 lei, iar Mihai Laszlo — pe cel de-al doilea, dîndu-le în schimb propriul cal și 300 lei.

Secundo tempo: Kore și Mozeș pleacă mai departe să caute alt chilipirgiu, pentru a vinde calul luat de la Mihai Laszlo.

Moartea boxerului

Radio-ul de pe turismul de serviciu, care alerga spre est, recepționă la un moment dat veștea tragicului sfîrșit al lucrătorului de miliție Ion Covașiu, căzut la datorie. Șoferul frînă, deschise aparatul mai tare pentru că dispeceratul comunică încă o dată cutremurătoare știri. Portierele se deschiseră, oamenii coborîră și, în tăcere, își aprinseseră țigările, uitîndu-se în zărea unde se profilau luminile orașului vecin. Din hățîșul acela trebuia extras criminalul și adus să răspundă.

— Anunțați pe mama și sora ofițerului, cu circumspecție, logodnica la fel, spuse inspectorul-șef, colonelul Rîzescu, celor doi ofițeri tineri, care fuseseră chemați la el în cabinet. Acest comandant era abătut, chipul lui era de nepătruns și țînșea rigidă cum niciodată nu-l văzuseră subalternii. Continuă apoi: urcați în mașină și mergeți împreună cu Vătafu să luați legătura cu medicii de la reanimare. Vedeți ce s-a întimplat acolo și ce concluzii au tras ei înainte și după expiere. Datorită succombării prin colaps a ofițerului nostru, acolo și-au început activitatea procurorul și medicul legist. Raportul lor comun mă interesează. Să mă țineți la curent. În momentul cînd ofițerii se pregăteau să salute și să părăsească încăperea sună strident telefonul de pe biroul inspectorului-șef.

— Da, eu sînt. Da, vă ascult. Cum? Chestiunea a fost rezolvată cu lucrătorii de la judiciar. E foarte bine. Lămurii totul, luați toate declarațiile cu puțință. Cum? N-au fost găsiți împreună? Va să zică nu! Atunci căutați-o și pe concubina lui. S-ar putea să cunoască anumite amănunte, necesare anchetei în legătură cu premeditarea, aveți grijă de toate acestea, nu lăsați să vă scape nimic.

A doua zi dimineața se arătă un cer însoțit. Era exact după prima jumătate a lunii noiembrie. În fața sediului miliției dea-

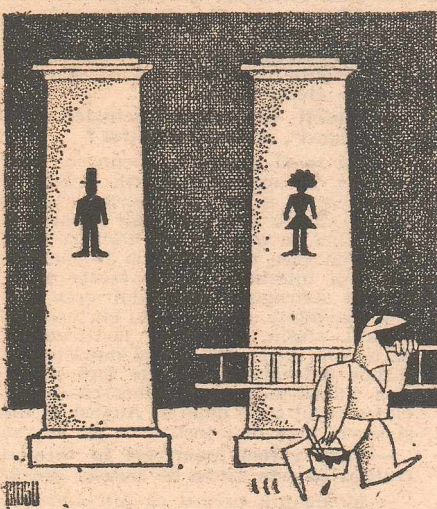
Noul chilipirgiu se numște Vasile Coman, din comuna Ormeniș, care le dă 1.000 lei. Tertia tempo: chilipirgiul Mihai Laszlo pleacă și el să vîndă calul cumpărat de la cei doi infractori (în schimbul căruia își dăduse propriul cal și 300 lei), la tirgul din Rupea, unde dă nas în nas cu proprietarul de drept al calului.

Quatro tempo: chilipirgiul Mihai Laszlo se vede nevoit să predea gratuit calul, apoi puerde în căutarea calului său, pe care-l găsește — evident — la celălalt chilipirgiu, Vasile Coman din Ormeniș. După îndelungate tratative își răscumpără calul cu 1.500 lei.

Pînă la urmă a fost necesară intervenția organelor de miliție pentru a descurca hățîșul de combinații și permutări ce au fost realizate cu cei doi cai. În final, cabalinele au reintrat în posesia proprietarilor lor, iar Kore și Mozeș au fost deferiți justiției.

Dar chilipirgiul? El... el au fluierat, competent, a pagubă! Melodia sună a pustiu și n-ar fi învățat-o dacă, de la început, nu s-ar fi prins în hora ciștigului ușor realizabil, a norocului căzut ca o pleacășă.

I. TIPSIE ■

CIOSU ■

supra intrării se arborase un steag de doliu, în bernă. Ofițerii, care intrau și ieșeau din birouri, păstrau o tăcere aproape ireală. Parcă și mașinile de scris și telefoanele sunau mai domol. Și nu era convorbire directă sau prin unde magnetice, care să nu cuprîndă în continutul lor măcar o frază legată de bestiala crimă, săvîrșită împotriva celui om care fusese marele campion Covașiu. Reședința Box-clubului, fu drapată cu flămuri negre.

Afișerul care anunțau meciul de box, programat chiar în seara zilei cînd urma să aibă loc înmormîntarea victimei, li se aplicaseră un chenar de hirtie neagră.

Membrii „Box-clubului” făcuseră pelerinaj la catafalcul strălucitului campion. Participanții la gala programată în seara acelei zile purtau cu toții brasărdă neagră cu dungi roșii, la fel ca și lucrătorii din miliția orașului.

În camera de arest, în subsolul miliției municipale, criminalul adus cu o noapte înainte să dea socoteală de fapta săvîrșită, recunoscu mirsava lovitură ce o aplicase în chip intenționat vestitului campion. Nu avea remușcări, era blocat total de singele veninos care îi circula prin artere. Aceeași căutătură feroasă cu care-și privise mama, prietenii, victimele. Nici o tresărire umană în ființa lui, ci doar teama de neprevăzut a fiarei încolțite, știînd că după un atare act scelerat urmează o judecată intransigentă. Făcuse depoziii complete, își povestise trecutul, nenumeratele precedente și ultimele lovituri. În fața unui procuror cu experiență nu mai puțu ascunde nimic.

...Cortegiul înainta încet, sunetele tărăgădate ale fanfarei nu conțineau și ziua rămînea fierbinte ea o zi de vară. Pe bulevardele pe unde trecea trista coloană, mirosea a frunze uscate. Nimeni nu-și afla cît de puțină pace, absolut nimeni. Și acele citeva ore cît dură procesiunea, chipul tinărului ofițer ucis trecu prin conștiința miilor, zecilor de mii de oameni care l-au condus pe ultimul drum.

EUGEN TEODORU ■

— Tovarășe inginer, căutându-vă săptămâna trecută la institut, unde bănuiam, că sînteți colaborator, am aflat că, de fapt, erați plecat în concediu și că, în curînd, veți semna din nou condica. Nu mi-o luați drept o impolitețe, dar, de obicei, la 74 de ani un om își plimbă nepoții și își pierde pasiunea pentru condica de prezență. Care este adevărul în ceea ce vă privește?

— Unul simplu. Mă bucur de o sănătate foarte bună. Mai este o problemă, cea glandulară căreia îi datorez optimismul meu, și apoi intelectul nu m-a lăsat deloc. Sint constatările altora pentru că eu sint un tip modest, motiv pentru care îmi va veni greu să vorbesc despre mine.

— Acum, ce să facem, nu pot lua interviul altcuiva ca să-mi răspundei dumneavoastră. Aprope de optimismul de care pomenești, să fie doar rezultatul stării glandulare?

— La 74 de ani problema se pune mai ales așa. Starea de sănătate îmi permite să-mi realizez pasiunea, aceea de a construi. Și dacă sint util, totul e în regulă. Dar și în condițiile acestea mai sint unele secrete care țin mai mult de o tactică a virstei.

— Care ar fi?

— Indiferent de numărul anilor omul trebuie să trăiască în prezent și să se gîndească la viitor. Eu evit și cercurile oamenilor virstnici. Profesional, lucrînd cu tineri, am primit o injecție juvenilă de la ei, și eu apreciez că ei n-au primit de la mine o injecție de senectute, dar au folosit experiența mea. Deci trebuie să existe un dialog sufletesc între generații.

— Am ajuns prea repede în prezent. O pasiune se realizează în timp.

— Nu-mi trece prin cap să neg trecutul. Dar nu suport să aud „ahă, pe vremea mea...“ Istoria merge înainte, ceea ce rămîne este experiența profesională și omenească. Cine se extiază privind expresiei de mai sus, e senil. Nu mai percepe prezentul și trăiește din amintiri.

— Specialitatea urmată în facultate este electromecanica. Sînteți unul dintre cei mai cunoscuți proiectanți de uzine de mașini grele din țară. Care este legătura între acest ultim fapt și specialitate?

— Electromecanica era o specialitate foarte largă, o paletă de cultură inginerască foarte întinsă. Pentru că disciplinele ingineresti se întrepătrund. Avînd această cultură, simțeam apoi direcția în care vroiam să te specializezi. Evident, nivelul dezvoltării tehnice, al științei în 1928 era cu totul altul.

— În acest perimetru fiind, se cade să vă întreb și ce profesori ați avut?

— Mari nume ale științei românești. Traian Lalescu la matematică, Andrei Ioachimescu la mecanică, G. M. Filipescu la rezistența materialelor, Vasilescu-Carpen la electricitate.

— Sînteți proiectantul actualei uzine „23 August“. A fost începutul?

— Cu toată modestia, recunosc, n-am ce face. În aceleași condiții, trebuie să pomenească și uzina „Republica“, ridicată tot pe atunci. Desigur, erau departe de a semăna cu cele de azi. Pînă și copiii știu cam care era industria românească din anii interbelici. Căile ferate și industria extragerii petrolului erau cele mai dezvoltate, dar ele erau exclusiv sub control străin. Industria constructoare de mașini făcea pași timizi după primul război. Adevăratul salt, de fapt adevărata industrie grea românească, istoria ei s-a putut scrie după 23 August. A fost și sînsa mea de constructor de fabrici.

— Care a fost momentul în care ați realizat că este vorba de această șansă?

— Momentul, pentru că într-adevăr a fost și un astfel de moment, mi l-a sesizat soția mea. Povestea are ceva anecdotice în ea. Soția mea era profesoară de fizică la Liceul „Dimitrie Cantemir“ din București. Într-o zi, era după naționalizare și eu ocupam un post de desenator într-o întreprindere, vine și-mi spune că au avut o ședință din care reținuse esențialul și anume că România are nevoie de fabrici și că toți sîntem datori să punem umărul și mintea să le construim. Adriane, mi-a zis ea, pîi asta e pentru tine. Tu vroiai să construiești fabrici și uzine. Și n-a greșit.

— Ce înseamnă să proiectezi o întreprindere, o uzină? Dar, mai întii, de unde pasiunea aceasta?

— Din dragoste pentru tehnică în general. Din curiozitatea proprie omului de a vedea de ce este în stare...

Adrian Dumitrescu; născut la 18 mai 1904 în comuna Drăghișeni-Dolj; absolvent al Școlii politice din București, specialitatea electromecanică; inginer diplomat; autor a peste 40 de lucrări, cercetări în domeniile construcțiilor de mașini, siderurgiei și energeticii, publicate în țară și străinătate; șef al proiectelor de construcție a întreprinderii de mașini grele București (I.M.G.B.), al Combinatului de utilaj greu Iași (C.U.G.I.), al întreprinderii de utilaj greu Craiova (I.U.G.C.); în prezent, șef de proiect la Institutul de proiectări de întreprinderi constructoare de mașini din București; distincții: Ordinul Muncii clasa a III-a.

— N-aș spune că tot omul este stăpînit de această curiozitate.

— Fără curiozitate nu poți niciodată realiza nimic. Firoște, aici trebuie adăugată dorința de a face ceva trainic care să folosească altora, de responsabilitatea individului față de societate și, desigur, de o bună pregătire, de un înalt profesionalism. Am o bibliotecă foarte mare, dar n-am fost niciodată un soarece de bibliotecă. Și ca să răspund ce înseamnă să faci proiectare e necesar să amintesc că înainte de eliberare știința era apanajul unui grup restrîns. Fiecare gîdea singur și încerca să vindă ceea ce gîndise. Astăzi, proiectarea nu mai poate fi făcută de un singur om. Corectarea, proiectarea se realizează în colective complexe, cu specialiști din diverse domenii, totul sub conducerea unui șef de proiect. Se întîmplă un lucru interesant care își găsește corespondentul în cea de a șaptea artă, filmul. Valoarea filmului o dă regizorul.

— Dar conțază și valoarea actorilor, a operatorului etc.

— Firește. Dar el își alege oamenii.

— Deci, încă o dată, ce înseamnă să proiectezi o fabrică?

— În primul rînd nu este o chestiune tehnică, ci un act politic. Așa se pun lucrurile în țara noastră. Fiecare cîncin al are specificul lui și ține seama de etapele normale de dezvoltare. Adică trebuie să existe priorități. În acest context se fixează obiectivele. Trezînd la proiectare, la tehnica de proiectare, trebuie, de asemenea, să ții seama și de alte elemente; amplasare, costuri și multe altele. Aș face o comparație...

— Vă rog.

— Marele poet Rilke spunea: ca să poți scrie versuri, trebuie să fi trăit cu adevărat. Să vezi cum se nasc oamenii, cum trăiesc, cum se bucură și după ce ai văzut și trăit toate acestea poți să scrii un vers. Lucru valabil și în tehnică. Plus dăruirea și chemarea, necesare în orice act de creație. Pentru că și proiectarea este creație. Experiența și dăruirea. Toate grefate pe o intuiție a lucrurilor și multă responsabilitate. Marile descoperiri au pornit de la ipoteze și au ajuns la fapte concrete. Dar cine a avut ipoteze, a avut și intuiție, mă înțelegeți?

— Încerc.

— Informațiile, experiența, dăruirea, intuiția trebuie să reverse asupra colecti-

„Să proiectezi o uzină, azi, în România, este în primul rînd un act politic“

vului pe care îl conduci. Așa începe proiectarea. Restul înseamnă colaborare perfectă.

— Colaborarea de care vorbiți este așa ca o apă liniștită?

— Nu, cituși de puțin. Nici n-ar fi eficientă. Adevărul nu iese decît dintr-o confruntare de idei tehnice.

— Cum este colectivul dumneavoastră?

— Sint mai multe colective. Am urmărit în principal să găsesc colaboratori cu o structură sufletească asemănătoare cu a mea, spirit de dăruire și multă pricepere.

— Deci, munca într-un astfel de colectiv este și un fel de școală?

— Evident. Toți înțelegem, dealtfel, că nu te poți opri din învățat. Reciclarea este activă. Ideile țînesc în luptă și nu în birouri. Este un principiu de bază al muncii din institutul nostru ale cărui rezultate au fost apreciate recent cu primirea distincției.

— Cum în luptă?

— Adică lucrînd. Trebuie să-ți găsești timp liber pentru ca problemele întîlnite în proiectare să le continui sub aspect de cercetare.

— Să înțeleg de aici că răspunderea șefului de proiect constă doar în această mobilizare pe toate planurile?

— Ar fi greșit. Reamintesc că actualul cîncin al prevede un volum de investiții fără precedent în diverse sectoare ale economiei. Construcției de mașini îi revine cea mai mare parte. Folosirea eficientă a fondurilor depinde în bună măsură de șeful de proiect. Lipsa lui de orientare sau de experiență poate conduce la risipă. Iată, deci, revin la aspectul politic de care aminteam, șeful de proiect fiind astfel un factor economic foarte important.

— Vorbînd de construcția de fabrici, de utilaje, să nu uităm oamenii.

— Este imposibil să uiti omul. O întreprindere este concepută tehnic. Viața ei, însă, este dată de cei care vor lucra în ea. Amplasarea unității este factorul principal. În această privință, concepția secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a avut și are o importanță excepțională pentru dezvoltarea echilibrată a întregului teritoriu al țării. Amplasările obiectivelor au urmărit și urmăresc în continuare ridicarea unor zone cu resurse de forțe de muncă, dar și o drumuire a terenului.

— Care a fost prima realizare a dumneavoastră după naționalizare?

— Cea mai importantă o consider pe cea din 1955 de la Galați. E vorba de un sistem de lansare simplu și ieftin cu care s-au fabricat navele pînă la 20 000 tdw. Pe plan mondial era unicat la vremea aceea.

— Ați fost și șef al proiectului după care s-a construit I.M.G.B. Ce probleme a ridicat acest proiect?

— Destule și am și fost criticat de unii că am conceput această uzină foarte mare. Dar conducerea de partid, personal tovarășul Nicolae Ceaușescu, au apreciat că avem în continuare nevoie de astfel de uzine.

— Și așa s-a născut întreprinderea de utilaj greu de la Craiova.

— Nu numai aceasta, ci și Combinatul de utilaj greu de la Iași. Doi giganți, care se numără printre cei mai mari din lume în domeniul respectiv. Nu este vorba de o mindrie ieftină. Nu vrem să stabilim recorduri. Adică, vezi doamne, și noi avem uzine mari. Ele au izvorit dintr-o necesitate a dezvoltării noastre economice. Nu putem concepe dezvoltarea României fără existența unor uzine care să construiască utilaje tehnologice. Aici întîlnim viziunea de excepție a președintelui țării. Lucrul acesta nu se poate realiza fără eforturi, fără realități de moment, fără multă muncă și mai ales fără o gîndire inginerască avansată. Dar este vorba de un moment istoric al dezvoltării țării și n-avem dreptul să-l scăpăm. Altfel, stagnăm. Avem nevoie de utilaje tehnologice complexe, tre-

buie să le fabricăm pentru că trebuie să acoperim importurile de materie primă. Este singura politică care poate învinge o fatalitate geologică. De pildă, Japonia importă anual 600 de milioane tone de alimente, minereuri, minerale, combustibili etc. pe care le plătește cu numai 70 de milioane tone de produse industriale. Primele au o valoare unitară mică și vedeți le valorifică de aproape 12 ori.

— În acest context se poate vorbi de tradiție industrială?

— Se poate. Uitați, s-a spus că muncitorul nostru nu este la fel de productiv ca muncitorul occidental. Aceasta este o perioadă trecătoare și se datorează unei moșteniri nefaste. Dezvoltînd industria într-un ritm accelerat, vom avea și tradiție. Am să dau un exemplu. Este impresionant și relevant. La întreprinderea de mașini grele din București, uzină dotată cu cele mai mari mașini de performanță, foarte complexe, conduse de calculatoare electronice, am văzut un omuleț care le stăpînea cu multă siguranță. S-a spus că românul s-a născut poet. Am convingerea că românul, omul simplu de la țară, are în el geniul tehnic. Numai așa se explică că toți colosii industriali construiți la noi au fost concepuți și realizați de inginerii noștri în foarte scurtă vreme și la un înalt nivel tehnic.

— Care ar fi calitatea principală a unui proiectant?

— Aceea de luptător.

— Sînteți un luptător?

— Desigur. Altfel n-aș fi reușit nimic. Toți avem în viață momente mai grele. Dacă te lași copleșit, devii defetist și, astfel, un membru neinteresant, adică nefolositor societății. Sufletul omului trebuie să fie ca un ceasornic, să-l întorci în fiecare dimineață ca să funcționeze.

— Este cumva o deformare inginerască?

— Nu știu. E un principiu. Eu îl aplic. Cere forță, disciplină, însă fără egoism. Dar să nu mă înțelegeți că sufletul trebuie pregătit pentru 24 de ore. Nu. Ci pentru feluri îndepărtate.

— Cum este munca proiectantului?

— Se pot spune mai multe, oricum reiese din răspunsurile mele. Dar în primul rînd, anonimă.

— Vă rugasem mai devreme să-mi spuneți concret care au fost problemele ridicate de proiectarea unei mari întreprinderi. Mi-ați răspuns evaziv. Vă rog să vă referiți la I.M.G.B.

— Ce să spun? Zece ani de muncă a unui colectiv. Noapți nedormite, discuții prelungite, îndoiele, critici ale constructorului, analize și calcule refăcute de citeva ori și în final bucurie, satisfacție. Am să dau totuși și un exemplu. Discuțiile în problema tratamentelor termice secundare ale cilindrilor de laminare la rece au durat aproape un an. S-a plecat în străinătate pentru documentare și, în cele din urmă s-a constatat că soluțiile proiectate inițial erau, de fapt, valabile.

— Cu ce luptă în principal un șef de proiect?

— Cu avizările.

— Ce apreciați mai mult la oamenii cu care lucrați?

— Am un respect deosebit pentru munca altuia. Ar trebui poate ca unii dintre noi să-și revizuiască starea de conștiință și să facă loc și acestui respect.

— Spuneți-mi că sînteți un luptător. Care sint argumentele cu care luptați?

— Competența și curajul.

— După ce criterii vă apreciați semenii?

— După munca fiecărui.

— Cu ce nu vă împăcați?

— Cu impostura.

— Firese, este, într-un fel, reversul competenței. Vă mulțumesc.

RAZVAN BARBULESCU ■

FLACARA Redacția: București, Piața Științei 1, căsuța poștală 4112, oficiul 33, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10, 17 60 20. Interioare: publicistică social-politică (L. Timbus, I. Purcaru, L. Nițescu - 16 17); reportaj (Nicolae Cristache - 16 06); cultură, știință, învățămînt, sport (T. Octavian, N. Ionescu - 16 19, 16 06); scrisori, anchete cetățenești (M. Nedelea, E. Seceleanu - 16 18, 17 87); fotoreportaj (1595); documentare (16 23); cenoclu, administrație (17 78 82 și interior 17 83); secretariat de redacție (Don Birlădeanu, Cornel Cotană - 17 82, 16 21); secretar responsabil de redacție (Nicolae Arsenie - 17 63 16 și interior 17 86); redactor șef - 18 22 96 și interior 18 22. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Științei“ Cîititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM - Departamentul Export-import presă. PO Box 136-137 telex: 112 26 București str. 13 Decembrie nr. 3